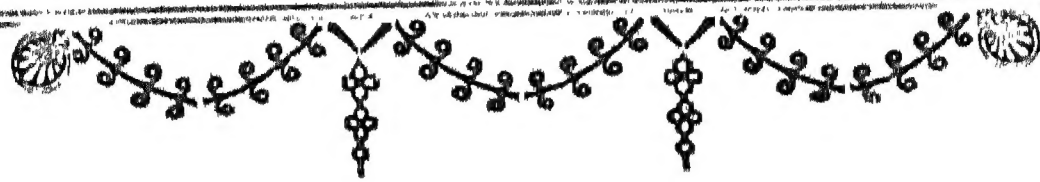

కాకినాడ నాట్యకళా విజ్ఞాన గ్రంథమండలి

అయిదవకుసుమము.

యోగసంకలనము.

(శ్రీ అరవింద ఘోషగారిచే రచింపబడిన యోగసంకలనమునకు
తెలుగు తర్జుమా.)

వాల్మీకీ II. భాగము I.

జ్ఞానయోగము.

వ్యాసాచార్య, సంపూర్ణమహాభారతము, శ్రీకృష్ణావతారము, పనసుందరి,
విహారలీల, మొదలగు పదినాటకములు వ్రాసిన

మధ్వశ్రీ) జ్యోత్సాబాదా గోపాలకృష్ణారావు, B. A., గారిచే
సాంధ్యీకరింపబడి ప్రకటింపబడినది.

మొదటికూర్పు 500 పుటలు.

కాకినాడ :

రంగా అండ్ కో., యందు ముద్రింపబడినది.

1933.

కాకినాడ రిజిస్ట్రేషన్

[మొదల 0-12-0.]

నాట్యకళా విజ్ఞాన గ్రంథమండలి,

రాజప్రోషకులు

- 1 మ॥రా॥రా యన్. బలరామమూర్తినాయుడుగారు,
బి.ఎ., బి.ల్., చెన్నపట్నం.
- 2 ,, వారణాసి సీతారామయ్యగారు, బి.ఎ., రిటైర్డ్
సబ్ మేజిస్ట్రేటు, బందరు.
- 3 ,, శీలంశెట్టి వెంకటరత్నంనాయుడుగారు, డి. పి. డబ్లి
యూ అసిస్టెంట్ ఇంజనీరు, పెన్షనర్ లింగారెడ్డిపాలెం.
- 4 ,, దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు,
చెన్నపట్నం.

పోషకులు

- 5 ,, పైడా త్తిరామకృష్ణయ్య బ్రదర్స్,
జమీందార్లు, కాకినాడ.
- 6 ,, వారణాసి బాపయ్యగారు, బి.ఎ., క్యాపియరు,
డి. కో. బ్యాంకి, చెన్నపట్నం.
- 7 ,, ముత్యాల నత్యన్నారాయణమూర్తిగారు,
రామచంద్రపురం.
- 8 ,, అంగర నొకటన బృహద్రావుపంతులుగారు, డిటో
- 9 ,, మాణిక్య మునెయ్యగారు, బి.ఎ., బి.ఎల్.,
రాజమండ్రి.
- 10 ,, ముత్తా నత్యప్రసన్నం బ్రదర్స్, బ్యాంకర్స్,
కాకినాడ.
- 11 ,, దేవులపల్లి విశ్వనాథంగారు, ఆకిరిపల్లి.
- 12 ,, వెలమూరి కుటుంబరావుగారు, అచనిగడ్డ.

- 13 ,, చిత్రపు సుబ్బారావుపంతులుగారు,
తహశీలుగారు, అవనిగడ్డ.
- 14 ,, చిరావూరు కామేశ్వరరావుగారు, అవనిగడ్డ.
- 15 ,, ధూళిపాళ్ల వెంకటరత్నంగారు, గ్రామముససబు,
పురుషోత్తపట్నము.
- 16 ,, దర్బా వెంకటశివరామరాస్ బి.ఏ., బి.యల్.,
కాకినాడ.
- 17 ,, చెలికాని రామస్వామిబాబుగారు,
అసిస్టెంటుయింజనీరు, సామర్లకోట.
- 18 ,, సర్పాదా శేషగిరిరావుపంతులుగారు, కాకినాడ.
- 19 ,, అంగర వెంకటకృష్ణారావుపంతులుగారు స్ట్రీట్ గు,
కాకినాడ.
- 20 ,, కొత్త వెంకటరత్నంగారు, Officier D: Academie
Chevalier de L-Etoile Noire de. Benin
Conseille Municipal, Yanam.
- 21 ,, దసిగ వెంకటేశ్వరరావుగారు, గుడివాడ.
- 22 ,, కె. వి. రమణారావుగారు Representative Con-
fectionery Dept. Parry & Co., Ltd., Madras
- 23 ,, జమ్మి వెంకటసుబ్బారావుపంతులుగారు,
Cleark, Tq. Office, Cocanada.
- 24 ,, పైడా సూర్యనార్యనారాయణమూర్తిగారు,
జమీందార్లు, బ్యాంకగ్గు, కాకినాడ.
- 25 ,, యం. వి. రాజరత్నంగారు బి.ఏ., D. B. E. Office,
కాకినాడ.
- 26 ,, ఓ జిల్లా తిరుమల వెంకటలక్ష్మీబాయిమ్మగారు,
Guardian, Minor, Zamindar of Vilasa,
Jalamudi etc. Perur.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

(3) 1975 0 2 1000 1/2

విజ్ఞాపనము.

హిందూదేశమందుఁ బ్రస్తుతమున్న యోగులకెల్ల మిన్న శ్రీ అరవింద ఘోషుగారని లోకప్రసిద్ధమే. వీ రాంగ్లేయభాషలో The Synthesis of Yoga యను గొప్పయోగశాస్త్రము రచించి నారు. ఇందు సమస్త యోగమార్గములు పూర్ణముగా విమర్శింపఁ బడినవి. ముఖ్యముగాఁ గర్మయోగము, జ్ఞానయోగము, హేతుయోగము, రాజయోగము, తాంత్రికయోగము, చర్చింపఁబడి, పరస్పరసంబంధములు నిర్ణయింపఁబడినవి. వివిధయోగమార్గముల సభ్యసించు విధానములఁ బేర్కొనఁబడినవి. వానిసారము సంకలన మొనరించి పరిపూర్ణయోగమార్గ మొకటి యభ్యసించుటకు నూభసాధ్యమగునట్లువర్ణింపఁబడినది. ఈగ్రంథ మాంగ్లేయ భాషనుండి తెనుఁగులోనికి నాచే భాషాంతరీకరణ మొనరింపఁబడినది. దీనికిఁ తెనుఁగున యోగసంకలన మని పేరిడితిని. కొంతకాలమునకుఁ గ్రిందట నేను తూర్పుగోదావరిజిల్లా పెద్దాపురంతాలూకా జగ్గంపేట రివిన్యూ యినస్పెక్టరుగాఁ బనిచేయుచుంటిని. అప్పుడు నాకొక యభిప్రాయ ముండెను. శ్రీ వ్యాసమునీంద్రునిచే రచింపఁబడిన శ్రీమద్భాగవతమును బద్వ్యగవ్య సూపముననున్న దానినున్న శ్రీ సంస్కృతమునుండి తెనుఁగులోనికి మార్చవలెనని తలంచెనుంటిని. కాని యాగ్రానువాసియగు మ॥రా॥శ్రీ కొమాడూరి రంగాచార్యులవా రీనుకొనకగ్రంథమును నా కొనంగి తెనుఁగుభాషలోనికిఁ బరివర్తన మొనరించిన బాగుండునని తమకుతూహలమును వెల్లడించిరి. అంతకుపూర్వమే నాకు కొన్ని యధ్యాత్మికభావములు నూతన

యోగ సంకలనము.

13 అధ్యాయము.

జ్ఞాన ఫలము.

—•••—

కర్మయోగసూక్తము పఠింపబడినది, యహంకార కామనాశమునకు
 బ్రహ్మచర్యమును స్వతంత్రతగాంచునో యా ముఖ్య సాధన
 మునునన్నిటిని విస్మయముగా స్పష్టికరించితిమి. కర్మలద్వారా, దేవుని
 యాశ్వునుని యుత్తమాత్మను తెలుసుకొనుట, కర్మలనలన, కర్మల
 యందీశ్వరునితో సత్కర్మమునుట, యహంకారమునుగూడ యతని
 సమక్షమున యతని యునికియందు నివసించుట, యాసూక్తముచే
 మనమానోహించు గమ్యస్థానము. ఈకర్మయోగసూక్తమున, జ్ఞాన
 యోగమిచ్చు యుత్తమాత్మను, భక్తి యోగమిచ్చు యుత్తమ ప్రే
 మావేశములు మనకు సంభవించుననుట స్పష్టము. కాని కర్మమార్గ
 మున మనకు మొదట సంభవించు ప్రత్యేకజ్ఞానమేదియనగా వ్యక్తి
 బ్రతులందు స్వభావకార్యముల నిర్ణయించి చేయించు సర్వవ్యాపక
 ప్రేమ యుత్తమాత్మపురుషుడౌ యాత్మయని. ఈకర్మమార్గమునలన గలి
 గడి ప్రత్యేకభక్తి యేదనగా బ్రపంచముయొక్క, తత్కార్యము

లయొక్క ప్రభు వీశ్వరుడేగాన నతనికి యాత్మార్పణ మాత్రమే వినియోగము. సమస్త కర్మనివేనసము చేయుట. నిరాకారుడగు నుత్తమాత్మ యనబడు నీశ్వరుని సాన్నిధ్యమందునిలిచి, యతఃచిహ్న నివశించునప్పుడు సమస్తజ్ఞానము, సమస్తభక్తి మనకు రాగలవు. త్రిమార్గముయొక్క తక్కిన రెండుమార్గములకు సంబంధించిన ప్రత్యేకవిధాన శిక్షనలన యాభక్తిజ్ఞానములు తమంతటతాము పూర్ణముగా కలుగుచున్నవి. ఈమార్గముల నొకటి తగువాత నొకటి విమర్శింతము.

మనము కర్మయోగముతోఁ బ్రారంభించితిమి. ప్రస్తుత కాలమున బహుజనులయందు మేల్కొంచిన జీవత్వ మనుసరించుచున్న మార్గమిదే. కర్మజీవితములు ప్రస్తుతపు మనుష్యభ్యాసకు సంబంధించినవి. భక్తిజ్ఞానములకన్న జాతీయ మనోవ్యాపారమందెక్కువ పని చేయుచున్నవి. కాని తామునివసించు యావరణమునట్టి, లక్ష్యార్థములబట్టి, జాతికొఱకు, దేవునికొఱకు చేయఁబడు కర్మములదాని క్యతనుంచు పెక్కిండ్రి స్వభావమందు భక్తిజ్ఞానము లేకుండగా నున్నవి. అట్టివారు భక్తిజ్ఞానములతోఁ బ్రారంభింతురు. కర్మమార్గముతో వారు ప్రారంభింపరాదు. మనము నేర్చినవిషయకన్న పొందిన లక్ష్యార్థములకన్న మనకు స్వభావమే దారి చూపింపగలదు. అది చూపించుమార్గ మవలంబించితిమా త్వరలో తప్పక గమ్యస్థానము చేరఁగలము. కర్మయోగమునకుఁగల ముఖ్యవిషయముల, ముఖ్యవిధానముల విపులఫలముల నెల్లు పరిశీలించితిమా యట్లు యుష్మడు జ్ఞానయోగమును బరిశీలింతము. ఈయోగమునకున్న ప్రసిద్ధి విధుల, నియమిత శబ్దములగాక, యావిధిశబ్దాంతర్గత విషయముల బరిశీలింతము. జ్ఞానయోగమునకు ముఖ్యముని హిందూదేశమందు చిర

కాలమునుండి యంగీకరింపఁబడిన ప్రపంచస్థితి వినాశమనిగాక, పూర్ణయోగమునకిది యొకభాగమని పరిశీలింతము. ఆ పూర్ణయోగమిశ్వరుఁడు స్వచ్ఛమగు నిర్వికారాత్మకన్న వేరుకాదనియు, ప్రపంచమందున్న దేవుఁడు ప్రపంచాతీత నిశ్చలునికన్న వేరుకాదనియు, తెలుసుకొనుచున్నది. ఆపూర్ణయోగము దివ్యప్రశాంతత్వమే మూలముగాఁగల దివ్యవిలాసమును, దివ్య నిర్వికారముచే నేర్పడిన దివ్యకర్మను, నిశ్చలమునుండి స్వయముగా నుద్భవించునదే యాశబ్దమని యంగీకరించుచున్నది.

కాబట్టి మనము మూలమునకుఁ బోవలెను. జ్ఞానయోగము నుగురించి మనము ప్రశంసించునపుడు, సాధారణముగా జనులు తెలుసుకోసక్తియు, మనము పొంద కాంక్షించుసక్తియు, ఫలము జ్ఞానమునకుఁ గలదని మనమెంచవలెను. ఆఫలము ననునగించి మన భావహృదయమున నస్తుసాధారణ జ్ఞానమునకన్న వేరగుస్థితి జ్ఞానమునకుఁ గలదని తలచవలెను. ఆస్థితి నొందుటకు, నాఫలము సాధించుటకు, సాధనములు సామర్థ్యములు జ్ఞానమునకు గలవని గ్రహించవలెను. ఈసాధన సామర్థ్యములు సాధారణ జ్ఞానోపకరణములతో ప్రారంభించుట కావశ్యకమైనను, మనము వెతుకుచున్న యింద్రియాతీత మనోతీతఫలము నొందుటకువానినితప్పక నతిక్రమించవలెను. కాబట్టి మనకుసాధ్యమైనంత పూర్ణముగా మొదట యాజ్ఞానఫలము, జ్ఞానస్థితి జ్ఞానసాధన సామర్థ్యముల నిర్మయించవలెను. ఆ నిర్మయానుగుణ్యముగ మన యోగముయొక్క యుద్దేశ్యవిధానము లుండును.

మన పూర్వభండమందు నిరపడియున్న జ్ఞానయోగమతము నిర్మయించినరీతి నీఫలస్థితి సాధనములన నెట్టివోక్తుప్రముగా మనము మొదట చెప్పవలసియున్నది. ఆవేళ్లనే మనముపయోగించిన

ను వేరర్థమున నుపయోగింతుము గనుక, కర్మఫలము లేవ్వలగా
కలుగకుండుటకట్లు చేయకతప్పదు. ఈమతముల కితరభేదము
న్నను, స్థితిశూన్యము, లేక బ్రహ్మాండస్థితి శూన్యమనబడునది న
మగు సతీతస్థితి కలదని, యదేజ్ఞానమునకు ఫలమని నయి న్నది
డస్థితి యజ్ఞానమని వప్పకొనుచున్నది. అనందమునగుచున్నది
మస్థితులుసహింసము గాఢాజ్ఞానములని, కాబట్టి పరిపూర్ణసత్య
స్వేసిండువాఁడు త్యజించవలెనని వచ్చుచున్నది. ఈయున్నతము
రాత్మ యీపుర్ణశూన్యము (Nihil) జ్ఞానముననిరి. నిర్వా
యహంకార (egor) వినాశమే, యన్నమయ పాపమయ ను
య కార్యవినాశమే, యన్నతప్రసాదమున నిర్వికారత్వమే,
ణశాంత నిర్మలానందమే జ్ఞానస్థితియనిరి. భ్రావము, భారణ
మనస్కము సాధనమనిరి. ముదిరి పోవినమనసు సాధనమని
కొఱకు, జ్ఞాన పాపప్రసాద మేమునందు నిర్మలమందగుచున్నది
ఈకర్మ హిందూశాస్త్రములు నీవిందుగా నిర్మలమందగుచున్నది
నుసరించి పూజావిధానము లొనర్చుట, బ్రహ్మచర్యము వదులు
సరోపకారముందాత్మ వినాశమునందును నిర్వికారత్వమునందు
యందు యన్యవిధమార్గమునను నెఱుఁగుట, నీవిధములను
తునకు నిర్వికారత్వమునందును గర్మము విడువబడినది. నిర్మ
లము కానచ్చుచుకాని ముక్తినిష్ఠులగుట. ఇదే నిర్మలమందగు
యుండుట జ్ఞానయోగమునకు నిరుద్ధము. గమ్యప్రాప్తి ముందు
భ్యమగు సభ్యంతరము. ఉత్తమ నిర్వికారత్వము నొందు నిరుద్ధ
గాన, కర్మలనే నన్నినవానికది పొందుచున్నది. అదేదేహి, భ
వోమ, పూజలు, పరిపక్వముకాని ప్రాణకు నీయు గానము
విధానములనబడుచున్నవి. ఆభక్తిప్రేమపూజలు ముదిరినవి

నుత్తమునకు మనహాస్నతున కర్పింపబడుచున్నది. కాని యుత్తమ జ్ఞానమందట్టి వేగునస్తునలేదు. అందాత్మ యొక్కటో, లేక యాత్మ శూన్యమో నిలచియుండును. కాబట్టి పూజచేయువాఁడు, భక్తిప్రేమలఁ జూపువాఁడుండఁడు. వానిని ప్రతిగ్రహించు వాఁడుండఁడు. భావముమట్టుకే నిలచియుండును. జ్ఞానమందాభావము సహితము సిద్ధి మొంది సమస్తమునకు స్థితిమిచ్చుచున్నది.

కేవలజ్ఞానయోగమునకు ముఖ్యవిషయముల్భివి. బుద్ధిచేత సది కలుగుచున్నదని మనకు తోచఁగలదు. మనలోని యోచకుఁడు తనకంటె వేరగువానియందు ప్రత్యేకసంస్థితి నొందుట కింద్రియ హృదయమానన జీవితములనుండి వేరగుచున్నాఁడు. ఇట్టి యభిప్రాయము కలుగుటకు కారణమేమనగా, మన సమస్తకార్యములు నిర్మాణములు తనవృద్ధిమార్పుల కంటసట్టి, నిజతత్వమందు మార్పు లేనందున సమస్తకార్యములకు మించినట్టి, యీశ్వరుఁడు వ్యక్తితోఁజేయు నిర్మాణములగుటే. మానసవ్యాపారముల సన్నిధిలో యోచన (thought) సమస్తకార్యములఁ జూచుచు, సన్నిధినిమించు జ్ఞాతృయను విషయమున యీముఖ్యపురుషునకు సామీప్యము కలదగుటే. హృదయము మొదలగు నితరవృత్తులు సహితము వాని వ్యాపారములందు బూర్ణసంతృప్తిచేతనో లేక సదా యసంతృప్తిచే విగాళమొందుటచేతనో యప్రియత్నముగా బ్రశాంతత్య మొందినను ముఖ్యముగా సవి కర్మలఁజేయుండు వృత్తులే. కాని యోచన (thought) సహితము పనిచేయు వృత్తియైనను, తాను స్వయముగా వ్యక్తితో నిచ్చగించి నెన్నుకొనుటచేతను, సమస్తకార్యముల మించినయాత్మను ప్రకాశమాన మేధాశక్తిచే గ్రహించుటచేతను, నిర్వికారత్వమొందుట కెక్కువ సామర్థ్యముకలది. అంతేగాక, మనము

మానసిక జంతువులమగుటచేతను, మానసములను వికసింపజేయుటకు
యోచన మనకు ముఖ్యసాధన మగుటచేతను, యోచనావృత్తులును
ధ్యానధారణాసమాధులు మనము వెతుకుదాని గ్రహించుటకు మా
భోపకరణము లగుచున్నవి. మన ప్రయాణమందు మార్గప్రసర్ప
కులగుచున్నవి.

ఇది పూర్వ భావము కాదు. నిజమునకు యోచన సాహాయ్య
దువాడు. మార్గము వేయువాడు. యజ్ఞమునకు మొదటపూజాంత్రో
యధ్వర్యుడు, ప్రయాణమున మార్గప్రసర్పకుడు, పరివహిత్రో
నాయకుడు, యిచ్చ (will) యగుచున్నది. ఆయిచ్చ మును మను
కొనునట్టి హృదయమందలికోరిక మానసికాంగీకారము కాదు. తన
నుదాగియుండు మనలోని జలవత్తరమైన శక్తి. అది మన వ్యాపార
మును నిర్ణయించుచున్నది. మనహృదయము బుద్ధి దానికి వ్యక్తి
లేని కింకరలు. ఉపకరణములు. ఆత్మ సమస్తవ్యాపారములనుండి
వానిచే బంధింపబడదన్నమాట నిజమే. కాని సమస్తవ్యాపారము
లాత్మజన్యములని యాత్మచే నిర్మితములని, యాత్మకన్న భిన్నపదార్
థకార్యములుగాక, జ్ఞానస్థితియందు తన స్వశక్తియుక్తము. అవియు
లని చెప్పుటసహితము నిజమే. ఈవ్యాపారమందాత్మ తన సరి
సిద్ధికొఱకు బ్రయత్నించుచున్న వ్యక్తిగల యిచ్చను (will) వెల్లడి
జేయుచున్నది. ఆయిచ్చకు (will) తన స్వసాక్షాత్కారముతో నేకత్వ
మెట్లో తాను వెల్లడించ ప్రయత్నించుచున్న జ్ఞానముతో నట్టి
దానిలో భాగమగు మనలోని యిచ్చ, మనలోనిప్రజలశక్తి, స్వప్ర
కాప మొందుచున్నది. యోచనయొక్క బహిరంగవ్యాపారముల
కన్న సగాధమగు నుత్తమునితో నది యెక్కువ సగ్గిరసంబంధము
కలదైయున్నది. కేవలజ్ఞానయోగము సాధనకు ముఖ్యమైన యుత్త

మ మార్గమని మన మంగీకరించక పూర్వము యిచ్చ (will) ప్రపంచమందెట్లున్నదో మనయందెట్లున్నదో తెలుసుకొనవలెను.

యోచన (thought) తన ప్రత్యేక సంతృప్తికే చూచుకొనకూడదు. కొంతవరకది హృదయప్రాణముల మరి యితర యనయముల సడపించునది. కాబట్టి తనయొక్క పూర్ణసంతృప్తిగాక, యితర యవయవములకుసహితము పూర్ణసంతృప్తిసంకల్పింపబడినదో లేదో చూడవలెను. ప్రపంచమం దీశ్వరేచ్ఛ కుద్దేశ్య మింద్రియ జనితజ్ఞానముద్వారా, మనసుచే కల్పింపబడు సజ్జానవ్యాపారమందవతరణమేయై, యోచనద్వారా మనోనిర్మితమగు జ్ఞానముయొక్క నిర్వికారత్వమం దారోహణమేయైసయెడల, సర్వము ప్రత్యేక నిర్విషయిక యోచనమార్గ మొప్పుకొనదగినదే. కాని ప్రపంచతత్వ మిట్టి స్వల్పభానముగాక, ఘనమై బహుముఖమై కాన్పించుచున్నది. యోచన తన నిర్విషయిక ధోరణి ననుసరించక, హృదయప్రాణములు శరీరము సహితము దివ్యజ్ఞాన పురుషునియొక్క గూఢములని యవి జీవులను తన పరిపూర్ణత్వ వ్యక్తిని తిరిగి పొంది యనుభవించుటకు సాధనములని తలచినయడల, సర్వస్థితుల దివ్యసంతృప్తి నొందించు పరిపూర్ణత్వమే యాశ్వరేచ్ఛ (Supreme will) కుద్దేశ్యమగు నియత్తుము యోచన తెలుసుకొనవచ్చును.

ఇంతకు మన మాశ్చర్యములను కవలంబింపవలసినది లయవిభానమా ? నిర్వికారత్వమం దైక్య మొందుటకు దేహము, జీవిత మింద్రియములు, హృదయము, యోచన నొకదానితరువాత నొకటి విడువవలసినదేనా ? లేక యుపకరణ మేదైనను, పరిపూర్ణమగు నాత్మ సంసిద్ధి నొందుటా ? విడువవలసినది యజానముకంటే.

అహంకార మాపనగు దేహభ్రమ. మనోమయ ప్రాణమయ సంతుష్టిరూపమగు జీవితభ్రమ. వస్తువికారములకు ద్వందవిషయములకు లోబడు నిందియభ్రమ. కోరికలు ద్వందగుణములుకల హృదయభ్రమ. వస్తుసత్యత్వత్యాగములు ప్రత్యేకభారణలుగల యోచనభ్రమ. పరిపూర్ణయాత్మ సంసిద్ధికావలసియున్నయడల ప్రేమ; యానందము, భక్తిపూజలను స్వతసిద్ధహృదయవృత్తుల సమర్థించు హృదయముయొక్క యనుభవ పరిపూర్ణత్వముండవలెను. వస్తురూపములయందు దివ్యసౌందర్య శ్రేష్టత్వముకొఱకు ప్రయత్నమును సమర్థించు. యిందియపరిపూర్ణత్వముండవలెను. కర్మలసమర్థించు జీవితపరిపూర్ణత్వముండవలెను. నిర్విషయిక జ్ఞానేచ్ఛగలయోచన పరిపూర్ణత్వముండవలెను. దేనియందీవృత్తులు దమనతిక్రమించి కలసి యేకమై తమయనంతస్థితులనొందగలవో యట్టియుత్తమస్థితియేదో కలదు. అది యీవృత్తులకన్న భిన్నమై వానిని బాటదరుమునది కాదు.

ఇదే మనము పెట్టుకున్న యుద్దేశ్యము. పూర్ణయోగమున కిదేయర్థము. జ్ఞానయోగము నీపూర్ణభావముతో నీనంకలన విభానముతో సరిపుచ్చునప్పుడు మనజ్ఞానఫలము, జానస్థితి కేవలజ్ఞానయోగమందున్న శబ్దములతోగాక, విపులార్థముగల వేరు శబ్దార్థములతో, జెప్పవలసియున్నది. మనముపయోగించదలచిన సాధనసామర్థ్యముల సహితము విపులముగా దఱచవలసియున్నది.

జ్ఞానఫల మొక్కటే. అది దైవము—వ్యష్టి జీవునితో వాని సంబంధములందును బ్రహ్మాండముతో దాని సంబంధములందును వాడువ్యష్టి సమిప్త్యాతీతత్వమం దేకముగా నున్నాడు. నిజజ్ఞాన

మనగా మన కిట్లు తెలియుచున్నది. ప్రపంచము న్యష్టిమనుజుఁడు పైకి మనకుఁ గాన్పించునదే కాకని, యుత్తమజ్ఞానశక్తిచే వికాస మొందువరకు మనమానసేంద్రియ జన్యజ్ఞానము నిజమైనది కాదనియు, ప్రపంచము న్యష్టిమనుజుఁ డేదిగాఁ గనుపించుచున్నారో యది వారి నిజస్వరూపవిగ్రహమే. తద్విగ్రహద్వారమున మనము నిజాత్మ ప్రవేశమొందఁగలము. మానసేంద్రియజ్ఞానమంత ప్రమాదభరితమైనను, పనిచేయుటకు మొకటి సాపానము. తద్విషయముల నింద్రియజ్ఞానతీర్మానముల, స్థూలమేధాశక్తితీర్మానముల సరిచేసి వికసింపఁజేయునట్టి స్వచ్ఛమగుబుద్ధిచే దిద్దవలయు. తరువాత తెలివిని యతిక్రమించునట్టియు స్వచ్ఛమగు నిర్గుణవిషయిక తార్కిక శబ్దార్థముల ప్రత్యక్ష జ్ఞానానుభవముగా మార్చి జీవ సాత్వాత్కారము గలిగించునట్టియు, జ్ఞానముచే దిద్దవలెను. ఇది నెరవేరిన మానసేంద్రియముల యజ్ఞానము, మానుష సామర్థ్యములు జ్ఞానపురుషుఁడు (ఈశ్వరుఁడు) చేయు గొప్పతప్పినములు, నిరుపయోగ నిర్గమములుగాక, యాపురుషుని యాత్మావిర్భావముకొఱ కేర్పడిన గరిడి స్థానమనియు, ప్రపంచరూపమున యాత్మవికాస స్వాధీనములకొఱ కేర్పడిన భౌతికసంబంధమైన పునాదియనియుమనకుఁ జెలియఁగలదు.

న్యష్టిమనుజుని సంపర్కమున నానిజతత్వము మనయుత్తమాత్మయే. జ్ఞానమా యుత్తమాత్మను వెతుకుచున్నది. గనుక భ్రమ పెట్టు పైయాకారముల నిరాకరించుచున్నది. మన శరీర మాత్మకాదనియు, దానియాకారమని చెప్పుచున్నది. అ నాత్మవాదమునకు (Materialism) మూలమేదియనగా స్థూలనాళమస్తిష్కానుభవము సమస్తము వస్తుతత్వమయ్యే. ఆనుభవము, పైయాకారమే నిజస్వరూపమను, భ్రమపడుటచే మాయ యనబడుచున్నది స్థూలనా

శమేధస్సులు ప్రాణశక్తి పనిచేయుటకు మూలములు. అవియాత్మను దాని కార్యస్వరూపముతోఁ గలుపుట కుపయోగపడుచున్నవి. భౌతికవ్యాపారములు స్థూలవిషయములు. వానివలన జీవుఁడు తన జ్ఞానములవెల్లడించి జడమందు స్థాపించుచున్నాఁడు. అవిభావ, లేఖ, చిత్రలేఖనము, గుర్తులు. స్వయముగా వస్తునిజతత్వము కానేరవు. శరీరనాశమేధస్సులందు పనిచేయు ప్రాణశక్తి సహితము మనయాత్మ కాదు. అదియొక యాకారము. ప్రాణవాదమునకు (Vitalism) మూలమేదనగా, వస్తుసముదాయమునకు కారణమగు జడమును సాధనముగా ప్రాణముచేసుకున్నదనుట. అట్టి ప్రాణశక్తియొక్క (Life force) యనుభవముకూడ భ్రమయనబడుచున్నది. అది నిజస్వరూపమునకు మారుగా బహిరాకారమునే గ్రహించును. ప్రాణశక్తియనగా తన్నుమించినవ్యక్తి యాశక్తిస్వరూప మొందుట. ఆ వ్యక్తి మానసమునకే తెలియబడుచున్నది. మనస్సు వెలికి ప్రాణనిర్మితముగాఁదోచినను నిజమునకది ప్రాణరహస్యము. దాని తుదిభావమగుచున్నది. ఎందుకనగా, మనస్సు, ప్రాణముయొక్క బహిష్వరూపముగాక ప్రాణ మేదేనియొక్క ప్రకాశశూన్యమగు స్వరూపమో యట్టి దానిస్వరూపము. కాని మనమానసత్వముసహిత మాత్మకాదు. అదియొక యాకారముమాత్రమే. స్థూలప్రపంచము కల్లయను వాదమునకు (idealism) మూలమేదనగా, మనస్సునందు వస్త్రాకారములున్నవనుట. అట్టిమనస్సు వస్తురూపముల సృష్టించుచున్నదను యనుభవము సహితము భ్రమయనబడును. ఏలననగా, నీయనుభవముసహితము నిజస్వరూపమును తెలుసుకొనక, పైయాకారమునే తెలుసుకొనుచున్నది. మానసత్వముచే బంధింపబడక, దానిమించునట్టి వ్యక్తిత్వయొక్క విలాసమే మనస్సు. ఈవిధమున జ్ఞానము, మనస్థితియొక్క మొదటి ముఖ్యస్వభావమైనట్టియు, మనో

ప్రాణశరీరాబాధ్యమైనట్టియు నాత్మానందయాత్మజ్ఞానవిశుద్ధస్థిత్యానుభవమిచ్చుచున్నది. ఇదే మన యుత్తమాత్మ.

బ్రహ్మాండసందర్భమున నానిజితత్వము, బ్రహ్మమనఃబడును. బ్రహ్మాండమును విభజింపగా నేర్పడినవి, శక్తిజడములు, నానురూపములు, పురుషప్రకృతులనఁబడుచున్నవి. బ్రహ్మాండము నిజమున కేదోయది కానేకావు. మన సమస్తము మనో ప్రాణదేహాబాధ్యమైన యుత్తమాత్మయొక్క విలాసరూపములైనట్టి బ్రహ్మాండము, శక్తిజడములచే నానురూపములచే, పురుషప్రకృతులచే నబాధ్యమైన యుత్తమస్థితియొక్క విలాసరూపము లగుచున్నది. అంతట మన యుత్తమాత్మయు బ్రహ్మాండస్వరూపమొందిన యుత్తమస్థితియు నొకస్థితేననియు గ్రహింతుము. వ్యష్టిమనుజుఁడు సర్వవ్యాపకుని స్వరూపమైయున్నాఁడు. తన యుత్తమాత్మను తెలుసుకొనగా తన స్వస్వరూపము సగుణత్వ వ్యష్టత్వములుగాక, యీ సర్వవ్యాపకుఁడేనని తెలుసుకొనుచున్నాఁడు.

కాని యీ యుత్తమస్థితి వ్యష్టి ప్రపంచములచే బాధింపఁబడకుండుటవలన, జ్ఞానమీరెండువిషయముల త్యజించి, వాఙ్మానసముల కగోచర మనామిక మతీత మనఁబడు పరిపూర్ణత్వభావము కలిగించుచున్నది. ఆపరిపూర్ణమును సగుణమనిగాని నిర్గుణమనిగాని చెప్పఁజాలము. అది సగుణ నిర్గుణముల కతీతమైనది. దాని నేకత్వమనిగాని బహుళత్వమనిగాని చెప్పఁజాలము. అది యేకత్వ బహుళత్వభేదరహితమైనది. దానికి గుణముగాని గుణరాహిత్యముగాని నిరూపింపఁజాలము. గుణమున కతీతమైయున్నను, నిర్గుణముచే బాధింపఁబడదు. ఆనంత గుణభరితమై యున్నది. ఉత్తమనిర్గుణాత్మగాను వ్యష్టిజీవుఁడుగా నావిర్భవించునదదే. అదే యీశ్వరుఁడు,

యు త్తమాత్మ, యు త్తమపురుషుడు. సమస్తము. కాని జ్ఞానము కలిగించునది మేధోసంబంధమైనభావమేకాదు. అది మానసమున కగోచరమైనను మనవ్యష్టిద్వారమున, బ్రహ్మాండరూపనామద్వారమున బ్రహ్మమనఁబడు నాయాత్మను మనము తెలుసుకొన్నట్లు యాత్మయొక్క జ్ఞానమువలననే మననిజాత్మ దేని స్వస్వరూపమగుచున్నదో యాపరిపూర్ణత్వ స్పృష్టికని తెలుసుకొనుచున్నాము.

ఇదే యంత్యమగు ససంశయజ్ఞానము. మానసమోచన దీనిని మించి పోఁజాలదు. మన మానసము లనేకవిధముల దానిఁ జెర్చించవచ్చును. మన కిష్టమువచ్చిన వేదాంతముల గల్పించవచ్చును. దాని తగ్గించి మార్చి యొకపక్షము బలపరచి మరియొక పక్షము స్త్రీశింపఁజేసి యసంపూర్తియగు తప్పు తీర్మానములఁ జేయవచ్చును. మన మోచనానుభవముల తుదివరకు పొడిగించితిమా మనకువచ్చుజ్ఞానమిదే. జీవునిపూర్ణానుభవము నిరాకరించి తగ్గించి యీయసంత సత్యమును భారదరమైనము. కాని మనభావములు మన మేధోవికారములు, యసంపూర్తి విమర్శలాసత్యమును మార్చుకొలవు. మనము దానినుండి దేనిని తీసివేయఁజాలము. ముఖ్యమైనదేదియు దానికిఁ గలుపఁజాలము. అట్టి ప్రయత్నము భ్రష్టత్వము దెచ్చును.

కాబట్టి జ్ఞానమోగమునకు ఫలము సమస్తమందును సమస్తమునకు వెలిని నివశించునట్టియు, వ్యష్టిననుజూసందును బ్రహ్మాండమందు నావిర్భవించునట్టియు, నాయసంత నిజతత్వముకన్న నాత్మ బ్రహ్మ సుతీతమునకన్న వేరులేదు. ఆత్మజ్ఞానముగాని, బ్రహ్మాండజ్ఞానముగాని, యేజ్ఞాన మభ్యశించినను, దారిలో మధ్యవిరుచుటకు మనము కోరినఁదప్ప, లేకున్న తున కీస్థితికేవలదైనము. జ్ఞానమార్గము తుదివరకభ్యశించిన ఫల మేమని బ్రశ్నించవలసియున్నది.

స్వప్తమగు మూఁడు సాధ్యములు గాన్పించుచున్నవి. (1) అగోచర మండవ్య క్తమందు ననుస్తప్తప్రపంచత్వవ్యష్టత్వములవిడచుట. నిర్వాణ మనగా బౌద్ధులకుగల యభిప్రాయమిదే. (2) నిర్విషయిక నిర్గుణా త్మయందు సగుణత్వము విడచి ప్రపంచస్థితితో సంబంధముపెట్టుకొ నకుండుట. (3) వ్యష్టి ప్రపంచవృద్ధికి సహాయపడుటకు మనలో వ్యక్తమగుచున్న దివ్యేచ్ఛకలిగి, యాత్మ బ్రహ్మనుతీతుఁ డెట్లు ప్ర పంచస్థితి నంగీకరించెనో యట్లే మన మంగీకరించుట. ఈమూఁడ వని పూర్వ యోగమునకు ముఖ్యమని సదా యంగీకరించుచుంటిమి.

జ్ఞానమార్గమునకు బహ్మండస్థితివినాశమవునరముకాదు. ఎందు కనగా మనము దేనితోఁ జేయదుమో దేనియందు బ్రవేశిం తుమో దానికిఁ బరిపూర్ణజ్ఞానము కలిగియున్నది. తత్ జ్ఞానముచేతనే ప్రపంచవిలాసమును భరించుచున్నది. జ్ఞానప్రాప్తిరాగా ప్రపంచము యొక్క ప్రయోజనము సిద్ధి చును. కాబట్టి దానితోఁ బనిలేదు. కాని బ్రహ్మాండ మంత్యమొందునని మనము భావించరాదు. ఏల నన, మనకు మొగట కలిగినదేది? వ్యష్టిమనుజునకు తన నిజస్వరూ పమందాత్మజ్ఞానముమాత్రమే. కాని సృష్టియందు బ్రహ్మముయొక్క యాశ్మరసంసిద్ధి కావలసియున్నది. (వ్యష్టిద్వారమున మనుజునందున, సమిష్టిద్వారమున యతని కర్మలచే నితఃకలందును) గొప్పవారుచేయ వలసిన పనియిదే. మన మహంకారవ్యక్తితో నెంతకాలముందుమో యంతవరకు నాయాత్మసంసిద్ధి పొందఁజాలము. ఆయహంకారవ్యక్తి దానిజూపి తయారుచేయును. దేనిని సంపూర్ణ మొందింపఁజాలదు. సృష్టిలో బ్రహ్మముయొక్క యాత్మసంసిద్ధి బ్రహ్మజ్ఞానమొందుట చే సాధ్యమగుచున్నది. కాబట్టి తీవ్రముక్తుఁడు తీవ్రయాత్ర సంగీకరిం చుటచే సగి సంభవించును.

కాబట్టి జ్ఞానఫలము ద్వివిధము. కేవలయాత్మ్యము తెలుసుకొనుటకు ద్వేషించుచున్నాము. కాని సృష్టిలోనియాత్మ్యము జ్ఞానముద్వారా తెలుసుకొనుటకు ద్వేషించవలెను. బ్రహ్మమును బ్రహ్మములదేగాక, బ్రహ్మాండమందు తెలుసుకొనవలెను. అనిర్వచనీయుఁడగుసతీశునేగాక, వ్యప్తినమిష్టులం దతని వికాసమునుకూడ తెలుసుకొనవలెను. ఇది పరిపూర్ణజ్ఞానము. దానిని పూర్ణముగా సంగీకరింతుము. సర్వప్రదేశములు, సర్వస్థితులు, సమస్త మొక్కటి ననియు, తనయొకనకు సంకర్షణముగాననంతయేకత్వమందు మూససము భిన్నత్వమేర్పరుచుననియుఁ దెలుసుకొనవలెను. నీవన్ముక్తుఁడు ప్రపంచమందు నివశించి పనిచేయుచున్న మాత్రమున తనయేకత్వమును గోల్పోయెను. తనజ్ఞానమును విడువఁడు. కారణ మేమనగా, నుత్తమము స్వరూప వినాశమందేగాక, ప్రపంచమందు సహిత మావిర్భవించియున్నది.

14 అధ్యాయము.

జ్ఞానస్థితి.

కేవల దేవత్వమేగాక, ప్రపంచమం దావిర్భూతమైన దేవత్వమునహితమగునాత్మయే యోగజ్ఞానమునకు ఫలమగునేని, ప్రాణజడ భావకర్మలయొక్కబహిరాకారములగు మనసాధారణప్రయోజనము లే జ్ఞాన ఫలమెంతమాత్రముకాదేని, యోగముపొందగోరు జ్ఞానమున గా సాధారణజనులనుకొన్న యర్థముకాదని స్పష్టమగుచున్నది. మన యింద్రియజన్యజ్ఞానముపై తత్ జ్ఞానవిమర్శపై నాధారపడి స్వచ్ఛమగు మేధోనంతుష్టికి, మనతోటిపాపజనుల రక్షించి బాగుచేయుటకు, బాధించి నాశముచేయుటకు, సహాయముచేయుటకు, హానిచేయుటకు మానుజోపయోగములకై స్వభావశక్తులవినియోగించుటకు, మన జీవితముల పరులజీవితముల నడుపునపుడు జ్ఞానమొసగునట్టి శక్తిసామర్థ్యములుకు, బరిగ్రహింపబడి, ప్రాణమానసస్థూల విషయముల తద్ధర్మములవిమర్శనమే సాధారణముగా జ్ఞానమనుకొందుము. సమస్త జీవితమునకు సంబంధించిన వగుటచే యోగమున కీవిషయముల

న్నికానలసినవే. పరుల హానికొఱకు, పరుల నంరక్షించుకొఱకు, నాత్మజయముకొఱకు, నాత్మసంతుష్టికొఱకు వినియోగించదగిన యోగముకలదు. కాని “సమస్తజీవిత”మనగా ప్రజలిప్పుడు నడుపుచున్న జీవితమేగాక, జనమున కసాధ్యమై నారితే నింతవరకు పొందఁబడని గొప్పస్థితి. ఇదే యోగశిక్షకుగల విచిత్రఫలము.

మన మనుకొనుచున్న యీయున్నతస్థితి వృద్ధిజేందినమాన సముకాదు. గొప్పబలముగల శక్తికాదు. స్వచ్ఛమై నీతియుక్తమగు నడవడికగాదు. దాని యాధిక్యత యాయూహింపఁబడిన సౌఖ్యమందేగాక రకమందున్నది. అది మన విధానముయొక్క మూర్ఖునందేగాక మనమూలముయొక్క మూర్ఖునందుసహితమున్నది. యోగజ్ఞానము మాన సమస్తస్థితియూలమేదో దానికొఱకు బ్రయత్నించుచున్నది. ఉపనిషత్తు చెప్పుచున్నట్లుది దేనియొక్క సరియైన జ్ఞానముచేత సమస్తముయొక్క సరియైన జ్ఞానముకలుగుచున్నదో దానికగుకొని పొందఁ బ్రయత్నించుచున్నది యోగజ్ఞానము మనకు గాన్పించు నీసమస్తప్రపంచము, మనకు గోచరముగాక నందుండుసమస్తము మానసేంద్రియాతీతమగు దానియొక్క బహిష్కారములే యను సూహతో ప్రారంభమగుచున్నది. దాని పొందుటచేతనే ప్రపంచమును సరిగతెలుసుకొనగలము. ఏలననగా నింద్రియము లింద్రియజనిత మేధోవిమర్శన లిచ్చు జ్ఞానము నిజమైనజ్ఞానముకాదు. అది సైయాకారముల శాస్త్రము. ఈయాకారములు సహితమవి దేనియాకృతులూ యానిజతత్వ మెరుగువరకు బాగుగఁ దెలియఁబడనేరవు. ఈనిజతత్వము వానియాత్మ. అన్నిటికి యాత్మయొక్కటే.

స్థూలమును మన మెంత పరిశోధించిన తన్మూలముగ మన యాత్మయొక్క, మనయొక్క, దేవుఁడని చెప్పఁబడు దానియొక్క

జ్ఞాన మొందజాల చునుట నిశ్చయము. దూరదర్శనయంత్రము (telescope) సూక్ష్మదర్శనయంత్రము (microscope) స్థూల సంబంధమైన నతి సూక్ష్మవిషయముల నపి వెల్లడించినను స్థూలమును విడచి పనిచేయజాలవు. ఇంద్రియములు స్థూలోపకరణములు వెల్లడించువానినే సమ్మక్కొనియుంటిమా, మతియొక నిజతత్వము, మఱి వేరు జ్ఞానసాధనము లున్నవని మొకటినుండి నిగాకరించితిమా, స్థూలముకన్న వేరు సత్యములేదనియు, మనలోగాని బ్రహ్మాండము లోగాని యాత్మలేదనియు, ఒహిరంతరముల దేవుడు లేదనియు, మన మేధోనాశదేహ సంఘాతముకన్న వేరు కామనియు, తప్పక నిర్ణయింతుము. మనమేల దీనిని తప్పక నిర్ణయించెదమనగా మొదటినుంచి దీనినే హఠిగానమ్మితిమి. ఆ మొదటి నమ్మకమే మరల మరల గలుగును.

ఇంద్రియములకు గోచరముకాని యాత్మ, నిజతత్వమున్న యెకల, దానిని శోధించి తెలుసుకొనుటకు పదార్థ విజ్ఞాన శాస్త్ర సాధనములకన్న వేరుపకరణము లుండవలెను. తెలివి (intellect) యీసాధనము కానేరదు. నిశ్చయమునకు, తెలివితే గ్రహింపబడు నట్టి, దానిచే భావములుగా వెల్లడిచేయదగినట్టి యింద్రియముల కగోచరములగు విషయము లనేకములున్నవి. శాస్త్రమంత ముఖ్యమని చెప్పుచున్న శక్తి (force) యనుచునహిత మొకభావమే. తన యుపకరణములగు నింద్రియములనుంచి తెలిపగ్రహించుచున్న తత్వమే. మనకీశక్తి యింద్రియగోచర మగుటలేదు. దానిఫలము లింద్రియగోచరము లగుచున్నవి. ఈఫలములకు గారణము శక్తియని నిర్ణయించుచున్నాము. అనిధముననే తెలివి (intellect) గొప్ప విధమగు కఠినశోధనజీవి, యాత్మయనగా నిట్టిదని యొకభావము.

నమ్మకము పుట్టించుచున్నది. ఇతర వస్తుప్రాసంగికములనలెనే యీ భావమునహితము మిక్కిలి సత్యమై ప్రకాశమానమై స్థిరమై యుండును. మేధోపరిశోధనయందు నిర్మలభావములు కలుగుచున్నవి. బహుశహ సత్యమైనభావములు కలుగవచ్చును. కాని యోగము కోరుచున్న జ్ఞానమిదికాదు. ఇది తనంతటఁ దానుపచగించు జ్ఞానము కాదు. మనుష్యుఁడు దీనిఁ బూర్ణముగాఁ గలిగియుండవచ్చును. మేధోప్రకాశ మెక్కువగా నొందినాఁడను నిషయమునప్ప మొదటనతఁ డెట్లుండెనో యట్లే యుండును. యోగముగోరెడి మనస్థితియొక్క మార్పెంతమాత్రము కలుగకపోవచ్చును.

జ్ఞానయోగమునకు సరియైన యుక్తాయుక్తవివేకము, మేధో నిర్మయము ముఖ్యభాగములనుట నిజము. కాని వాని ప్రయోజన మీ మార్గమునకుగల తుదిఫలమును పొందించుటకన్న నభ్యంతరములఁ దొలగించుటయైయున్నది. మనకున్న సాధారణ మేధోభావములు జ్ఞానమార్గమున కభ్యంతరములు. అవి యింద్రియజనిత ప్రమాదముచే నడువఁబడుచున్నవి. పదార్థదేహములు సత్యములనియు, రాగాదురాగములు, భావవిషయములు సత్యములను యుక్తశ్రద్ధముచే స్థాపింపఁబడుచున్నవి. వీనితో మన మైక్యమొందుచున్నాము. మనము వీనితో నేకీభావమొందుటచే నిజమగు యాత్మను పొందఁజాలకున్నాము. కాబట్టి జ్ఞానము సంపాదించుకోరువాఁడీ యభ్యంతరములఁ దొలంగఁద్రోచి, తనవిషయమున ప్రపంచవిషయమీన సరియైన భావమొందవలెను. అత్మయెట్టిదో మనమెరుగక, సత్యమునకు విరుద్ధమైన భావములతో మనము నిండియుండగా నిజమైన యాత్మజ్ఞానమెట్లు పొందఁగలము? సరియైనభావము ముందు ముఖ్యముగా నుండవలెను. ఒక పరియాయ మీ సరియైన భావ

(thought) మింద్రియప్రమాదము, కామము, మనకటియలవాటు మేధోతీర్మానమువిడచి స్థిరపడినప్పుడు, గ్రహింపుశక్తి శుద్ధికాబడి మొదటి జ్ఞానవిధానమునకు విశేషాభ్యంతరము కలిగించదు. కాని శుద్ధికాబడిన గ్రహింపుశక్తి కంతరవిధానములనగాదుష్టి (vision) యనుభవము (experience) పరిజ్ఞానము (realisation) తోడ్పడినప్పుడు సరియైనభావము (thought) ఫలదాయకమగుచున్నది.

ఈవిధానము లెట్టివి ? అవి మానసికయాత్మ శోధనయాత్మ పరిశీలనకాదు. అట్టి పరిశీలన పరిశోధనలు సరియైన భానవిధానము వలెనే విశేషప్రయోజనకారులు. తప్పనివి. క్రమముగ నభ్యసించిన నవి విశేషశక్తి ఫలములనిచ్చి సరియైన భావము కలిగించును. యుక్తాయుక్తవివేకమువలెనే ధ్యానవిధానముచే వానికి శుద్ధిచేయు ప్రయోజనము కలుగును. అదియొక విధమైన యాత్మజ్ఞానమిచ్చును. జీవహృదయకల్లోలముల సరిచేయుఁగలవు. గ్రహింపుశక్తియొక్క కల్లోలముసహిత మణచఁగలవు. అన్నివిధములైన యాత్మజ్ఞానము నిజమగు నాత్మజ్ఞానమునకు దగ్గరదారి. స్వయంభువు, జీవునిద్వారా వెలికితెగుచుటకు వీలగునట్లు నిర్మించినాఁడు. ఆకారణమున బహు జనులు వస్తువుల వెలియాకారములే గాంచుచున్నారని యుపనిషత్తు చెప్పుచున్నది. ప్రశాంతభావ నిశ్చలవివేక పరివర్తముగల యరుదగు జీవుఁడుమట్టుకే దుష్టిని లోనకుఁద్రొప్పి యాత్మను జూచుచున్నాఁడు. సత్యోన్మొందుచున్నాఁడు. ఇట్లు దుష్టిలోనికి ద్రొప్పుటకు మానసికయాత్మ పరిశోధన పరిశీలనలు గొప్పప్రయోజనకారులు. వెలినున్న పదార్థములలోనికిఁజూచుటకన్న మనలోనికిఁ జూచుట మిక్కిలిశులభకరము. బహిర్వస్తు సముదాయమందు మొదటరూపము కల్లోలబెట్టును. అంతేగాక వానియందు స్థూలపదార్థముకన్న వేరు

విషయమున్నదను పూర్వానుభవము మనకులేదు. పరిశుద్ధమై ప్రశాంతమొందిన మనస్సు ప్రపంచమందీశ్వరుని ప్రతిఫలింపజేయవచ్చును. బలవత్తరమైన యేకాగ్రత ప్రపంచమందు దేవుని కనిపెట్టవచ్చును. స్వభావమందీయాత్మను మనలో దాని గ్రహించుటకుఁ బూర్వమే యట్లు కనిపెట్టవచ్చును. కాని యది యరుదు. కష్టసాధ్యము. (ఒకవిషయమునమట్టుకది శులభమే. మనుజులందునలె జెలినున్న వస్తువులయందు యహంకారబాధ యుండదు. గనుక దేవుని గ్రహించుటకొక యభ్యంతరము తొలగినది.) ఆత్మయొక్క యావిర్భావవిధానము కనిపెట్టి తెలిసికొనుట, స్వస్వరూపములోనికది యెట్లు చేదుకొనఁబడుచున్నదో యావిధానము ననుసరించుట మనలోమాత్రమే కలదు. కాబట్టి “నిన్నెరుగము” యను ప్రాచీన వాక్యము జ్ఞానప్రాప్తికి ముఖ్యము. కాని మనోజుత యాత్మజ్ఞాన మాత్మయొక్క పద్ధతుల యనుభవమేగాని యాత్మయొక్క స్వస్వరూపజ్ఞానము కానేరదు. యోగముకోరునట్టి జ్ఞానసిద్ధి (status) సత్యమిట్టిదను మనోభావము నిర్మలవిమర్శనము మాత్రమేకాదు. మన పద్ధతులిట్టివని వికాసమొందిన మన మానసికానుభవమే కాదు. అదియొక ప్రత్యక్ష పరిజ్ఞానము. (realisation). అది మనకు, మనలో సర్వవ్యాపకాతీతుఁడగు నీశ్వరుని యాత్మను ప్రత్యక్షము చేసికొనుట. తదనంతరంబది మనపద్ధతుల నా యాత్మానుగుణ్యముగాఁ జూడక, వేరుగాజూచుటకు వీలుకాకుండుట. ఆపద్ధతుల నిజతత్వము బ్రహ్మాండమందు మానసస్థూలరూపమున నాత్మ ప్రతిబింబమని తలంచుట. ఈప్రత్యక్ష పరిజ్ఞానత్వమునకు మూడు విధానములు కలవు (1) అంతర్ద్రిష్టి (2) అంతరానుభవము (3) అయిక్యము.

ప్రాచీనఋషులచేఁ బరిగణింపఁబడి మనుజుని యోచకుని మాత్రమేగాక, ఋషిగా కవిగా చేయఁజాలిన నీయంతరద్రుష్టి—మేధో శక్తికిమాత్రమేగాక, జీవునకు-స్థూలనేత్రములకెట్లు వస్తువులు గాన్పించుచున్నవో యట్లు కంటికి గోచరించని వస్తువులఁ బ్రత్యక్షముగాఁ గనుపింపఁజేయు నొకవిధమైన జీవునిప్రకాశత—స్థూలప్రపంచమందు జ్ఞానము ద్వివిధము. ప్రత్యక్షము. పరోక్షము. ప్రత్యక్షమనగా కంటికెదురుగాఁ గాన్పించునది. పరోక్షమనగా ద్రుష్టికి దూరమైనది. వస్తువు మనకుఁ గనుపించనప్పుడనమానము, పోలిక, యూహ వలన దాని భావమేర్పడుచున్నది. లేకఁ జూచినవారి సర్వవలఁబట్టి, ప్రతినిధిపటముల విమర్శించుటకుబట్టి కలుగుచున్నది. ఈసాధన సామగ్రిలనన్నిటి నుపయోగించుటచే నేదోయొక ప్రతిరూప మేర్పడు నేగాని వస్తుప్రత్యక్షజ్ఞానము కలుగదు. సత్యము గ్రహింపఁబడలేదు. అది సత్యముయొక్క భావకల్పితమగు ప్రతినిధిప్రరూపమే. కంటితో నొకసారి చూచితినా (మరియొక యింద్రియమునకా సామర్థ్యము లేదు) మనకు స్వాధీనమగును. మనకు ప్రత్యక్షమగును. మననంత్రుష్టి యందు స్థిరపడుచున్నది. మనలో జ్ఞానభాగమగుచున్నది. మానసిక విషయములందాత్మ విషయమందానూత్రమే పూర్తిగా వర్ణించుచున్నది. వేదాంతులవల్ల, భోధకులవల్ల, ప్రాచీనగ్రంథములవల్ల, మనము స్పష్టమగు నాత్మబోధ నందనచ్చును. యోచన యనుమానము, యూహ, పోలికలవలన దానిస్వరూపముమాననమందేర్పడఁబ్రయత్నించవచ్చును. తీవ్రమగు నేకాగ్రతవలన దానిని మనస్సు నందు లగ్నపరచి స్థిరపరచవచ్చును. కాని మనకది ప్రత్యక్షముకా లేదు. మనము దేవునిఁజూడలేదు. ఏకాగ్రత విరకాల మభ్యసించుటచే నీయునుగు చినికి విడిపోవుచున్నది. మేల్కొంచిన మానసమం

దు “జోతిర్భయబ్రహ్మమనెడి” కాంతినమూనాము బ్రవేశించిన పుడు స్థూలనేత్రమునకు స్థూలపదార్థ మొంతసత్యముగాఁ గాన్పించు నో యంత సత్యముగా నాత్మ కాన్పించునట్లు ప్రత్యక్షజ్ఞానము భావమునకుమారుగా కలిగినప్పుడు, మనకది జ్ఞానమందు స్వాధీనమగుచున్నది. ఏలననగా మనము దానినిఁ జూచితిమి. అట్టి ప్రత్యక్షజ్ఞాన మొందినతరువాత నెట్టియంథకార మెట్టిచీకట్లు జీవుని బాధించిన నొకతరి కలిగినదెన్నడు పూర్తిగానశించదు. అనుభవము తప్పక మరల నుద్భవమై స్థిరపడువరకు తరుచు సంభవించుచునే యుండును. ఎప్పుడెంత శీఘ్రములో? దాగియున్న దేవతకొఱకు మనమెంత శ్రద్ధాభక్తులతోఁ బ్రయత్నింతుమో యంతత్వరలో.

ఈయంతరదృష్టి యొకవిధమైన మానసికానుభవమే. కాని యంతరానుభవ మాచూచుటతో సరిపోదు. దృష్టికనుపకుచును. కాగలించఁజాలదు. స్థూలనేత్రము మొదట వస్తుజ్ఞానవ్యక్తి నిచ్చుటకుఁ జూచినను పూర్ణజ్ఞానప్రాప్తికొఱకు స్పర్శము మొదలగు నితరేంద్రియముల సహాయము కోరుచున్నది. అట్లే యాత్మదృష్టి యితరేంద్రియముల యనుభవమువలన పూర్తిచేయఁబడనలెను. ప్రకాశతగాంచిన మన జ్ఞాననేత్రమేగాక మన నమస్తస్థితి దేవుని గాఁక్షించనలెను. మనలోని ప్రతివిషయమిశ్వగుని యావిర్భావమే గాన ప్రతిది తన నిజతత్వమును తిర్గిపోంది యనుభవించఁగలదు. ఆత్మయెట్టిదో మనస్సుచే ననుభవించఁగలము. మనస్సునకు స్థితిగాదోచు వ్యక్తి, శక్తి, యానందము తద్వివిధపరిణామ కార్యములనఁబడు బహిర్విషయముల సత్యములుగా గ్రహింతుము. ఆవిధమున మనస్సుదైవవిషయమున దృష్టినొందుచున్నది. ప్రేమద్వారమున విషయానందద్వారమున, మనలోని యాత్మయొక్క బ్రహ్మాండమందు

న్న యాత్మయొక్క మనకు సంబంధించిన సమస్తములందున్న యాత్మ యొక్క విషయానుభవ మొందగలము. ఆవిధమున హృదయము దైవవిషయమునఁ ద్రుప్తి నొందుచున్నది. సౌందర్యద్వారమున యాత్మయొక్క సౌందర్యానుభవ మొందగలము. సౌందర్యానంతరముల యింద్రియమానసముల ద్వారమున మానుషసృష్టియందు స్వభావ సృష్టియందు సమస్తమందున్న పరిపూర్ణానంద సత్యముయొక్క యానందానుభవమొందగలము. ఆవిధమున యింద్రియములు దేవునివిషయమునఁ ద్రుప్తి నొందుచున్నవి. ఆత్మయెట్టిదో స్థూలనాళచాణములచే ననుభవించగలము. సమస్తజీవితములందు, చునద్వారా యితరులద్వారా ప్రపంచములోఁ బనిచేయుచున్న సిద్ధులు శక్తులు యధికారములందు నాయనుభవము రాగలదు. ఆవిధమున జీవితము శరీరము దేవుని విషయమునఁ ద్రుప్తి నొందుచున్నది.

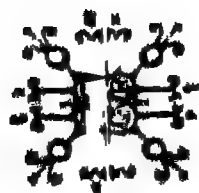
ఈసమస్త జ్ఞానానుభవము లైక్యమునకు ముఖ్యసాధనములు. మనము వీక్షించి యనుభవించునది మనయాత్మ. ఐక్యములేకున్న ద్రుప్త్యానుభవములు సంపూర్తికాఁజాలవు. “సోహం”యను యుత్తమావేదాంత జ్ఞానానుసారముగ మన సమస్తస్థితి యుండకున్న సంపూర్తికాఁజాలవు. మనము దేవునిజూచి యనుభవించుటేగాక యాసత్యత్వము మనముకావలెను. తీర్మానముచే, మించనూడుటచే యహంకారావిర్భావముల విడిచి యట్టి యహంకారాదులు దేనినండి పుట్టుచున్నవో దానియందుఁ బ్రవేశించుటచే సమస్తరూపావిర్భావా తీతత్వమందు నాత్మతో నేకీభావమొందవలెను. అంతేగాక యావిర్భావస్థితులయందు సహిత మాత్మతో నేకీభావ మొందవలెను. మనలో వ్యక్తముకాగల యానంద శాంతజ్ఞానానందస్థితితో నేకము కావలెను. మరియు ప్రపంచము నది వేసుకున్న నేషమఁబడు

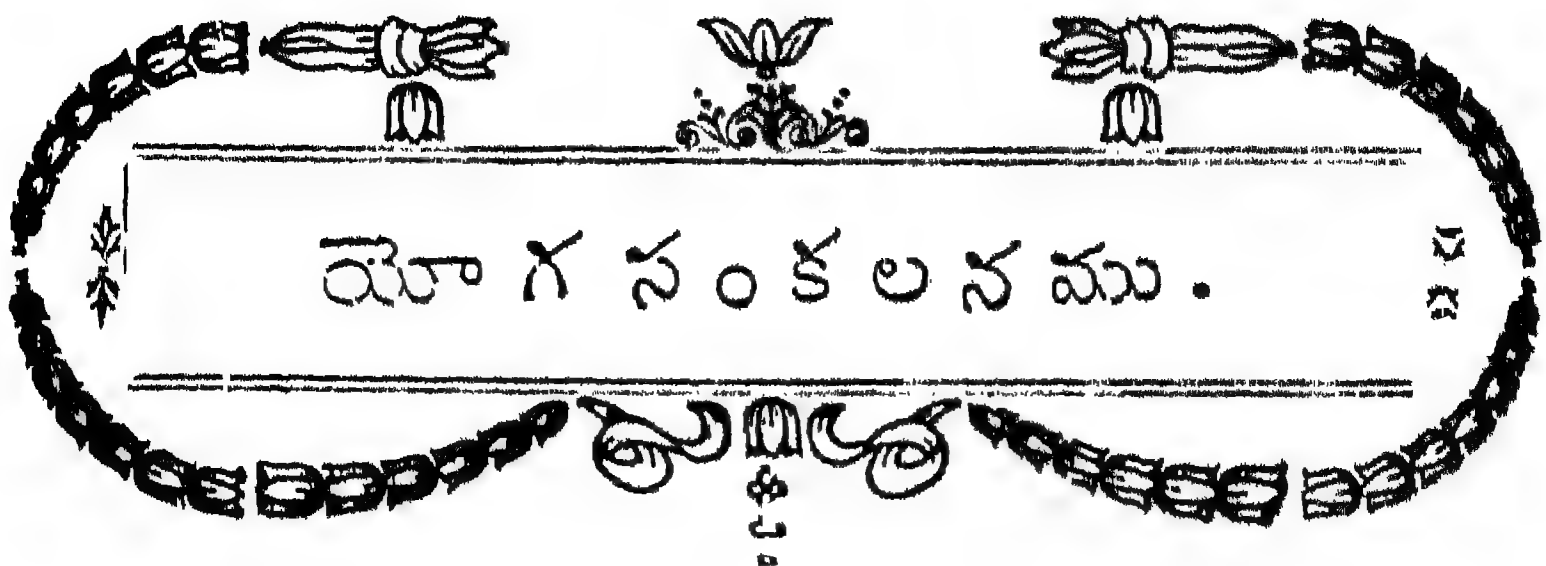
నాత్మనంకల్పముయొక్క విలాస నిర్మాణకర్మలయందు సహిత మేక
ముకావలెను

ఆత్మను, దేవుని మానసికముగా గ్రహించుటకన్న వేరు
మార్గ మేమున్నదో తెలుసుకొనుట నవీనులకు కష్టము. ఇంగ్లీషు
కవియొక్క డైరీలోపావారి కీస్వభావముయొక్క యంతర్వ్యక్తియందు
నమ్మకము పుట్టించినాడు. ఆవ్యక్తివలన ద్రుష్టియనుభవ యోగ్యముల
చ్ఛాయనుమాత్రమే వారు తీసుకొనుచున్నారు. వర్ణనర్తు
(Wordsworth) స్వభావమందు తనకుగల ప్రత్యక్షజ్ఞానమును వెల్ల
డించినకావ్యముల చదివిన ప్రత్యక్షజ్ఞాన మనగా నెట్టిదో కొంత
మన కుద్దేశ్యము కలుగును. ప్రపంచమందున్న సమస్తవస్తువులకంత
రాత్మయైనట్టి యాకారములు తానుగాక యాకారములకు గారణ
మై సమస్తావిర్భావమగుచున్న జ్ఞానశక్తియొక్క ద్రుష్టి యశనికిగల
దని మనము చూడగలము. అతనికిద్రుష్టితోపాటు యాద్రుష్టివలన
కలుగు సర్వవ్యాపకత్వము, శాంతత్వము, సంతోషములుండుటేగాక
మానసికసౌందర్యప్రాణస్థూలవ్యక్తిసహితముకలదు. దాని నిజస్వ
రూపద్రుష్టి జ్ఞానములేగాక, సమీపమందున్న పుష్పము, సామీ
న్యజనుడు, యచలసౌపాసములందుకూడ నట్టి ద్రుష్టిజ్ఞానములతోనికి
గలవు. ఆప్పు డప్పుడతనికి యోగ్యముసహితము తటస్థించినది. అతని
కావ్యమందు “ A slumber did my spirit seal ” నన్నొక నిద్ర
యావహించినది”. యనుచోట భూమితో తన కేకీభావముకలిగి
రాళ్లతోను చెట్లతోను దినమంతయు దిగుగుచున్నట్లు వర్ణించి
యున్నాడు. ఈప్రత్యక్షజ్ఞానమును స్వభావమునుండివిడతీసి యాత్మ
కుఁగొనిపొందు. యోగమునకు సంబంధించిన జ్ఞాననిషయములు మన
కప్పుడు కాన్పించును. ఈయనుభవము సర్వము సమస్తగూఢముల

కంటని యతీతునియొక్క యింద్రియాతీత మానసాత్మిక ప్రశస్తి
జ్ఞానమనబడుచున్నది. వ్యక్తికతీతమందు బ్రవేశించి యితరానుభవ
ములనన్నిటి నచ్చట యతీతబ్రహ్మమందైక్యముచేయుట జ్ఞానము
నకంత్యశిఖరము. అదే దివ్యజ్ఞానమునకు సమాప్తి. అదే దివ్యానం
దమునకు దివ్యజీవితమునకు మూలము.

అట్టి జ్ఞానస్థితే యీమార్గమునకుగల యుద్దేశ్యము. ఈమా
ర్గమునకేగాక తుదివర కభ్యసించిన సర్వమార్గములకుగల యుద్దేశ్య
మిదే. ఈజ్ఞానస్థితికి వివేకజ్ఞానము, భావము, సమస్తయేకాగ్రత,
మానసికయాత్మజ్ఞానము, ప్రేమద్వారమున సమస్తహృదయప్రియ
త్నము, సౌందర్యద్వారమున నింద్రియప్రియత్నము, శక్తికర్మల
ద్వారమున, చిత్తప్రియత్నము, శాంతానందద్వారమున జీవప్రియ
త్నములు, మన మనంతవైశ్యాప్రదేశముల నొందువర కనంతప్ర
కాశత్వమునకు దివ్యద్వారములు తెరువబడునంతవరకు మన మొక్క
వలసినదానికి సాధనములు మార్గములు ప్రారంభములు.

యోగ సంకలనము.

15 అధ్యాయము.

శుద్ధికాబడిన గహింపుశక్తి శుద్ధబుద్ధి.

మనము పొందవలసిన జ్ఞానస్థితివర్తన, జ్ఞానసాధనములెట్టివో నిర్ణయించుచున్నది. మన వివిధమానసవిషయములద్వారా, మానసవ్యక్తిచే సంసిద్ధమగు మానసాతీతప్రత్యక్షమే జ్ఞానస్థితియని నెప్పువచ్చును. అట్టిది మన కొకతరి సంభవించిన భావకోపకరణములందు మిక్కిలి పూర్ణముగ ప్రతిఫలించుచున్నది. అది ఘనత్వముగా. కాబట్టి పై వికారములకు వస్తుబహిరాకారములకు లోనుగాక నిత్యమద్వితయుమగు దివ్యతేజస్సు ననుసరించి మన నమస్తస్థితిని పునర్నిర్మాణము చేయవలెను.

మానుషత్వమునుండి యీశ్వరత్వమునకు భిన్నత్వమునుండి యేకత్వమునకు యనిత్యమునుండి నిత్యత్వమునకు, మాద్బునట్టియూ మార్గమునకు, జీవునియట్టి పునర్జన్మమునకట్టి నూతనజన్మకు గెండు తప్పని సౌపానములుండవలెను. జీవుడు పకరణయుక్తుడై పాత్రితవహించుటకు ప్రయత్న మొకటి. పాత్రితగాంచిన యుపకరణముల

ద్వారా సంసిద్ధుడైన జీవునియందు ప్రత్యక్షజ్ఞానప్రకాశత్వము రెండవది. కాలవిషయమున నీరెండుసౌపానములకు హద్దులేర్పడియుండలేదు. అవి యొకటితో నొకటి సంబంధించి యేకకాలమున వర్తించును. జీవుడు పాత్రతవహించినకొలది ప్రకాశత క్రిమక్రిమమున వృద్ధియై ప్రత్యక్షజ్ఞానము పరిపూర్ణి నొందును. ఇట్టి ప్రకాశత్వప్రత్యక్షజ్ఞానములు వృద్ధిజేందినకొలది జీవునకు బాహ్యత కలుగుచున్నది. ఉపకరణములు కార్యనిర్వాహకమునకు తగినవగుచున్నవి. ఆప్రకాశతగల ప్రయత్నమునకు ప్రత్యేకకాలములుగలవు. ప్రకాశతగల వృద్ధికి ప్రత్యేకకాలములు గలవు. ప్రకాశతగల సంసిద్ధిచే పరిపూర్ణత తేగల దీర్ఘములగు ప్రత్యేకకాలములుగలవు. మిరుపునలె తుణభంగురములైనను యాకాలములు భవిష్యత్తును పూర్తిగా మార్చగలవు. సత్యమును సూర్యతేజస్సుతోనిండిన గంటలు రోజులు వారములు బట్టు దీర్ఘములగు కాలములు గలవు. వీటివలన జీవుడొకతరి దేవునివైపునకుఁ దిరిగెనా తననూతనజన్మయను యునిజస్థితిని పరిపూర్తిజేసి స్థిరపరుచుటకు వృద్ధి జేందుచున్నాడు.

సంసిద్ధుడగుటకు మొదటి యావశ్యకతమన సర్వావయము లశుద్ధిచేయుటే. ముఖ్యముగా, జ్ఞానమార్గమున, సత్యద్వారమును తెరుచుటకు తాళపుచెచ్చి యసబడు గ్రహింపుశక్తిని (బుద్ధిని) శుద్ధిచేయవలెను. ఇతరావయముల శుద్ధిలేనిది బుద్ధియొక్క శుద్ధిసాధ్యము కాదు. అపరిశుద్ధహృదయ మపరిశుద్ధదేంద్రియముల పరిశుద్ధజీవితము బుద్ధిని కలతబెట్టును. దాని సామగ్రిని కల్లోలపరచును. దానితీర్మానముల తోభబెట్టును. దానిదుష్టిని మలినపరచును. దాని పృక్తిని తల్లకిందుజేయును. అపరిశుద్ధదేహము దానికార్యముల కడ్డుపడిచెడఁ గొట్టుచున్నది. పరిపూర్ణ పరిశుద్ధత్వమూవశ్యకము. ఇందు సహితము

కదానితో నొకటి సంబంధించేయున్నది. ప్రతి యవయవపరిశు-
యితరయవయవపరిశుద్ధివలన లాభ మొందుచున్నది. అందు కునవ
రణముగా వృద్ధిజేందుచున్న హృదయ శాంతత్వము బుద్ధి నిర్మలత
మునకు సహాయముజేయుచున్నది. అట్లే శుద్ధిజేందిన బుద్ధి యవ
శుద్ధరాగద్వేషాదుల మాలిన్యకర్మలకు ప్రశాంతతేజముల నొసగు
చున్నది. ప్రతియవయవమునకు ప్రత్యేకశుద్ధి విధానమున్నది.
మనుష్యునకు శుద్ధబుద్ధియే ముఖ్యముగా మలినకల్లోలముల శుద్ధి
యునది. ఇతరానయవములచే కర్మల క్రిమముగా జేయించునది.
జ్ఞానమే యుత్తమశుద్ధియని గీత పలుకుచున్నది. అజ్ఞానాంధకారము
మన పతనముల కెల్లు కారణమగుచున్నదో యట్లు నిర్మలతకు సమ
రసత్వమునకు మూలము తేజమగుచున్నది. ఇందుకునహరణము.
హృదయమును శుద్ధిచేయునది ప్రేమ. రాగద్వేషాదుల దివ్యప్రేమ
గానూర్చి హృదయము పరిపూర్ణమై సంసిద్ధి నొందుచున్నది. కాని
ప్రేమసహితము దివ్యజ్ఞానముచే శుద్ధికావలెను. దేవునియడల హృద
యమునకుగల ప్రేమ, వివేకరహితమై, భారాళముగాక, యంధకా
రబంధురమై ఘోర్నాదము (fanaticism) తేగలదు. అది మరి
యొకరీతిని శుద్ధత్వముగాంచినను, కించితస్వరూపమందు తప్ప మరి
యొక విధముగా నీశ్వరుని జూడఁజాలక యనంతప్రత్యక్షమునుంచి
వైదొలగి మన పరిపూర్ణత్వమునకు హద్దులేర్పరుచును. అదేవిధ
మున మనుష్యునియడల హృదయమునకుగల ప్రేమసహితము కర్మ
జ్ఞానానురాగములకు కల్లోలత తెచ్చిబెట్టును. కాపట్టి బుద్ధియొక్క
శుద్ధిచే నవి సరికాబడవలసి యున్నవి.

బుద్ధి యనగా నేమి ? దానిశుద్ధిచేయుటనగా నెట్లని మనము
పూర్తిగా యోచించవలసియున్నది. బుద్ధియను వేదాంత సంస్కృత

శబ్దమున కింగ్లీషులో గ్రహింపు శక్తి (understanding) యనుమాట కన్న సరియైనమాట దొరకదు. యుక్తాయుక్త వివేకశూన్యమై, నిత్యానిత్యవస్తు జ్ఞానరహితమై, సకల సంకల్పాత్మకమగు మానస కార్యమునందుండి తొలగింతము. తీర్మానము, విచక్షణయను యుత్తమవిషయములులేక మనోవ్యక్తిచే కల్పితమగు సంకల్పపరం పరలనందుండి తొలగింతము—యోచనాశూన్యమగు సాధారణ మానవునకు బుద్ధికి మారుగా నుపయోగపడువాడుకతోనన్న భావ ప్రవాహము దానోసింపము. ఆభావప్రవాహము వివేకజ్ఞానముచేఁ బరిశీలింపఁబడక నంగీకరింపఁబడు యావరణ జన్యమగు నూతనసంకల్పపరంపరలచే నిండినను, ముం నలవాటుపడిన కాంతలపక్షపాతముల యకాల తీర్మానముల పూర్వార్జితదుచులు పునరుక్తే కాని వేరు కాదు. నిస్సంశయముగా జంతువునుండి మనుష్యజాతికి నృద్ధియగుట కిది యుపయోగపడు నొకవిధమైన గ్రహింపు శక్తి (understanding). కాని జంతుమానసమున కొక మెట్టుపెది. అది యలవాటున కింద్రియములకు, కామమునకు లోబడిన యర్థజంతుజ్ఞానము. శాస్త్ర వేదాంత మతజ్ఞానమున కుపయోగపడదు. మనము దానిని మించ వలెను. దాని తొలగించుటచేగాని పూర్తిగా శాంతినొందించుటచే గాని యది శుద్ధిచేయఁబడుచున్నది.

గ్రహింపుశక్తి (understanding) యనగా, తక్షణమే గ్రహించి తీర్మానించి విమర్శించగలది. ఇంద్రియములకు, కామమునకు, వివేకరహితమగు నలవాటుకు లోబడక జ్ఞానముకొఱకు, యాధిపత్యముకొఱకు పనిచేయుచున్న నిజమగు మానుషవివేకము. నిశ్చయముగా నిష్పటి మానుషవివేక మెంతప్రయాసపడిన నిట్టిస్వేచ్ఛావ్యాపారము కలిగియుండలేదు. అది యెందుకట్లున్నదనగా, నది

యింకను క్రింది యర్థజంతుకర్మతోఁ గలసియున్నది. ఇంక నదియపరి శుద్ధమై దాని నిజస్వభావకార్యమునుండి దిగలాగబడుచున్నది. శుద్ధ త్వమందది హీనవిషయముల జిక్కుకొనరాదు. విషయమునకు వెలి యై స్వార్థపరత్వము విడిచి కనిపెట్టవలెను. అట్టి విషయమును దానికి గల సామగ్రితో బోల్చి, సరిచూచి, తర్కించుటవలన కలిగిన లాభ మును జ్ఞప్తియుంచుకొని, క్రమశీఘ్రనొందిన వివేకముచే క్రమముగా నడుపబడిన యోచనతో నృద్ధిపరచి యావిషయమును నర్హస్థానము ననుంచవలెను. అట్టిదే స్వచ్ఛమగు తెలివికి సంబంధించిన గ్రహింపు శక్తి (understanding). స్వార్థపరత్వములేని విమర్శ, తీర్మానము, తర్కము దాని ధర్మము. దాని నిజకార్యము.

కాని బుద్ధి యనమాట యింకొక గాఢమగు నర్థమందప యోగింపఁ బడుచున్నది. మేధోసంబంధమైన గ్రహింపుశక్తి (Intellectual understanding) హీనబుద్ధి యనబడును. మరియొక యుత్తమబుద్ధికలదు. అది మేధస్సంబంధమైన తెలివిగాక ప్రత్యక్ష మనబడుచున్నది. అది గ్రహింపుశక్తికాదు. జ్ఞానమందధ్యక్షుఁడు. అది తాను పరిశోధించిన సామగ్రి ననుసరించి జ్ఞానము నన్వేషించి పొందదు. కాని సత్యము నిదివరకే స్వాధీనపరచుకొని సహజజ్ఞాన మూలకమున వెల్లడించుచున్నది. ఇట్టి శుద్ధబుద్ధజ్ఞానము మనుష్య మానసమున కెంతమట్టుకు గోచరించు ననగా భావమునకు మిక్కిలి యొత్తిడికలిగి, చాటునుండి రాబడిన విద్యుతుచే మేధస్సున కుత్తమ యుత్సాహముకలిగి, యప్రయత్నజ్ఞానశక్తి ప్రవాహము ప్రవేశించ గా సంచరించు యసంపూర్ణియగు ప్రకాశ మెంతకలదో యంత గోచరించును.

మనుష్యునకు సహజజ్ఞానమానసము (intuitive mind) కలదు. అది మానసాతీతసామర్థ్యమునుండి రాబడు ప్రవాహమునకు స్థాన

మగుచున్నది. కాని మనలో సహజజ్ఞానమాన సావేశముల కార్యము సంఘాత్తిస్వభావక్రియలు కలది. సాధారణముగా సది శ్రమపడి పరితపించు హృదయమేధస్సుల ననుసరించి జవాబుగా వచ్చుచున్నది. దాని చింతములు మనోన్యక్తికి దోచకముందే యట్టిచింతముల నెదుర్కొనఁబోయిన భావముచే కలుష మొందుచున్నవి. ఇక స్వచ్ఛములుగాక హృదయమేథోయావశ్యకతల కనుకూలముగ మాగుచున్నవి. అవి మానసన్యక్తియందు బ్రవేశించిన తరువాత తక్షణమే మేథోగ్రహింపుశక్తిచే (intellectual understanding) పట్టుకోబడి పరిపూర్ణముగాని మేథోజ్ఞానమునకు గగినట్లు భిన్నమగుచున్నది. లేదా హృదయముచేఁ బట్టుకోబడి మనయవివేకములగు రాగయుక్తాపేక్షలచే మార్పునొందింపఁబడుచున్నవి. లేదా హీనకాంక్షలచేఁ బట్టుకోబడి మన రాగద్వేషాదులచే వికారమొందింపఁబడుచున్నవి.

ఈయుత్తమబుద్ధి హీనావయవముల ప్రేక్షణలేక స్వచ్ఛముగాఁ బనిచేయఁ గలిగెనా తత్వములయొక్క నిర్మలస్వరూపముల నియోగలదు. పరీక్షించుటకు బదులుగా నిందియజన్యజ్ఞానమున కిందియమానస జన్యజ్ఞానమునకు లోబడక చూడగల దృష్టికలుగును. ఊహకుమారు తనకుదాఁ బ్రబోధింపఁబడిన తత్వముయొక్క భ్యాసకలుగుచున్నది. తర్కవివేకమునకు మారుగా సంబంధములయొక్క నిర్దేశేతుకవిచక్షణ కలుగుచున్నది. తీర్మానమునకు మారుగా మేథోతీర్మానము తొలగించ ప్రయత్నించు సత్యమునకుగల మనుకు తీసివేయఁబడి సత్యము దేనిచే వ్యక్తమగుచున్నదో యా భావప్రత్యక్షము కలుగుచున్నది. అప్పుడు స్మృతి (memory) యనుదానికర్థము గ్రీకుభాషయందా శబ్దమునకున్న విపులార్థముగాని యీప్రస్తుతజీవితమందు సరుఁదాగించినమొత్తములోని స్వల్ప

హీనభాగము కానేరదు. అది మనము కష్టపడి సంపాదించుచున్నామనుకొను సమస్తమును తనలోనుంచి సదా యిచ్చునట్టియు రహస్యముగా నున్నట్టియు సర్వగుప్తజ్ఞాన మనబడుచున్నది. నిజమున కాజ్ఞానమందు భూతభవిష్యత్తులు సమత్వమొందినవి. ఈశుద్ధబుద్ధజ్ఞానమునకు (truth conscious knowledge) మన పాత్రిత వృద్ధిచేసికొనవలెను. కాని దాని పూర్వానుభవము దేవతలకేగాని ప్రస్తుత మానుషాకారమునకు కడుదూరము.

గ్రహింపుశక్తి యనగా (understanding) నేదో స్పష్టముగా మనకిప్పుడు తెలిసినది. దీని సదుపాయముకొఱకు ప్రామాణిక సామర్థ్యమని (ideal faculty) పిలచెనము. వృద్ధికాబడిన మేధాశక్తిని మూర్ఖుని యర్థమృగవృత్తికిని తారతమ్య మెంతకలదో యంత తారతమ్యమీ ప్రామాణిక సామర్థ్యమునకును వృద్ధిచెందిన మేధాశక్తికిని కలదు. సరియైన జ్ఞానప్రాప్తికి తోడుపడవలెనన్న నీగ్రహింపుశక్తిని (understanding) యేనిధమున శుద్ధిచేయవలెనో తేలువడుచున్నది. సకల యపరిశుద్ధము కర్మసంకర మనబడుచున్నది. అది ధర్మత్యాగమే. న్యాయమగు స్వతసిద్ధమగు కర్మయే సూధర్మము. అట్టి సరియైన కర్మచే సమస్తవస్తువులు స్వచ్ఛములై మన పరిపూర్ణత్వమునకు సహకారులుగుచున్నవి. ఈకర్మత్యాగ మజ్ఞానయుతముగు ధర్మసంకరమువల్ల కలుగుచున్నది. అందు ధర్మవిరుద్ధములగు గుణములు పుట్టుచున్నవి.

బుద్ధిమాలిన్యమేదియనగా, యోచనాసామర్థ్యములందు కామము ప్రవేశించుటే. కామము, మాన ప్రాణరాగములలో చిక్కుకొనిన చిత్తముయొక్క మాలిన్యమే. ప్రాణరాగములకు సంబంధం

చిన కామములు పరిశుద్ధముగు జ్ఞానేచ్ఛతోఁ గలసినపుడు, యోచనాసామర్థ్యము వానికిఁలోబడి, తనకుఁ బనికిరాని పనులయందుఁ జొరఁబడుచున్నది. దాని వ్యక్తులడ్డగింపఁబడి వికార మొందుచున్నది. బుద్ధి కామరాగములబారిఁ బడకుండ లేవనెత్తఁ బడవలెను. దానికి పూర్ణనిర్మలత్వ మబ్బవలెనన్న ప్రాణరాగముల మొదట శుద్ధిచేయవలెను. సుఖించవలెనను యిచ్చ ప్రాణపురుషునకు సరియైనదేకాని దాని నెన్నకొనుట యనుభవించుట యతనిపనికాదు. అని ఫలత్తర మగువృత్తులచేఁ బొందఁబడి నిర్నయింపఁబడవలెను. కాబట్టి ప్రాణి యీశ్వరేచ్ఛనుబట్టి జీవితమందే ఫలానందములు సద్బుద్ధి వానినే నంగీకరించునట్లు శీఘ్రపొందవలెను. కాంక్షబంధము తెల్లంపుకొనవలెను. అదేవిధమున హృదయ మింద్రియ ప్రాణముల కాంక్షలకు లోనుగాక తప్పించుకొనవలెను. అసత్యవిషయములనబడి హృదయ మాలిన్యములగు భయక్రోధ మదమాత్సర్యాదుల త్రొక్కివేయవలెను. ప్రేమయఁ దిచ్చహృదయమునకు మంచిదే. కాని ప్రేమ నెన్నకొనుట ప్రేమప్రాప్తికై ప్రియత్నించుట, విడిచి స్థిమితమొందింపవలెను. గాఢముగాను తీవ్రముగాను హృదయము ప్రేమించుట నేర్పబడవలెను. కల్లోలము బాధగల తీవ్రముగాక స్థిమితమొందిన గాఢశ్వముతో ప్రేమించుట నేర్పఁబడవలెను. ఈయనయవముల యొక్క శమదమములు (tranquilisation and mastery) బుద్ధి కిపారపాటు, యజ్ఞానము, తప్పిదమునుండి తప్పించుకొనుటకు ముఖ్యములు. ఈశుద్ధి హృదయసమత్వము, ప్రాణసమత్వము తెలుపుచున్నది. కాబట్టి కర్మమార్గమునకు సమత్వ మెట్లు ముఖ్యమో యట్లే జ్ఞానమార్గమునకు సహితము సమత్వము ముఖ్యము.

బుద్ధిమాలిన్యమునకు రెండవకారణ మింద్రియజన్యభ్రమ.

యోచనా సామర్థ్యమం దింద్రియ మానసము బ్రవేశించుట. ఇంద్రియములవశమైన జ్ఞానము నిజమైన జ్ఞానముకాదు. వేనిసాధనసాగ్రిసరిచేయఁబడి నిరాకరింపఁబడవలసినదో యట్టి యింద్రియము, మొదటిసాధనములని తలంచునట్టి జ్ఞానము నిజమైనజ్ఞానమనఁబడదు శాస్త్రముల ప్రారంభము మన యింద్రియములు దెలుపునట్టి క్రియ లకంతర్వర్తియగు బ్రహ్మాండశక్తియొక్క తత్వమును బరీక్షించుటే! వేదాంతమునకు ప్రారంభము, మన కింద్రియములు వేరుగాఁదోషింపఁజేయు వస్తువీషయములఁ బరీక్షించుటే. విజ్ఞానప్రారంభ మింద్రియ జీవితమందున్న హద్దుల నిరాకరించి మనకు గాన్పించు సర్వము సత్యముయొక్క పైవికారమని భావించుటే.

ఆవిధమున నింద్రియమానసమును స్థిమిత మొందింపవలెను. గ్రహించి తీర్మానించగల యంతఃకరణమునకు యోచనాసామర్థ్యమునిచ్చివేయవలెను. మనబుద్ధి యెన్నడు యోచనాసామర్థ్యమును విడచి దాని సంబంధముల విడదొక్కుచున్నదో యప్పుడింద్రియ మానసము బుద్ధినుండి తొలగిపోవును. అప్పుడు దాని ప్రత్యేకవ్యాపారము బోధపడఁగలదు. అప్పు డది నిజప్రయోజనక్రమవ్యక్తి శూన్యమై యలవడిన భావముల, స్నేహముల, గ్రహింపుల, కోరికెల, సుడిరూపముగు సంతఃప్రవాహముగా వ్యక్తమగుచున్నది. తెలివితేని యుపయోగములేని చక్రమందది పునరుత్తి. సాధారణముగా బుద్ధి యీయంతఃప్రవాహము నంగీకరించి దానిని కొంతమట్టుకు క్రమస్థితికి దెచ్చుటకు బ్రయత్నించును. అట్లొనర్చుటలో బుద్ధిదాని కేలోఁబడి, దాని యక్రమమునకు నస్థిమితమునకు, సాధారణమానుషవివేకమునబొరబెట్టి నిరర్థక సాధనముగాజేయు గుడ్డివగు పునరుత్తి యలవాటులకు తానే వశమగుచున్నది. ఈచపలశాంతరహిత,

తీవ్రకల్లోల కరభూతమును తొలగించి స్థిమిత మొందించుటకన్న, సంకరకారియగు నీవిదేశవస్తువును నిరాకరించగల భావమునకేగ్రాత కలిగించుటకన్న వేరుపనిలేదు.

మూడవ మలినమునకుఁ గారణము బుద్ధియందేకలదు. జ్ఞానే చ్ఛయొక్క యక్రమకార్య మందది యిమిడియున్నది. అట్టి యిచ్చ బుద్ధియందుండుట మంచిదేకాని యిందుసహిత మెన్నికజ్ఞానప్రాప్తి యందసమానత్యములట్టి వికారము తెచ్చిపెట్టును. అవి పక్షపాతా నుబంధముల గలిగించుచున్నవి. అందువలన తెలివి కొన్నిభావోద్దేశ్యములనే పట్టుకొని పరభావోద్దేశ్యముల సత్యమును నిరాకరించు చున్నది. సత్యముయొక్క కొన్నిభాగముల మాత్రము గ్రహించి దానిపరిపూర్ణత్యమున కావశ్యకమగు మరికొన్నిభాగములం బారఁ దరుముచున్నది. కొన్నిజ్ఞానవిషయముల గ్రహించి తన పూర్వాగ్నిత భావగుణమునకు విరుద్ధమగు నితరజ్ఞానమును నిరాకరించుచున్నది. దీనికి మందంతఃకరణమందు పరిపూర్ణసమత్యము, పరిపూర్ణన్యాయ భావోత్పత్తి, మానసమందు నిష్పక్షపాతపూర్ణత్యము. శుద్ధికాబడిన బుద్ధి కామకాంక్షలకెట్లంటదో యట్లే యొకప్రత్యేక భావసత్యముల యందభిరుచి కలిగియుండదు. తనకు పూర్తిగా సమ్మకముగల భావ ములయందు సహితము బంధము నిరాకరించును. అట్టి భావముల యందెక్కువ యాధిక్యతనుంది సరిపూర్ణజ్ఞానమునకు సంబంధించిన పరవిషయముల నెన్నడు నిర్లక్ష్యబెట్టుదు. సత్యముయొక్క స్థిమిత మును జెడగొట్టును.

అట్లు శుద్ధికాబడిన బుద్ధిమేధోయోచనకు సాధ్యము పూర్ణ ము నిర్దూష్యమగు సాధనమగుచున్నది. హీనములగు బంధవికార ములులేక మేధోశక్తి యెంతమట్లు కాత్మ ప్రపంచసత్యముల నెరు

గజాలునో యంతసామర్థ్యము కలిగియుండును. కాని నిజమైన జ్ఞానమునకిది చాలదు. నిజమైన జ్ఞానము మనసూత్రమును బట్టి మానసాతీతమనబడుచున్నది. కాన నిజజ్ఞానప్రాప్తికింతకన్న యెక్కువ యానశ్శక్తియు. నిజజ్ఞాన సిద్ధికి బుద్ధియభ్యంతర బెట్టుకుండుటకు మనమావేగువిషయమును బొంది, క్రియాభరితుడగు మేధోయోచకునకు కష్టసాధ్యమైనట్టి, యతని గుణములకు రుచించనట్టి, మేధోనిష్క్రియత్వమును శక్తిని సాధించనలెను. దానికి ప్రయోజనములురెండు. కాబట్టి ద్వివిధ నిష్క్రియత్వముల బొందనలెను.

తెలివికి సంబంధించిన యోచనప్రత్యేకము శ్రేష్టతరమగు యోచనకాదని మొదటనే మనము కనిపెట్టితిమి. శ్రేష్టతరమైనది యేదియనగా స్వతస్సిద్ధముగా నంతఃకరణజనితము. మానసాతీత సామర్థ్యమునుండి వెలువడినది. మేడసంబంధమగు నలవాటున కెంతవరకు మనము బద్ధులమై యుందుమో యంతవరకు నంతఃకరణమువ్యక్తముకాని వార్తలనంపును. అట్టివార్తలు మానసమందు గోచరములుగాక, ముందేవికారమొందుచున్నవి. ఒకవేళ వ్యక్తితో నది పనిచేసినను దాని వ్యాపారముల సంపూర్ణిగా నుండును. మనలో శ్రేష్టతరమగు జ్ఞానశక్తిని వృద్ధిజేయవలెనన్న నిదివర కింద్రియమానసమునుండి బుద్ధిని విడతీసినట్లు మేధోవిషయములనుండి యంతఃకరణ విషయముల విడతీయవలెను. ఇది శులభసాధ్యముకాదు. అంతఃకరణజనితములు మేధోకార్యములచే నాచ్ఛాదింపబడి నచ్చుటేగాక, మానసికకార్యములనేకము లాయుత్తమ శక్తినిపోలి దానివలె నుండిచునవి కలవు. దీనికిమండు నిజమగు నంతఃకరణమేదో నగునట్లు మేధస్సును తయారుచేయవలెను. సరియైన యంతఃకరణమేదో విభజించి మేధోవ్యక్తిగా నవిమారునప్పుడు, దానికొక యర్థము కల్పిం

పక, పైకెచూచి, దివ్యవిషయమునేనమ్ము, సంపూర్ణప్రశాంతముతో, బైనుండివచ్చు వెలుతురు కొఱకు కాచియుండవలెను. ఈవిధమున మేధోయోచనయొక్క గొప్ప భాగము ప్రకాశమానమగు సత్యజ్ఞానప్రత్యక్షముగా మార్పుటకు సాధ్యమగును. లేక (పరిపూర్ణమగు మార్పే ప్రామాణ్యముకొఱ కేర్పడు లక్ష్యార్థము) మేధస్సునకు లోపల పనిచేయుచున్న లక్ష్యార్థజ్ఞానమయొక్క శక్తి, పవిత్రత, ప్రాయశత్వము వృద్ధిచేయవలెను. మేధస్సులక్ష్యార్థమునకు లొబడి, ప్రశాంతముగా నుండవలెను.

కాని యాత్మజ్ఞానము రావలెనన్న పరిపూర్ణమేధో ప్రశాంతత్వ శక్తియావశ్యకము. యోచనను బారదరుముశక్తి, గీతచెప్పినట్లు, యోచనాశూన్యమగు మనోశక్తి. యోచనే శ్రేష్టతరమని పరిగణించు ప్రాశ్నమాత్యుల కిది సరిపడదు. యోచనాశూన్యమగు మనోశక్తి, (పరిపూర్ణనిశబ్దము) యనగా యోచనయొక్క యనమర్థతయని వారు పొరబడుచున్నారు. కాని యీనిశబ్దము సామర్థ్యము కాని యసామర్థ్యముకాదు. శక్తికాని యశక్తతకాదు. అది పరిపూర్ణమగు గాఢమగు ప్రశాంతత. సమమగు చలనరహిత నిర్మలోదకమునలె మానసము పూర్ణపవిత్రప్రశాంతములందు స్థిమితమై మొందినపుడు, జీవుడు యోచనను దాటినపుడేది సమస్తకార్యముల, సంభవముల, పుట్టించుచున్నదో యట్టి యాత్మ, యేది సమస్తశబ్దజాలమునకు పుట్టుకస్థానమగుచున్నదో యట్టి నిజశబ్దము, సమస్తస్పృష్టిదేనియొక్క యసంపూర్ణి ప్రతిబింబమగుచున్నదో యట్టి యఖండము మనయొక్క నిర్మలత్వమం దావిర్భవించుచున్నది. పరిపూర్ణనిశబ్దమందుమాత్రమే యీనిశబ్దము వినబడుచున్నది. నిర్మల శాంతత్వమందుమాత్రమే దానిన్వరూపము వెల్లడికాబడుచున్నది. కాబట్టి మానకు తన్నాచుమేమనగా నిశబ్దము (silence) ప్రశాంతము (peace).

యోగ సంకలనము.

16 అధ్యాయము.

వికాగత.

శుద్ధికి తోడేకాగ్రత. శుద్ధ్యకాగ్రత లోకేష్టిగమోక్త- స్త్రీ
పురుష నిష్క్రియాకియత్వద్విమ ఖములు. శుద్ధత్వ మందేకాగ్రత
పూర్ణమై, సర్వశక్తి ఫలప్రదమగుచున్నది. ఏకాగ్రతనలన శుద్ధత్వ
ముతనపనులఁ జేయగలదు. అదిలేకున్న శాంతనిష్క్రియత్వమనంత
ప్రశమనముమట్టుకే తేగలదు. వాని విరుద్ధగుణములు సహి
తము విశేషసంబంధము కలిగియున్నవి. అపరిశుద్ధ మనగా ధర్మ
సంకరము, లోపము, విపిధవిషయకార్యనమ్మేళన మని మనము కని
పెట్టితిమి. ఈసంకరము జీవశక్తులయందు జ్ఞానముతో నేకాగ్రత పొం
డకుండుటచే గలుగుచున్నది. నీమనియమములులేక కల్లోలముగా
మనస్సునందుఁ బ్రవేశించు వస్తుభావ్యా స్పర్శలకు లోనగుట మన
స్వభావమునకు మొదటి లోపము. తదుపరి యుత్తమజీవునకు రుచిం
చక నిర్నయించి విమర్శించు మేధస్సునకు రుచించక, మనవృద్ధికి
శత్రువుగు చంచల ప్రశాంతరహిత యథోమానసమునకు రుచించు

నట్టియేదో యొక విషయముపై నియతిలేక క్రమము దప్పిపోయిం
పబడిన యపరిపక్వమగు నేకాగ్రతరాగలదు. అట్టి స్థితిలో శుద్ధ
త్వము క్రమముగా విధులజేయుట, నిర్మలమగు ప్రకాశమాసనమగు
స్వచ్ఛమగు వస్తువయసంభవము. ఆనరణమునకు, బహిష్కర్తులకు
లోబడిన వివిధకార్యములు తప్పక మిశ్రమము నొంది, యడ్డీ,
మాడ్చి, వికారమొందించి, చెడగొట్టుచున్నవి. అట్టి శుద్ధత్వములేక
సరియైన యోచనయందు, చిత్తమందు, స్పర్శజ్ఞానమందు, విజ్ఞానాను
భవస్థితియందు, పరిపూర్ణమైన, సమానమైన, వశకరమైన, యేకా
గ్రత సాధ్యముకాదు. కాబట్టి యీ రెండుజంటగా నడువనలెను. దేని
నుంచి మానవత్వమందు, సర్వవ్యాపక, సర్వశక్తియుత, యనంత
కార్య మాభాసించునో యట్టియనంతప్రశాంతము వచ్చునరకు నొక
దాని కొకటి సహాయపడవలెను.

కాని హిందూదేశమం దభ్యసింపబడుచున్న జ్ఞానమార్గమం
దేకాగ్రత యనుమాటకు ప్రత్యేకార్థముకలదు. మనోవ్యాపార
కల్లోలమునుండి యోచనను తొలగించుటే దానియర్థము. దేనివ
లన జీవుడు వికారములమానిఁ సత్యమందుఁ బ్రవేశించునో యట్టి
యొక్కడేయను భావమందు యోచన నేకాగ్ర మొందించుటే
దానియర్థము. యోచనచేతనే బహిరంగవికారమందు లగ్నమగు
చున్నాము. అట్టి భావమును భావములోనికి లాగుకొనుటచే సత్య
మందుతిరిగి ప్రవేశించఁగలము. ఇట్టి ఫలప్రాప్తి నొందవలెనన్న
నేకాగ్రతకు మూడుశక్తులు కలవు. ఏదోయొకవస్తువుపై నేకాగ్రత
వలన నావస్తువెట్టిదో తెలుసుకొందుము. ఆవస్తురహిత్యముల గ్ర
హింతుము. ఈశక్తిని వస్తువులఁ దెలుసుకొనుట కుపయోగించఁ
గూడదు. సర్వవస్తుతత్వ మెరుగుట కుపయోగించవలెను. ఏకాగ్రత

నలన మన మ్మింకను పొందనట్టి, మనకు సరిగానున్నట్టి దాని సంపాదించుటకు మన యిచ్చరాశిగాఁ జేర్పఁబడును. ఈశక్తి క్రమశీఘ్రమొందినయడల తగినంత యేకమనస్కమైనయెడల తగినంత నమ్మకము, సత్యము, నిజము, గలిగినయడల యెట్టికార్యప్రాప్తికైన నుపయోగించవచ్చును. కాని ప్రపంచకార్యముల కుపయోగించరాదు. పొందదగిన తెలుసుకొనదగిన యొకవిషయముకొఱకే యుపయోగించవలెను. ఏకాగ్రతనలన మనము కోరినదానియందు తదేకత్వముచే యాకోరినపస్తువే యగుదుము. మనము భయ, బలహీనసంఘాతమని తలచితినా, భయ బలహీనములే యగుదుము. లేక గొప్ప పవిత్రత, శుద్ధము, శాంతము, సర్వవ్యాపకప్రేమస్తానము కాఁగలము. ఇది యెంతఘనముగాఁ గాన్పించినను మన మీశక్తిని వానికొఱకుపయోగించరాదు. కాని వస్తువుల కతీతమగుటకు నామగుణరహితమగుటకు పరిపూర్ణమగుటకుపయోగించవలెను. ఇతరమైన సమస్త యేకాగ్రతలు భిన్నమై వికారమొందినభావమును తయారు చేయుటకు, క్రమశీఘ్రమొందించుటకు, తత్త్వమును గొప్పఘోషప్రాప్తికై, బలీకరించును.

ఏకాగ్రతకుగల యీప్రయోజనమునకు నితరములునులేనేముందు శుద్ధి యావశ్యకమని తోచుచున్నది. తునకు సన్యాసము, త్యాగము, చిట్టచివరకు పరిపూర్ణాతీత సమాధిలోఁ బ్రవేశముతోఁచఁ బడుచున్నది. అట్టి సమాధి సిద్ధిమొందిన, కోటికొకఁడు తప్ప, యెవరుదానినుండి తిరిగిరాదు. ఆసమాధినలన, నేధామమును పొంది తిరిగిరారో, యట్టి యుత్తమానంతస్థితి నొందుదుము. ప్రపంచమునుండి తప్పించుకొనఁదలచినయోగి శరీరత్యాగసమయమున నిట్టి సమాధిలోఁ బ్రవేశించఁగోరుచున్నాఁడు. ఈక్రమపద్ధతి రాజయోగ

మందు మనకుఁ గాన్పించును. రాజయోగి మొదట నొకవిధమైన
 సీతిజ్ఞానసంబంధమైన శుద్ధినొందవలెను. వాఁడు తన హీనమనోవ్యా
 పారములఁ బారద్రోసవలెను. అనంతరమతఁడు, మనోవ్యాపారములఁ
 గట్టిపెట్టి, వ్యాపారమును బోనడచి, నిష్క్రియశ్శ్వమును శేగలభావ
 మందు తానేకాగ్రత నొందవలెను. రాజయోగ యేకాగ్రతకు సా
 పానములు చాలగలవు. వస్తుగ్రహణ మొకటి, నస్తుధారణయొకటి,
 నస్తుప్రచేదెఱుపఁబడు, లేక నేకాగ్రతవలనఁ బొందింపఁబడు స్థితి
 యందమనస్క మొందుట యొకటి. ఈచివరమెట్లుకే రాజయోగ
 మందు సమాధియనిపేరు. కాని గీతయందు సమాధికి విభులార్థము
 కల్పింపఁబడినది. కాని రాజయోగసమాధి మందు స్థితిభేదములు
 కలవు. మనస్సు, బహిరంగవస్తుజ్ఞానములేకున్నను, భావప్రపంచముం
 దింకను విచారించి యోచించి వీక్షించగలిగి యుండుటొకటి. మన
 స్సింకను సంకల్పభావములఁ బుట్టించ సామర్థ్యము కలిగి యుండుట
 యొకటి. మనస్సునందు మనోవృత్తి సళించగా జీవుఁడు భావమునతి
 క్రమించి, స్థిరము యనిర్వచనీయమగు నిశబ్దమందుఁ బ్రవేశించుట
 యొకటి. సమస్తయోగములందు భావ యేకాగ్రతకు కావలసిన
 వస్తువులు, సూపములు, మంత్రములు, నామములు గలవు. ఇవి సర్వ
 మీమార్గమందు మానసికావలంబనములు. వీనినన్నిటి నుపయోగిం
 చి విడువవలసినదే. ఉపనిషత్తుల సనుసరించి యుత్తమానలంబనము
 (ఓం) కారము. ఈ (ఓం) కారమందున్న యక్షరత్రయము బ్రహ్మ
 ముయొక్క జాగ్రత్ జీవుఁడు (waking soul) స్వప్నజీవుఁడు
 (Dream soul) సుషుప్తి జీవుఁడు (sleep soul) యను మూఁడు
 స్థితులఁ దెల్పును. పూర్వమగు నోంకారనాదము స్థితీకర్మల దాటిన
 దానికై పైకారోహించు చున్నది. సమస్తజ్ఞాన యోగములకు గమ్య
 స్థాన మతీతమై యున్నది.

పరిపూర్ణయోగోద్దేశ మింతకన్న ఒహుశమని తేక్క-
నిపేధము కలదని మనమూహించితిమి. ఉత్తమజీవస్థితి నిపేధించు
నదికాదని, దివ్యప్రభాసమని నిపేధించునది కాదని, మనమూహించి
తిమి. మనము మహోన్నతము, సర్వకారణ మతీతమగు దానిని గోచ
నలెను. కాని దేనికది యతీతమగుచున్నదో దాని నిరాకరించికాదు.
అది మన ప్రపంచజ్ఞానమును ప్రపంచరహస్యతత్వ యాపముగా
మాన్యునట్టి, యితరస్థితులను మాన్యు నొందించునట్టి, స్థిరానుభవ
మునకు, జీనయుత్తమస్థితికిఁ గారణ మని భావించనలెను. మనలో
నుండి ప్రపంచజ్ఞానమును బూర్తిగాఁ దొలగించఁ బ్రయత్నించము.
దేవుని యాశ్మను, సత్యమును బ్రహ్మాండములోన నతీతమందునఁ
దెలుసుకొనఁ బ్రయత్నింతుము. కాబట్టి స్థిరని వెతుకుటగాక, బ్ర
హ్మాండమందు వ్యాపించి యాడుకొనుచున్న సచ్చిదానందస్వరూప
మగు నతని యావిర్భావమును సహితము దెలుసుకొనఁ బ్రయత్నిం
తుము. అట్టి యనంత త్రిమూర్త్యాత్మకమే యతని యావిర్భావము.
దాని దెలుసుకొనుటకు దానిలోఁ బాలుగొనుట కదియగుటకు బ్ర
యత్నింతుము. ఈత్రిమూర్త్యాత్మకమును, దాని నిజతత్వమందేగాక
బ్రహ్మాండవిలాసమందుసహితము, పరోక్ష మొందుటకు బ్రయత్నిం
తుముగాన యతని దివ్యసంభవము లేక ద్వితీయావిర్భావ మనంబడు
సర్వవ్యాపక దివ్య సత్యజ్ఞాన చిత్తప్రేమలయం గనుభవజ్ఞానముల
కొఱకుఁ బ్రయత్నింతుము. ఈత్రిమూర్త్యాత్మకముతో నేటిభావ
మొందుటకు యత్నింతుము. ప్రయత్న కాలము గతించగా మనయ
హంకారమును బూర్తిగా త్యజించుటచేఁ దనలోనికి మనలఁ బైకీడ్చు
కొనుటకంగీకరింతుము. అప్పు డిది మనలో కవశగిలద, మనసమస్త
స్థితుల నావహింప నొప్పుకొందము. అతని యుత్తమాతీతత్వ సన్నిధి

నొందుట కిది మాగ్గము మాత్రమేగాక మన కతీతము స్వాధీనమై
మనల నావహించినపుడు, బ్రహ్మాండావిర్భావమందు దివ్యజీవితము
నకు కాబట్టిన యవసరమగుచున్నది.

మన మిది చేయుటకు నేకాగ్రత, సమాధియను శబ్దములకు
విపుల గాఢార్థము కల్పింపవలెను. మన సమస్త యేకాగ్రత దివ్య
తపస్సుయొక్క రూపాంతరమే. అట్టి తపస్సువలన నాత్మ తనలో ని
మిడివశించును. తనలో దానావిర్భావమొందును ; అట్టి యావిర్భా
వమును నిలపి కాపాడును. సమస్త యావిర్భావమును తనయుత్తమ
యేకత్వములోనికి తిరిగి యాకర్షించును. సత్తు (Being) చిత్తునందు
(consciousness) తనలో నానందము కొరకు నివశించుట దివ్యతప
స్సనఁబడును. జ్ఞానచిత్తము (knowledge-will) చిత్ప్రకాశమందు
(force of consciousness) తనలో తనయావిర్భావములో నివశించు
టేదివ్యయేకాగ్రత సారమనియు యోగేశ్వరుని యోగమనియుఁ
జెప్పఁబడుచున్నది. మన మెవనియందు నివశించుచున్నామో యట్టి
యీశ్వరుని యాత్మపిభాగము సంభవింపగాఁ న్యష్టిజీవుఁడు యాత్మ
యొక్క భావస్థితిరూపములయందు బ్రవేశించి దానితో నైక్యమగు
టకు నేకాగ్రత సాధనమగుచున్నది. ఈశ్వరునితో నైక్యముండుట
కీసాధనమునుపయోగించుట దివ్యజ్ఞాన ప్రాప్తికి కారణమని సమస్త
జ్ఞానయోగమునకు ముఖ్యవిషయ మని చెప్పఁబడుచున్నది.

ఈయేకాగ్రత భావానుగుణ్యముగ నృద్ధిజేందును. భావనా
మరూపములు సాధనములై తదంతర్గత తత్త్వము నేకాగ్రతనొందు
చున్న మానసమునకుఁ గలిగించును. భావముద్వారా మనుజుఁడు
వ్యక్తమునుండి వ్యక్తికాఁబడిన దాని నధిష్టించుచున్నాఁడు. భావము

దేనికి సాధనమగుచున్నదో దానిసహిత మారోహించఁగలఁడు భావమందే కాగ్రతవలన ప్రస్తుతమానన స్థితిబంధముల ద్వింకొని, భావము దేనిని పోలునో, దేనికి బదులు గుర్తుగా నున్నది యట్టి సచ్చిదానందస్థితిగా మారును. భావమందే కాగ్రత, వ్యక్తతీతమగు లోకస్థితులఁ గలిగించుటకు సాధనము. ఏకస్థానమొంది మనసమస్త స్థితిని వ్యక్తి కతీతమగు సత్తైకానంత యాత్మజ్ఞాననందస్థితి నొందించుట యే కాగ్రతకుగల యుద్దేశ్యము. పరిపూర్ణత్వము. సమాధియనుమాటకు నాసమీయర్థము చెప్పదుము. ఆసమాధియనగా, బహిరంతర వ్యక్తులనుండి వైదొలగి, బహిరంతరముల మించి, తద్బీజమైనట్టియు, బీజస్థితికి సహిత మతీతమైనట్టియు స్థితిగాక, యనంత యేకత్వమందు స్థాయిగాంచి దానితోఁగలసి యేకము కావలెను. అట్టి స్థితి, వస్తురూపజ్ఞానమిచ్చు జాగ్రత్తనందు మనముండనీ, వస్తునామరూప విలాసభగితమగు సంతర్వాపాదమందు మనముండనీ, విషయముల కన్నిటికి ముఖ్యమైనట్టియు, నామరూపములకు బీజమైనట్టి యంతరసత్యమును మనమధిరోహింపనీ మనము సదాయుండవలెను. ముఖ్యసమాధి నొందిన తీవ్రఁడు, గీతచెప్పినట్లు సమాధి స్థజీవుఁడు, సర్వానుభవమూల మొందుచున్నాఁడు. శిఖర మారోహింపనివారికి మిక్కిలి భంగకరముగాఁ గోచెను యెక్కియనుభవమురానీ వాఁడు మూలమునుండి జూరిపడడు. వాఁడు తన సామర్థ్యాను గుణ్యముగా దేనికిసంతక, శ్రీమపడక, బంధింపఁబడక సర్వము నాలింగన మొనరించుచున్నాఁడు.

మనమట్టి సమాధి నొందినప్పుడు మనసమస్తస్థితి జ్ఞానమందే కాగ్రత నొందుటచే భావమందే కాగ్రత నొందవలసిన యానశ్యకత యుండు. అట్టి మానసాతీత స్థితియందు సమస్తసమస్తముల స్థితులు

మారును. భిన్నమునందు క్రమానుసరణమందు మానసము పనిచేయును. ఒకకాలము చొకవస్తువునం దేకాగ్రత నొందగలదు. ఏకాగ్రత లేనపుడు తనకిష్టమగు రీతిని యొకవస్తువునుండి మరియొకవస్తువుపైకిపోవును. దేనినైనగ్రహించి స్వాధీనపడుచుకొనవలసినప్పుడా యొకభావమందే, యా యొకధ్యానవిషయమందే, యా యొకధారణవిషయమందే యాయొక చిత్తవిషయమందే యేకాగ్రత నొందవలెను. తత్కాలికమునకై నాతక్కినవస్తువుల నన్నిటినివిడచి యొకదానియందే యేకాగ్రత నొందవలెను. ఏది మనస్సున కతీతమగుచున్నదో, దేనిని మన మధిరోహింపఁ బ్రయత్నించుచున్నామో, యది పరుగెత్తు సంకల్పమునకన్న (thought) భిన్నభావములకన్న శ్రేష్టతరమైనది. ఈశ్వరుఁడు తనయందే స్థాయియై యున్నాఁడు. అతఁడు భావవ్యాపారముల వెలిబుచ్చునపుఁడు తాను ఖండముగాఁడు. వానిచే బంధింపఁబడఁడు. తన యనంతత్వమందు వానిని వాని వ్యాపారములఁబట్టి యుండును. అఖండమై యతఁడు పూర్ణముగాఁ బ్రతిభావవ్యాపారమునకు వెనుకనుండును. అప్పుడే యట్టి సమస్తమునకు వెనుకసహితముండును. వానిచే పట్టుకోఁబడి ప్రతిదియ ప్రయత్నముగాఁ దనంతటతాఁ బనిచేయుచున్నది. చిత్తముయొక్క ప్రత్యేకక్రియవల్లగాక, యట్టిచిత్తమునకు వెనుకనున్న సర్వసాధారణ జ్ఞానశక్తివలన ప్రతిది పనిచేయుచున్నది. మనకు ప్రతిదానియందు దివ్యచిత్తజ్ఞానముల యేకాగ్రత కనుపించిన నది వేరైనదికాదు. దాని సత్యమేదనగా, రాశీభూతమైన యనంత యేకత్వమందు స్వేచ్ఛతో నప్రయత్నముగాఁ దనంతటదాఁ బనిచేయుటే. దివ్యనమాధిస్థితి నొందిన జీవుఁడు, నిజతత్వమగు నస్తుస్థితి భిన్నత్వమందు తన సంస్థి ననుసరించి పాలుగొనుచున్నాఁడు. కారణమేమన, మనమూనసత్వమునకు భిన్నమైనదే సత్యము. ఈకారణమును బట్టియే, ప్రాచీ

నగ్రంధమందుఁ జెప్పఁబడినట్లు, యాత్మస్వాధీనమొందిన మనుజుఁడు, సంకల్పప్రయత్నములం దేకాగ్రతతోఁ బనిలేకయే తన భావచిత్తములు బొంగ ప్రయత్నించుచున్న జ్ఞానఫలములన ప్రయత్నముగ నొందుచున్నాఁడు.

స్థాయినిొందిన యిట్టి దివ్యస్థితినిొందుటే మన యేకాగ్రత కుద్దేశ్యము. ఏకాగ్రతకు మొదటిమెట్టు యేననగా, నొకవిషయము నకు సంబంధించినభావమందే చలనములేకుండ, పనిచేయునలవాటు వ్యాపకముతో నిండినమానసమునకు కలిగించనలెను. నమస్తాకర్షణల నితరవ్యాపకములననలి యీపని జరుగనలెను. అట్టి యేకాగ్రత మన సాధారణజీవితమందు సహితము కలదు. మనస్సు నిలుపుటకు బహిరంగవస్తుకర్మలు లేక, యంతరమున నేకాగ్రత నభ్యసింపవలసినప్పుడు కష్టతరమనిపించును. కాని యీయంతర తేదేకాగ్రతే జ్ఞానమున్వేషించువాఁడు పొంగనలెను. తన భావములనేకముగాఁ గూర్చుటే యభిప్రాయముగల మేధో యోచకుని సంకల్ప పరింపరలు మాత్రమేయవికాదు. ప్రప్రథమమునందఁడయైన, సది భావతత్త్వమందు నిలుకడ నపేక్షించు తర్కవిధానమదికాదు. లక్షింపఁబడు విషయము దివ్యప్రేమయైనయడల దేవునియొక్క భావతత్త్వము ప్రేమయని లక్షించనలెను. మానసమెట్లు లక్షించవలెననగా, దివ్యప్రేమయొక్క వివిధ యావిర్భావములు సంకల్పమందేగాక, సాధకుని హృదయ, స్థితి, దృష్టులయందు సహితము ప్రకాశింపవలెను. సంకల్పము మొదట కలిగిన తరువాత యనుభవము రావచ్చును. అట్టి యనుభవము మొదటకలిగి తరువాత జ్ఞానము జనింపనచ్చును. తరువాత పొందఁబడిన వస్తువులపై స్థాయినిొంది, నిత్యానుభవమై, తుదకు ధర్మముగానో, చట్టముగానో పరిణమించునరకు హెచ్చుగా స్వీకరింపఁబడును.

ఇది యేకాగ్రత నొందింపఁబడిన ధ్యానవిధానమునఁబడును. కాని యంతకన్న తీవ్రవిధానము కలదు. అది విషయముయొక్క భావజ్ఞానము (thought knowledge) మానసికానుభవముగాక, భావమునకు వెలుపలిదగు వస్తుతత్వముందునటుల, మానసమును పూర్తిగా నేకాగ్రతయందు, భావతత్వముపై నిలుపుట. ఈ విధాన మందు భావము నశించి నిలకడగాంచిన, విషయభారణయందు బ్రవేశించుచున్నది. లేక యంతరసమాధియందుఁ జొరఁబడుచున్నది. ఈవిధాన మభ్యసించినయడల, తడనంతరమున, మన మధిరోహించిన స్థితిని, యథోస్థితిని వశపరుచుకొనుటకు, మన సాధారణజ్ఞానములపై దాని ప్రకాశత, శక్తి, యానందము వర్ణించుటకు, క్రిందిని రప్పింపవలెను. అట్లు కానియడల, నంతరసమాధి యందున్న స్థితిలో పలువురకున్నట్లు, మనము దానిని పొందుదుముగాని, మనము మేల్కొని ప్రపంచవిషయములలోనికి దిగినపుడు, దానిని విడచిపెట్టుదుము. ఇట్టి స్థితి పరిపూర్ణ యోగాభిప్రాయము కాదు.

మూఁడవవిధానము కలదు. అందు మొదట నొకవస్తుధ్యాన మందు తీవ్రముగ నేకాగ్రత నొందుటగాక, భావప్రత్యక్షమందు తీవ్రముగా వస్తుభారణగాక, పూర్ణముగా మానసమును ప్రశాంత పరుచుట. ఇది యనేకవిధములఁ జేయవచ్చును. మనోవ్యాపారమునకు వైదొలగి యందుపాలుగొనక, తద్వ్యాపారయుక్తేకమణుగగా, తుదకు వృద్ధియగుచున్న పరిపూర్ణప్రశాంత మొందువరకు, దాని గనిపెట్టియుండుట యొకవిధము. సంకల్పముల నిరాకరించి యట్టిసంకల్పములు కలిగినప్పుడు, మనస్సునుండి పారదరిమి, మనోకల్లోల వ్యాపారమునకు వెనుక తప్పకయున్న ప్రశాంతస్థితియును విదురకుండుట మరొకవిధము. ఇట్టి శాంతమావిర్భవించగా గొప్పస్థితిగ

ము మనుజునకు రాగలదు. దానితోపాటు సర్వప్యపక నిశ్చయప్రతి
సంభవజ్ఞానము సాధారణముగా సంభవించును. అప్పుడు సమస్తము
తత్త్వకారముగా సమస్తము జ్ఞానానుభవమందు బహిరంగవస్తుజన్యము
గాక, దివ్యావిర్భావముయొక్క యంతర తత్త్వజ్ఞానముగా పరిణవీల్య
గలదు.

సాధారణముగా నిష్ఠి స్థితి నొకతరి ప్రాందితిమా తీవ్రమగు
నేకాగ్రతతోఁ బనితేను. అట్టి తీవ్రయేకాగ్రతస్థానమున సూచించు
టకు, క్రింది యవయవములకు ప్రకాశమిచ్చుటకు మాత్రము భావ
ము నుపయోగించునట్టి స్వేచ్ఛతగల చిత్తయేకాగ్రత రాగలదు.
ఈచిత్తము స్థూలప్రాణ హృదయమానసములపై నొత్తిడికలిగించు
ను. వానిని నిర్గుణబ్రహ్మమునుండి వెల్లడగుచున్న నీశ్వరస్వరూప
ములుగా, బునర్నిర్మాణము చేయుచున్నది. శీఘ్రముగానో మంద
ముగానో యనయవపరిశుద్ధినిబట్టి చిత్తసంకల్ప సూచనలయొక్క ధ
ర్మమునకు లోబడుచున్నది. దివ్యజ్ఞానము మన వినిధజ్ఞానములు నశ
ము చేసుకొనును. ప్రాచీనవేదకాలపు సాధకులకు సంభవించినటుల
మానుషస్థితియందే యీశ్వరస్వరూప మేర్పడును. పరిపూర్ణయోగ
మునకిది మిక్కిలి శక్తియుక్తమగు శీక్ష.

17 అధ్యాయము.

సన్న్యాసము.

మన యవయవములకు శుద్ధ్యైతాగ్రతలవలనఁ గలిగెడు శీత
యోగశరీరమునకుఁ గుడిచెయ్యిగాఁ జెప్పఁబడినయడల సన్న్యాసము
దాని యెడమచెయ్యి యనవచ్చును. ఈశీతువలన వస్తుస్థితిజ్ఞాన
ప్రేమకర్మల నిజతత్వము మనకు స్థిరపడి, మన భావమందేర్పడి,
దానిఁ జెడఁగొట్టిన యనత్యములకు బదులుగా నీవస్తుస్థితి జ్ఞానప్రే
మలఁ బొందుపరచెదము. సన్న్యాసమువలన నీయనత్యములఁబట్టి, పె
కలించి, మన దివ్యజీవితసమరసవృద్ధినిఁ జెడఁగొట్టనియ్యకఁ దీసిపార
వేయఁగలము. మన పరిపూర్ణత్యమునకు సన్న్యాస మత్యావశ్యక
సాధనము.

ఎంతవరకీ సన్న్యాసముండవలెను ? దాని స్వభావమేమి ? దాని
నువయోగించుపద్ధతి యెట్టిది ? గొప్ప మతబోధకులు, గాఢ విజ్ఞా
నానుభవజ్ఞు లంగీకరించిన పురాతన యాచారమొకటికలదు. సన్న్యా
సము కేవలశీతయేగాక తుదిప్రయోజనముని యొంచఁబడినది. మన

ప్రాణత్యాగమే మన భూలోకవాసత్యాగమే యని చెప్పబడినది. ఈస్వచ్ఛమగు ఘనమైన గొప్పయాచారమునకు బహుకారణములున్నవి. మొదటికారణ మేమనగా ప్రస్తుతపు ప్రాపంచిక జీవితము యొక్క యనంపూర్త స్వభావమునకు విజ్ఞానజీవితమునకుఁగల తారతమ్యము. ఈ విరుద్ధతారతమ్యము ప్రాపంచికజీవితము మిథ్యయనియు, జీవోన్మాదమనియు, వికారస్వప్నమనియు నిరాకరించుటకుఁ బ్రేరేపించినది. రెండవకారణము, జీవునకుఁ దనప్రత్యేకమూర్తిగల తీవ్రాప్రేక్ష. ప్రయాసలేని స్వచ్ఛమగు యానందస్థితిములుగల మనహోన్నతస్థితిలోనికిఁ బ్రవేశించుటకు జీవుని తీవ్రమైనకోరిక. దివ్యాలింగన జనితానందనమునుండి కర్మభూమియగు సేవలోనికిఁ దిగుటకై జీవునికిచ్చలేమి. ఇంకను విజ్ఞానానుభవమునకు విరుద్ధములగు కారణము లనేకములు గలవు. అవి యేవనఁగాఁ గర్మకాండను విజ్ఞానభాగముతోఁ గలుపుటకుఁగల గొప్ప యనుభవసిద్ధమగు కష్టము. ఇట్టి సమ్మేళన మసంభవమని సహితము కొందఱి యభిప్రాయము. ప్రపంచముతో సంబంధమువిడిచి, ప్రపంచజీవితమునకు వైదొలగియుండుటచే సంభవించు శాంతస్వతంత్రానుభవము. అన్నిటికన్న హీనమగు కారణములేనియన, శ్రమకోర్కెబాలకుండుట, బ్రహ్మాండశక్తిచే జీవునకుఁగలుగునిరాశ, నిరుత్సాహము. జనసమరణకాలచక్ర భూతమునుండి మనము ప్రత్యేకము లెప్పుకొన్న నితరులవిషయమై కలిగెడు యశోద్ధయ ప స్వార్థపరత్వము మొదలగునవి.

పరిపూర్ణయోగ సాధకునకీ కారణములెవ్వియుఁ బనికిరావు. బలహీనత స్వార్థపరత్వము లెంత విజ్ఞానాకారము ధరించిన నతనికి వానితోఁ బనిలేదు. దివ్యబలపరాక్రమములు, దివ్యదాక్షిణ్యములు, వానికిఁ గాఁబట్టినవి. వానియందీశ్వర స్వభావమున్నది. ప్రకాశసాం

సర్వముల కొఱకతఁడు వీనిని ధరించుచున్నాఁడు. కాలచక్రమును
 మతని భయపెట్టఁజాలదు. అట్టి కాలచక్రమునకుమించి, దాని దివ్య
 ధర్మము దివ్యప్రయోజనము తెలుసుకొనుచున్నాఁడు. ఈశ్వరజీవిత
 మును మానుషజీవితముతో సమన్వయించుట, మనుష్యుఁడుగాఁచుండి
 దేవునియందు నివసించుట, యీ చిక్కుఁదీర్చుటే యతనిపని. భయ
 పడి పారిపోవుటకాదు. ఆనందశాంతవిముక్తు లేకాంత నిష్క్రియల
 పై నాధారపడక, ప్రాప్తించిక సుఖదుఃఖములచే నిర్బాధితములై
 భయంకరమైన యీకల్లోలమందు స్థిమితములై, జీవుని విడువనట్టి
 సురక్షితమగు పదవినివ్వకున్న నానితో సతనికిఁ బనిలేదు. మాను
 షత్వమందున్న దేవునియందతనికిఁగల దివ్యప్రేమచే బ్రేరేపింపఁ
 బడుటవలన, దివ్యాలింగసజనిత మహాసంగమతని విడువదు. ఒక వేళ
 నది కొంతకాలమతని విడచినట్లు కనుపించినను తదనుభవమునకుఁ
 దనయందలి యనధికారమును దొలగించుటకేర్పడిన పరీక్షయని
 వాఁడెఱుగును. బంధములచే గట్టుబడియున్న వాఁడితరల బంధవి
 మోచనఁ జేయఁజాలఁడు. మానుషసంస్థిని కొఱకచసరమగుటచే
 దప్పలేకున్న దన ప్రత్యేకమోక్షము నంగీకరించఁడు. స్వర్గసుఖము
 లందతనికి యపేక్షలేదు. నరకబాధలకు భయపడఁడు. ప్రాప్తించిక
 విజ్ఞానజీవితములకుఁ బరస్పరవిరోధమున్నయడల యట్టి విరోధభావ
 ము తొలగించుటే యతనిపని. ఈరెంటికి సమరసత్వము తెచ్చుటే
 యతనికి ముఖ్యము. ప్రపంచము దుష్టపాలితమైనయడల యమృత
 త్యాగ్యేషులు దేవునికొఱకు దాని జయించుటే మిక్కిలి యావశ్యక
 ము. జీవితమున్నాదమే యైరపక్షమున, దివ్యవృత్తి కనిగింపఁబడవల
 సినవారనేక క్లోబున్నారు. స్వప్నమే యైనయడల మేల్కొలుపువల
 సినవారు పెక్కండుకలరు. విధ్యయైనయడల భ్రమాయత్నములుగు

వారికి సత్యప్రబోధ కలిగించవలెను. ప్రపంచమునుండి వైదొలగుటే ప్రపంచమునకు దారిజూపుటయని కొందఱుందురు. అ మఱి మంగీకరింపఁబడదు. ఏలననగా మనకు యవతారములు ప్రామాణ్యముగా నున్నవి. ప్రపంచజీవితమును నిరాకరించుటచే మాత్రము గాక దాని నంగీకరించి పై కెత్తుటవల నసహితము దానికి నహాయమొనర్చు గలమని రుజువుచేయుచున్నవి. ఇవి సర్వవ్యాపకుని యాటయనుకొన్న పక్షమున ధైర్యవిలాసములతో మన భాగమాడ సమ్మతించుట మంచిది. మనతోటిపాటు దివ్యచెలికానితోనాడి యానందింతుము.

కాని యన్నిటిలో ప్రపంచవిషయమై మనకుఁగల భావము ప్రపంచోద్ధరణకొఱకు దేవునకు మనుష్యునకు మనమెంతమట్టుకును పయోగపడుదుమో యంతకాలము ప్రపంచసన్యాసమును నిరాకరించుచున్నది. ప్రపంచమనగా దుష్టకల్పితమనియు, జీవభ్రమయనియు మన యభిప్రాయము కాదు. ఈశ్వరునియొక్క యావిర్భావము. కాబట్టి సన్యాసము మనజీవితమునకు గమ్యస్థానము కానేగదు. ప్రపంచత్యాగము సృష్టిప్రయోజనముకాదు. మనము దేవుని నుండై క్యానుభవమునకుఁ బ్రయత్నింతుము. అట్టి యైక్యానుభవములో మనుష్యునియందుఁ బరిపూర్ణమైన యైక్యానుభవ మిమిడియున్నది. ఈరెంటినివిడఁగొట్టఁజాలము. క్రైస్తవులు దేవునికుమారుఁడు మనుష్యునికుమారుఁడని చెప్పుచున్నారు. క్రైస్తవమునకీ రెండువిషయము లానశ్యకములే. దీనికి హిందూభావమేమనగా, నెవనికీరణ మీ ప్రపంచమాయనో, యట్టి దివ్యనారాయణుఁడు మనుజునందు నెల్లడి కాబడి సంసిద్ధి నొందుచున్నాఁడు. పరిపూర్ణమనుజుఁడు నరనారాయణుఁడనఁబడును. ఆపరిపూర్ణత్వ మందుత్తమ సృష్టిరహస్యము నిరూపింపఁబడుచున్నది. కాబట్టి సన్యాసము మనకు సాధనమే కాని

ఫలితార్థము కానేరదు. అన్నిసాధనములకన్న ముఖ్యమనరాదు. మనము పొందవలసిన ఫలితార్థము మనుష్యునందీశ్వర సంసిద్ధి. అది పరోక్షము. అపరోక్ష సాధనములచే బొందశక్యముకానిది. అపరోక్షసాధనములు పరోక్షసంసిద్ధి కడ్డుపడు నాటంకములఁ దొలగించుట కు సహాయపడఁగలవు. త్యాగమట్టిదే. దివ్యాత్మ సంసిద్ధికి భిన్నమై విరుద్ధములగు సమస్తముయొక్క పరిపూర్ణత్యాగము. హీనమై పరిపూర్ణముకాని సంస్థితిని వృద్ధిక్రమమున సస్యసించుట. ప్రపంచమందు మనజీవితమున కనుబంధము మనకుండరాదు. అట్టి అనుబంధముండెనా దానినిసహితము మనము సస్యసించవలెను. పూర్తిగా త్యజించవలెను.

మనసన్యాసము తప్పక మానససన్యాసమై యుండవలెను. ఇంద్రియ హృదయజనిత కామానుబంధముల విడువవలెను. భావ కర్మలయందు స్వకీయేచ్ఛను విడువవలెను. వ్యక్తిస్థానమందు నేనను నహంకృతి విడువవలెను. ఇవే హీన స్వభావమునకు మనలబంధించు మూఁడుముల్లు. వీనిఁ ద్యజించితిమా మనల బంధించునని మరేమి యుండవు. కాబట్టి కామానుబంధములఁ బూర్తిగాఁ ద్యజించవలెను. ప్రపంచమందేనియందు మనకనుబంధ ముండరాదు. ఐశ్వర్యముగాని బీదరికముగాని, యానందముగాని, దుఃఖముగాని, ప్రాణముగాని, మరణముగాని, గొప్పతనముగాని, కొద్దితనముగాని, ధర్మముగాని, యధర్మముగాని, స్నేహితుఁడుగాని, భార్యగాని, దేశముగాని, మన పనిగాని, విధిగాని, స్వర్గముగాని, భూమిగాని, సర్వమునందనుబంధ ముండరాదు. దీనియర్థము మనము దేనినిఁ బ్రేమించరాదనికాదు. దేనియందు సంతసించరాదనికాదు. అనుబంధమనగా నీమయంద హంకృతి కాని ప్రేమకాదు. కామబంధము. సుఖసంతుష్టులయందు

కాంత కాని వస్తువులయందు దివ్యానంద సంసిద్ధికొరకు బ్రయత్నముకాదు. సర్వవ్యాపక ప్రేమ మనకుండవలెను. ప్రశాంతమైనది కాని మిక్కిలితీవ్రమైన కామముయొక్క తుణుకుభంగురమగు ధూంకుడు కాఁగూడదు. ఈశ్వరానందమందు స్థిరపడి సూపములఁ జిక్కుకొనక వానియందు దాగియున్న, బ్రహ్మాండమందానరించి దానియందుఁ జిక్కుకొనని యానందలోకమును నిష్కానునిర్నివాసందముకావలెను.

దివ్యకర్మ జ్ఞానమందుఁ బరిపూర్ణుడగు గాంచవలెనన్న యోచనా క్రియయందు తన స్వంతయిచ్చను బూర్తిగా విడచిపెట్టవలెనని యిదివరకుఁ దెలుసుకొంటిమి. దివ్యజ్ఞానమందుఁ బరిపూర్ణుడగు గాంచవలెనన్న సహితము దానిని త్యజించవలెను. ఈయాత్మేచ్ఛయనగా తన యెన్నికలకు నలవాట్లకు, భావచిత్తయోచనల భూతవర్తమాన నిర్మాణములకుఁ దనకుఁ దాబంధింపఁబడు మానసికయహంకార మనఁబడును. వానినిన్నిటిని దనవిగా భావించుటచే వానిచుట్టు సూక్ష్మములగు (నేనను నాడను) త్రాళ్లనట్లొకనిఁ దానియందు సాలిపురుగువలె నివసించును. తనగూట్టిపై దాడిని సాలిపురుగు విరోధించునటులఁ గలతపెట్టిన నది కోధించుచున్నది. ఇతరపట్టులయందు సాలిపురుగునకుఁ గొత్తతోచినట్లు నూతనభావములలో నూతననిర్మాణములలో దింపిన కష్టపడుచున్నది. ఈయనుబంధమును బూర్తిగా మనస్సుననుండి తొలగించవలెను. తనకుస్వభావకమైనదని ప్రబోధగాంచని మానసము దేనిని పట్టుకొనియుండునో యట్టి ప్రపంచజీవితములందు మనకు సర్వసాధారణముగానున్న పాదకను విడచుటేగాక, యెట్టి మానసనిర్మాణమందును, యెట్టి మేధోభావపద్ధతియందును, మతసూత్ర యేర్పాటులయందును, తర్కనిర్ణయమం

మనసు బంధింపఁబడరాదు. మనోయింద్రియములను త్రొంచుటేగాక, యోచకుని వలనుండి పారిపోవలయు, మతస్థాపకుని వలనుండి తొలగవలెను. ప్రపంచ భావబంధములనుండి వైతొలగవలెను. ఇనన్నియు మనలో నాత్మను మరుగుపరచుటకు కాచుకొనియున్నవి. మనము పైకి పోవలయు. గొప్పవిషయమునకై యల్పమును విడిచిపెట్టవలెను. అనంతము కొరకు నంతముగలదానిని త్యజించవలెను. ఒకప్రకాశత నుండి మఱియొక ప్రకాశతకు, నొకయనుభవము తరువాత మఱియొక యనుభవమున కొక జీవస్థితినుండి మఱియొక జీవస్థితికి నీశ్వర త్వమొంది సర్వవ్యాపకత్వము వచ్చువరకు ముందుకుఁ బోవుచుండవలెను. మనకుఁ బూర్తిగానమ్మకముగల నిశ్చయములకు సహితము మనము బంధింపఁబడరాదు. ఎట్టి రూపనామములులేని నిత్యునియొక్కరూపనామములే యవి యసఁబడుచున్నవి. తనలో విద్యుద్భావముల నిముడ్చుకొని యోచనయొక్క జ్ఞానప్రకాశతలకు జిక్కిని శ్రేష్టశబ్దమును గ్రహించ సిద్ధముగా నుండవలెను.

మనము ముఖ్యముగా నిరోధించవలసినది యహంకారము. దాని ప్రతినివాసములోనికి వేషములోనికి మనము జొరఁబడి పైకి డ్చిఖండించవలెను. దాని వేషము లపారములు. ప్రతియాత్మ నిరోధలేశమును పట్టుకొని వ్రేలాడుచుండును. అశ్రద్ధ దాని ముఖ్యవికారము. ఆవేషము ధరించి తన్నుఁ దరుముటకు నియమింపఁబడిన దివ్య చారుల నిరోధించఁగలదు. ఇచ్చట యుత్తమ జ్ఞానధర్మము మనకు సహాయపడుచున్నది. ముఖ్యవిషయమం దిట్టి భేదములతో మనకుఁ బనిలేదు. నేను నీవనుమాటలులేవు. అన్నిస్వరూపము లందొకదివ్యాత్మ సమానముగ నున్నది. వ్యప్తిసమిష్టులందు సహితము సమానముగ నున్నది. దానిని తెలసి, వేరుపుచ్చి సేవించి, సంసిద్ధిగాంచుటే

కావలసిన పని. తనసంతుష్టి, యశోద్ధ, భోగము, భేదములంతము
ఖ్యములుకావు. అహంకారదృష్టికి, నాత్మభోగయాత్మానురాగ వేష
యానందమువలె పగులకుఁ దోచునట్టి కర్మలసహిత మేకాత్మయొ
క్క సేవాసంసిద్ధి జ్ఞానముల కవుసరమైనప్పు డట్టి కర్మలఁ జేయవలసి
నదే. నువమంతరగురునిచే నడిపింపఁబడవలెను. మనుష్యులాడుమూ
లలతోఁ బనిలేదు. చుట్టు యావరణబలము విశేషతీవ్రముగఁ బని
చేయఁగలదు. వెలిదృష్టికి యుత్తమముగాఁ దోచెడివేషమును మనము
సమ్మతించి యప్రయత్నముగా ధరింతుము. అంతచ్ఛత్రుస కష్టము
గా తెరవేతుము. దారిద్ర్యియప్రతిజ్ఞ బూనెదము. సేవానీమము
పట్టెదము. అశ్రద్ధ, సన్యాసము, నిర్మల ఋషిభావము పైకి నహిం
తుము. పూర్వాచారమునుబట్టి యిట్టివేషములవేసి చుట్టయూపర
ణకు మంచియుద్దేశ్యము కలిగింతుము. ఇదంతయు డంబము. భ్రమ.
మన మిట్టివానిని వేయవలసియుండును. అది మన సేవకు కాబట్టిన
పై వేషముకావచ్చును. కాకపోవచ్చును. బహిర్దృష్టి ప్రధానము
కాదు. అంతర్దృష్టి కావలసినది.

అహంకార విముక్తియనగా నెంతసూక్ష్మమైనదో గీతబోధ
యందు మనకుఁ గాన్పించును. బలయహంకారముచే, తుల్యియ య
హంకారముచే నర్జునుఁడు యుద్ధమునకుఁ బ్రేరేపింపఁబడెను. మనో
నాశ యింద్రియముల స్వాధీనపగుచుకొనునట్టి యసర్వదాక్షిణ్యము
వినుకు, బలహీనతయను విరుద్ధయహంకారముచే యుద్ధమునకుఁ
బరాజ్ఞుఁ డాయెను. బాహుబల మొసగి జ్ఞానమును నృద్ధిచేయు
నాదివ్యదాక్షిణ్యము కానేరదు. ఈదుర్భలత్వము, సన్యాసము, ధర్మ
మను వేషము వేసుకవచ్చినది. “నెత్తుటితోఁ దడుపఁబడిన యూభో
గమునకన్న భిక్షమెత్తుకొనుట మేలు, భూలోకరాజ్యముకాని స్వర్గ

లోక రాజ్యముకాని నేనొల్లన"ని యర్జునుఁడు చెప్పెను. ఇట్టి మనో
వృద్ధి నంగీకరింపక సన్యాసుల సంఘమునకు మఱియొకనిఁ జేర్చక
పవిత్రమగు త్యాగమునకు ప్రమాణము ప్రపంచమునకివ్వక నిరా
కరించిన గురువెంత తెలివిమాలినవాఁడని మనకు తోచును? గురు
వు మఱియొక విధముగా యోచించెను. ఆగురువుమూటలచే మోస
పోవువాఁడుకాఁడు. "ఇది నీలోని దుర్బలత్వము, భ్రమ, యహం
కారము. ఆత్మనుజూడుము. జ్ఞానమొందుము. నీజీవుని యహంకార
నర్జితునిఁ జేయుము." అని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె. "పోరుము.
జయింపుము. భాగ్యవంతమగు రాజ్య మనుభవింపుము." హిందూ
చరిత్రములందు మఱియొక యుదాహరణము కలదు. లంకాధిపుని
వదనుండి తనభార్యను తెచ్చుకొనుట కొక దేశమునుఁ బొదుచేయ
సైన్యములఁ గూర్చుమని రామావతారమును బ్రేరేపించినది
యహంకారముగాఁ గనుపించును. కాని "నాకు భార్యలేదు. శత్రు
వులేదు, కోరికలేదు. ఇవన్నియు నిందియభ్రమలు. బ్రహ్మజ్ఞానము
నకు నేను పాటుపడెదను. రావణుఁడు జనకాత్మజ నేమిచేసిననరే"
యనిచెప్పు చూజ్ఞానవాక్యములకు పెడర్థముజేసి రాముఁ డశ్రద్ధపూ
నిన నదిమట్టుకు తక్కువ యహంకారమా?

అసలు విషయము గాఢమని గీతచెప్పుచున్నది. అది జీవునకు
బంధవిముక్తి తెచ్చుటే. నిష్క్రియత్వమందుఁగల బంధవిమోచన
మేగాక క్రియయందుఁగల యహంకారజనిత ప్రేరేపణవిడువవలెను.
వివిధ ధర్మానురక్తి విడుచుటేగాక పాపమందుఁగల యాకర్షణను
కూడ త్యజించవలెను. ఏకాత్మయందు నివసించుటకు నేకాత్మయం
దుఁ బనిచేయుటకు నేను నాది యనుమాట విడువవలెను. సర్వవ్యా
పకుఁడగు సర్వేశ్వరద్వారమునఁ బనిచేయుటకు నిరాకరించు యహం

కాఁగమును త్యజించుటగాక, యితరులఁ బొరఁదరిమి తన ప్రత్యేక మానసము దేహము, జీవితముల సేవించు యహంకృతిని సహితము త్యజించవలెను. ఆత్మయందు నివాస మనగా సనంతమందు లీనమై నిర్గుణాత్మానందసాగరమున పరవస్తు జ్ఞానము లేక నివసించుటకాదు. కాని యీస్వరూపములందును సర్వస్వరూపములకు వెలిని యేకమై యాత్మగాను యాత్మయందును నివసించవలెను. ఇదే పరిపూర్ణ జ్ఞానము.

సన్న్యాసమునకు మనము చెప్పయర్థము ప్రస్తుతార్థముకంటె వేరని తెలియఁగలదు. ప్రస్తుతార్థ మేదియనగా నాత్మత్యాగము. భోగపరిత్యాగము. విషయనిరాకరణము. హృదయమజ్ఞాన బంధ మొందుటచే నాత్మత్యాగము జీవశీత కత్యావశ్యకము. ఇంద్రియములు పట్టుబడి విషయాసక్తతతో నిండియుండుటచే భోగత్యాగమావశ్యకము. మనస్సు విషయమందు లగ్నమై దానిమించి లోనఁబ్రవేశించుట కట్టి విషయమును విడువఁజాలనందున విషయనిరాకరణ మత్యావశ్యకము. మనజుని మానసమట్లజ్ఞానబంధ మొందికున్న, వస్తురూపములచే మోసపోకుండిన, సన్న్యాసముతోఁ జనిలేకుండును. అప్పు డానందమార్గమున జీవుఁడు తక్కువనుండి హెచ్చునకు నానందమునుండి బ్రహ్మానందమునకుఁ బ్రయాణము చేయఁగలిగియుండును. ప్రస్తుత మిది సాధ్యముకాదు. సస్తుతత్వప్రాప్తికలుగుటకు నానస్తువులతోఁ గల బంధమును సమస్తమును లోన త్యజించవలెను. బహిస్సన్న్యాసమంత ముఖ్యముకాదు. కాని యది సహితము కొంత కాలముండవలెను. అనేకవిషయములందది యుండక తప్పదు. కొన్ని వేళల నన్నిటియం దుపయోగపడును. జీవవృద్ధి యందొకసమయమున పూర్ణబహిస్సన్న్యాస మొక సౌఖ్యముని చెప్పవచ్చును. చివర

కీసన్యాస మీయాత్మత్యాగము సాధనమేకాని దాని ప్రయోజన కాలము గడచిపోవును. విషయము మనల బంధింపఁజాలనప్పుడు వస్తునిరాకరణములతోఁ బనిలేదు. ఏల ననగా జీవుఁడు విషయమును విషయముగాఁ జూడక యట్టి విషయము వెల్లడించు దివ్యానుభవ మొందఁగలఁడు. ఒక ప్రత్యేకవిషయముతో సప్రసరములేకయే, సమస్తవిషయములందు సమానముగా నీశ్వరాసందమొంది, భోగా పేక్షజీవునకు లేనపుడు, భోగత్యాగముతో నికపనియుండదు. జీవుఁడు వస్తువును కోరక, సర్వభూతములయందున్న యాత్మేచ్ఛకు వ్యక్తితోవిధేయుఁడగునేని యాత్మత్యాగముతోఁ బనియుండదు. అప్పుడే మనము ధర్మ (Law) భద్ధులముగాక, యాత్మస్వాతంత్ర్య మొందఁగలము.

మనము పాపమని చెప్పుదానినేగాక, పుణ్యమని యనుకొను దానిని సహితము విడచిపెట్టవలెను. మనకు ప్రయోజనకారులై, సహకారులై యొకప్పుడు మనము తప్పక చేయవలసిన విషయము లుకలవు. వాని పనికాఁగానే, యది సంప్రాప్తికాఁగానే, మనము ముందుకు పోవలసియున్నప్పు డవి యభ్యంతరములు విరుద్ధములుగు చున్నవి. కోరఁదగిన జీవస్థితులు కలవు. కాని వానిని స్వాధీనపరచు కున్నతరువాత వానియందు వర్తించుట యపాయకరము. కారణ మే మనగా సతీతుడైన దేవుని విపులరాష్ట్రములోనికి మనము నడువఁ జాలము. పూర్తిగా పరిపూర్ణమైన యీశ్వరానుభవము కాదేని యట్టి దివ్యానుభవముల సహితము పట్టుకొని విడువకుండ రాదు. సర్వమైన, యతీతమైన వస్తువుకంటె తక్కువదానియందు మనము నిలువరాదు. ఆవిధమున నిజతత్వమందు స్వాతంత్ర్యమైతి మాదేవుని కార్యకరణ ప్రభావము సర్వము తెలుసుకొందుము.

“సర్వ పరిత్యాగ మొనరించి సర్వ మనుభవించెదవు ” ఏలననగా,
 సమస్తము మనకొరకుదాచబడి తిరిగి యివ్వబడును. కానియత్యా
 శ్చర్యమగు మార్పుపొందింపబడి యివ్వబడును. కాని యెవ్వఁడు
 పవిత్రమై యనంతమై, సర్వకాలమందు సశించని విచిత్రాద్భుతమై
 యుండునో యట్టివానియొక్క సంపూర్ణ శ్రేష్టత్వ సౌందర్యతేజాసం
 దములుగా మార్పబడి యివ్వబడును.

18 అధ్యాయము.

జ్ఞానసీక్ష్వాసమేళనము.

వెనుకటి యధ్యాయమున సన్యాసమును గురించి సాధారణముగాఁ జెప్పితిమి. అట్లే లోగడ యేకాగ్రతను గురించిమాట్లాడియుంటిమి. ఏమి చెప్పఁబడెనో యది కర్మ భక్తి జ్ఞానమార్గములకు పనికివచ్చును. ఈమూఁడింటికి యేకాగ్రత సన్యాసము లావశ్యకములు, వానిని పుపయోగించు విధానము భేదించవచ్చును. కాని యేకాగ్రతసన్యాసములద్విగుణశక్తి జ్ఞానమార్గమందు మనవృద్ధి కెట్లుతోడ్పడునో, విపులముగాఁ జర్చింతము. ముఖ్యముగా నీమార్గము స్థూలస్థితిలోనికి జీవుఁడు దిగుటకు సాధనమైన యామహాసాపానవంక్తిని తిరుగ నారోపించుట.

జ్ఞానమునకు ముఖ్యాభిప్రాయ మాత్మకు మన నిజమైన స్వకీయస్థితిని, తిరిగి కనిపెట్టుట. ఈయభిప్రాయము మన యిప్పటి స్థితి మన స్వకీయ స్థితి కాదని ముందొప్పుకొనుమనుచున్నది. ఈబ్రహ్మాండ మనగా నేమో యనేకు లనేకవిధములఁ బ్రేపిరి. వానిని

మనము నిరాకరించితిమి. శక్తిచే సృజింపఁబడిన జడాకారమగు మిథ్య
యని మన మొప్పుకొనలేదు. మనోకల్పితమగు యసత్యమని కాని,
శూన్యమే వెనకగల స్పర్శభావ సముదాయమనిగాని మన మొప్పు
కొనలేదు. ఆత్మను సత్యముగా మన మంగీకరించితిమి. అశ్మయొక్క
సత్యమే బ్రహ్మాండమనియు, జడమగుశక్తి నిర్మాణముగాక,
యాత్మవ్యక్తియొక్క సత్యత్వమనియు సంగీకరించితిమి. అయినప్పటి
కి బ్రహ్మాండము మిథ్యగాక సత్యమైనను వ్యష్టిభేదమయొక్క మిథ్య
గాక సర్వవ్యాపకమగు దివ్యమగు సత్యమైన నిచ్చట మనస్థితియ
జ్ఞానస్థితియైయున్నది. మనస్వరూపముయొక్క నిజతత్వముకాదు.
మన నిజతత్వమును సరిగా గ్రహించవలెను. మనము కానిదానిని
మన మని తలచుచున్నాము. మనచుట్టు యానందాత్మో నిజమైన
సంబంధము వెల్లుకొనలేదు. బ్రహ్మాండముగాని, మనముగాని, నిజ
ముగా నేమైయుంటిమో మనకుఁ జెలియదు. వృద్ధిజిందుమన్న నే
నను నహంకారమున కనుగుణ్యముగా జీవన్మథావములు తనలో
తామేర్పరుచుకొన్న తాత్కాలికమగు యసత్యముచే నిర్మలంపఁ
బడిన యనఁపూర్తిభావముమనకు కలదు. ఈయసత్యభ్రమ బహిరా
వరణ సంబంధములందు సంతోజీవితమందును సంభవించు దుఃఖ
ములకు కల్లోలమునకు, పతనమునకు బీజమగుచున్నది. మన ప్రత్యే
కజీవితము మనసంఘజీవితము మనలో మనస్వరూపహారము మనతోటి
జీవులతో వ్యవహారము, యసత్యభ్రమమైన నేర్పడినవే. కాబట్టి వాని
పద్ధతులు, చట్టములు యసత్యభ్రమలే. ఈసర్వవిషయిక ప్రమాద
మందు వృద్ధియగుచున్న సత్యము తా వెల్లడగుటకు సదాప్రయత్నిం
చుచున్నను, వానిపరతులు చట్టములు యసత్యభ్రమకాకపోలేదు.
కాబట్టి జానికి జీవితము యొక యనుభవజ్ఞానముగాక, పూర్ణమైన

యాత్మజ్ఞాన స్వభావజ్ఞాన (knowledge of soul and nature) ములు ముఖ్యముగా నుండవలెను. దానిపై జీవితముయొక్క నిజానుభవ మేర్పడుచున్నది.

ఈప్రమాదమసత్యమగునేకీభావమునలన సంభవించుచున్నది. భిన్నభిన్నముగా కనుపించు శరీరముల స్వభావము తన జడసంఘాతమందు నిర్మించినది. భౌతికస్వభావమందావిర్భవించిన జీవుఁడీ శరీరమునుధరించి యందునివసించి దాని స్వాధీనపర్చుకొని యుపయోగించుచున్నాఁడు. జీవుఁడు తన్నుమరచి యీభౌతికబంధ మొక్కదాని నే యనుభవించుచు, “యీశరీరము నేనని చెప్పుచున్నాఁడు.” తాను శరీరమే యనుకొనుచున్నాఁడు. శరీరముతో సుఖదుఃఖముల ననుభవించుచున్నాఁడు. శరీరముతో పుట్టుచున్నాఁడు. శరీరముతో మాయమగుచున్నాఁడు. తనయాత్మస్థితి యట్టిదేయని తలచుచున్నాఁడు. అట్లే స్వభావము తన సర్వవ్యాపక ప్రాణసంఘాతమందు ప్రత్యేకముగా కనుపించు ప్రాణప్రవాహముల నిర్మించినది. అవి ప్రతిశరీరమందును దానిచుట్టును నుడివలె నేర్పడుచున్నవి. ప్రాణస్వభావమందావిర్భవించిన జీవుఁడు యాప్రవాహమును పట్టుకొని, దానిచే పట్టుబడి, నుడివడుచున్న యా చిన్నప్రాణకొణమందు తత్కాలమునకు బంధింపబడుచున్నాఁడు. జీవుఁడు తన్నుమరచి యీ ప్రాణమే నేననుచున్నాఁడు. తాను ప్రాణమేయని తలచుచున్నాఁడు. దానికోరికలు కాంక్షలతో, దాను కోరుచున్నాఁడు. దానిసుఖములతో నానందించును. దానిదుఃఖములకు దుఃఖపడును. దానిచలనములతో, దానునడచుచున్నాఁడు. ఇంకశరీరవ్యక్తియేముఖ్యముగా నున్నయడల, తనస్వకీయస్థితిని యీసుడితో నేకీభావమొందించి నుడిచే జుట్టుబడిన “శరీరము నశించుటచేత యీసుడి విడిపోవుచున్నాడు,

తాను సహితము నశించెదనని" తలచుచున్నాఁడు. కోణము సేర్పరిచిన ప్రాణప్రవాహమును (current) తెలుసుకొన్నయెడల తానా ప్రవాహమునుకొని" నేనీ ప్రాణప్రవాహమే యీశరీరమును నశపరుచుకొంటిని. దీనినివదిలి యితర దేహములఁ బొందెదను. నేను యెడతెగని జననమరణముల చక్రమందుఁ దిరుగుచున్న నిత్యముగూ ప్రాణమని" తలచుచున్నాఁడు.

అట్లు స్వభావము తన మానసిక సంఘాతమందు సర్వవ్యాపకమానసమందేర్పడి ప్రత్యేకముగాఁగనిపించు మనోమయకార్యస్థానముల (Dynamos) నిర్మించుచున్నది. ఇవి మానసశక్తివ్యాపారముల జననవృద్ధివినాశములకు స్థానములు. ఇవి మానసిక తంత్రీవార్తాచట్టమునకు కార్యాలయము లనవచ్చును. వానియందు వాల్తలుపుట్టుచున్నవి. వ్రాయబడుచున్నవి. పంపబడుచున్నవి. పట్టబడుచున్నవి. రద్దుచేయబడు చున్నవి. ఈవార్తలు, యీవ్యాపారములు, పలువిధములు, ఇంద్రియజన్యములు, హృదయజన్యములు, మానసికములు, స్వభావజన్యములు, వీటినిన్నిటిని మానసిక స్వభావమందావిర్భవించిన జీవప్రకంఠికరించి ప్రపంచముతోఁ దన వ్యవహారమునకు వినియోగించుచున్నాఁడు. నాని యాందోళనముల స్వీకరించి వాని ఫలముల ననుభవించుటకు తాను జహిగ్గతుండయ్యెనేమో నన్నట్లు కాన్పించును. స్వభావము తాను నిర్మించిన స్థూలదేహములందు మహిమగల యీకార్యస్థానముల మూలమును నిమిచ్చినది. తన కార్యాలయములకాదేహములస్థానముగాఁజేయుచున్నది. మానసస్థూలములను నాశనముదాయముచే కలుపుచున్నది. ఈ నాశనముదాయము ప్రాణప్రవాహములతో నిండియున్నది. దాని మూలకమున మానసమునకు స్థూలప్రపంచవ్యక్తియుఁ గోరినంతమట్లుకు ప్రాణ

ప్రపంచవ్యక్తియుఁ గలుగుచున్నది. అట్లుగాకున్న మొదట ముఖ్యముగా మనస్సునకు మానసిక ప్రపంచవ్యక్తియే కలిగియుండెడిది. స్థూలమపరోక్షముగా నూహ్యమైయుండెడిది. ప్రస్తుతము దాని లక్ష్యమంతయు దేహముపైన స్థూలప్రపంచమందున స్థిరపడియున్నది. ఇతరస్థితులవ్యక్తి దానికి యీషణ్మాత్ర మపరోక్షముగా కలదు. ఈమానసికశక్తి యంత్రముతో ననగా కార్యాలయముతో బీవుఁడై క్యమొంది “ ఈమనస్సు తానని ” చెప్పుచున్నాఁడు. మనస్సు దేహమందిరుడి యుండుటచేత “ జీవించియున్న శరీరమందు మనస్సు తానని యనుకొనుచున్నాఁడు. సాధారణముగా “ జీవించినట్టియు మోచించినట్టి శరీరము తానను ” చున్నాఁడు. శరీర మొందిన భావ రాగస్పర్శములతోఁ దానేకీభావ మొంది శరీరముసళించగా నీసమస్తము నసించుటచే తానుకూడ నసించునని యనుకొనుచున్నాఁడు. మానసికపురుషత్వము (mental persionality) యొక్క నిలకడ గు ప్రవాహవ్యక్తి జీవునకు కలిగినప్పుడొక పర్యాయమో యనేక పర్యాయములో శరీర మొంది స్థూలజీవితమునుండి మనోమయలోకములకు వచ్చుచుఁ బోవుచుండెడి మానసికజీవుఁడు తానని యనుకొనుచున్నాఁడు. కొన్ని వేళల దేహమందును, కొన్ని వేళల మనోమయలోకములయందును, సుఖదుఃఖముల ననుభవించెడి యీమానసికభూతముయొక్క నిలకడ తన నిత్యమగుస్థితియని భావించుచున్నాఁడు. మనస్సు తేజోజ్ఞానమయమైన తత్త్వము కాబట్టి యదియెంత యసంపూర్తిగా నుండినను తనకుపైనున్న దానిని కొంతమట్టుకు గ్రహించఁగలదు. శూన్యమో లేక యనంతస్థితియోయగు తనకుపైగానున్న స్థితిలోనికి యీమానసికభూతము నసించి చేరుటకు వీలు కలదని తెలుసుకొనుచున్నది. “ మానసిక జీవుఁడగునే నచ్చట

నశించెదనని” చెప్పును. అట్టి నాశనమును, జూచి దేహధారియగు మానసముయొక్క ప్రస్తుతవిలాసమందు తనకున్న యనుబంధ వైరాగ్యములననుసరించి కాంక్షించిన కాక్షించును. లేక భయపడిన భయపడును.

ఇదంతయు సత్యాసత్యములకలగలవు. మనోప్రాణ స్థూలములున్నవి. మనోమయ ప్రాణమయ, అన్నమయవ్యష్టి, స్వభావమందున్నది. కాని వీనితో జీవుఁడేకీభావమొందుటే యసత్యమగు నేకీభావము. మనోప్రాణస్థూలములొకయర్థమున మనవే యనవచ్చును. బ్రహ్మాండరూపమున తనస్థితియొక్క యాకారమును వెల్లిడించుటకు జీవప్రకృతుల పరస్పర సమ్మేళనముచే, నిజాత్మ నిర్మించినవే యీ తత్వములు. వ్యష్టిమానసము, వ్యష్టిప్రాణము, వ్యష్టిశరీరము లీతత్వముల విలాసములు. ఈవిలాసచర్య నిజాత్మ తనసమిష్టిని వెల్లిడించుటకు సాధనముగా జీవస్వభావ వాణిజ్యమందు స్థాపించినది. ఈసమిష్టి నిజాత్మకు సదా నైజమైయుండును. సదాయకనియందు లీనమైయుండును. మనమీశ్వరుని సమిష్టిలో స్థానములుగనుక వ్యష్టిమనస్సు, వ్యష్టిప్రాణము, వ్యష్టిదేహము, మనయొక్క రూపములేయగును. మన నిజతత్వమా యీశ్వరుఁడేగనుక సమిష్టిమనస్సు, సమిష్టిప్రాణము, సమిష్టిదేహము, మనయాత్మయొక్క రూపములేయగును. కాని యాత్మసమిష్టివ్యష్టి మనోప్రాణదేహములకన్న యెక్కువైనది. మనము వీనితో నేకీభావమొంది మనకు హద్దుల నియమించుకుంటిమా, మనజన మసత్యచోదితమగును. మనయాత్మ స్థిత్యానుభవ నిర్ణయమేగాక మన బ్రహ్మాండ స్థిత్యానుభవవ్యష్టి నిర్ణయము వ్యష్టి వ్యాపారానుభవ నిర్ణయము. సహిత మసత్యమొనరింతుము.

ఆత్మ నిత్యమగు కేవలపురుషుడు. స్వచ్ఛమగుస్థితి. సమస్త వస్తుసముదాయము దాని యావిర్భావములే. ఇట్టి జ్ఞానముతో మనము ప్రారంభించవలెను. ఈజ్ఞానమును మన మనుభవములోనికి దెచ్చుకొని ప్రత్యేకజీవుని యంతర్బహిర్ జీవితమునకుఁ బునాదిచేసుకొనవలెను. జ్ఞానయోగమీ ముఖ్యతత్వముతోఁ బ్రారంభించి యంగీకారనిరాకరణ శీఘ్రవిధానముల రెంటిని నియమించినది. ఈవిధానముల సభ్యసించిన యసత్యములగు నేకీభావములఁ బారదోలి నిజమగు యాత్మజ్ఞానములోఁ బ్రవేశింతుము. నిరాకరణ విధానమేదనగా-“ నేను శరీరముకాదని “ సదా చెప్పుట. దీనివలన ప్రదేహమే నేనను “ మిథ్యాభావము మొదలంటఁ దీసివేయఁబడును. ఇట్టి జ్ఞానమందేకాగ్రతనొంది జీవునకు స్థూలమందుకల బంధముతొగిన, శరీరవ్యక్తిపోవుచున్నది. తరువాత “నేను ప్రాణముకాదనుచున్నాము”. ఇట్టి జ్ఞానమందేకాగ్రతనొంది ప్రాణవ్యాపారముల కోరికలవిడచి, ప్రాణవ్యక్తిపోవుచున్నది. చివరకు “ నేను మనస్సు కాదనుచున్నాము ” ఇట్టి జ్ఞానమందేకాగ్రతనొందిన, మానసికవ్యాపారముల త్యజించిన మనోమయవ్యక్తి పోవుచున్నది. ఈవిధమున మనకును మనతో నేకీభావమొందించిన వస్తువులకును మధ్య గొప్పవ్యసభి సదా నిర్మించితిమో, వాని ముసుకులు క్రమముగాఁబోగి పడిపోవును. మనయనుభవమందాత్మతోచఁ బ్రారంభించును. దానినిగురించి యప్పుడు “ అనంతనిర్మలానందమగు నదినేనని ” చెప్పుదుము. మనభావస్థితుల దానిపై నేకాగ్రతనొందించిన మనమది యగుదుము. తుదకు వ్యప్తిస్థితిని బ్రహ్మాండమును త్యజించ సామర్థ్యము కలవారమగుదుము. రెండవదియగు నంగీకారవిధానము రాజయోగమునకుఁ జేందినది. అది బ్రహ్మముయొక్క భావమందేకాగ్రతనొంది, యుగోగభావముల

నన్నిటిని రానివ్వకుండుట. అప్పుడే మానసిక శక్తియంత్రము మన
 బహిరంతర స్థితులందుఁ బనిచేయుట మానును. మనస్సు పనిచేయున
 ప్పాడు ప్రాణస్థూలవిలాసము నిర్వికల్పసమాధియందు స్థిమితమొం
 దును. ఇది యనిర్వచనీయమగు గాఢసమాధి. దీనియందు మనము
 పరిపూర్ణస్థితి నొందెనము.

ఈశీక్ష ప్రత్యేకమగు నంతరవ్యాపారము. ప్రపంచమును
 భానమందు నిరాకరించుటచేతను ప్రత్యక్షమందు జీవునికల్గు మూ
 యుటచేతను దీనివలనఁ బ్రపంచము తొలగింపఁబడుచున్నది. న్యష్టిజీ
 వుఁడు శల్లుమూనుకొని దానికిఁ జూడకున్నను, బ్రహ్మాండము దే
 వునియందు సత్యమైయున్నది. బ్రహ్మాండమందాత్మ యసత్యముగా
 క సత్యముగా నున్నది. మనము నిరాకరించిన సర్వము నామో
 దించుచున్నది. అన్నిటియందాధిక్యత నహించియున్నది. అది సమి
 ప్టియందున్న న్యష్టిజీవుని సత్యమై యానరించుటేగాక తానతీతమగు
 టచే బ్రహ్మాండమునుసహిత మూనరించుచున్నది. సమాధినుండి
 వెలువలకు వచ్చినప్పుడెల్ల మనచుట్టు మనకుగాన్పించు యెడతెగని
 యీబ్రహ్మాండమందున్న యసంతాత్మను మన మేమిచేయవలెను?
 అగ్ని కమగు జ్ఞానయోగమార్గమిచ్చి తీర్చినది. బ్రహ్మాండమును
 జూచుచున్న జీవునకు శీతోవిభానమిచ్చినది. దేనియందు సమస్త
 రూపములుకలవో, యేది సమస్తరూపములందున్నదో, దేనివలన స
 మస్తరూపములు చేయఁబడుచున్నవో యట్టి యాకాశస్వరూపము
 గా నీయుత్తమ సర్వనిర్మాణ, స్వవ్యాపకాత్మను భావించుచుచు
 న్నది. అట్టి యాకాశమందు, బ్రహ్మాండమనోప్రాణములు వస్తువుల
 శ్వాసలై చెరించి యందీరూపముల నిర్మించుచున్నవి. కాని అవి ని
 ర్మించునది నామరూపములుమట్టుకే, సత్యములుకావు. మనకు కను

పించుకుండ యొక్క యాకారము పృథ్వియొక్క యాకారమే. తిరిగి పృథ్విలోనికి జేరుచున్నది. ఈపృథ్వియో? ఇదిసహిత మొకరూప మే. బ్రహ్మాండక ప్రాణములోనికి జేరు చూపమిది. బ్రహ్మాండక ప్రాణము శబ్దచలనశూన్యమగు యాకాశములో స్థిమిత మొందవలసిన యొక చలనమే. ఇట్టిజ్ఞానమందేకాగ్రతనొంది యాకారముల మూర్తుల నిరాకరించి, బ్రహ్మమగు నాయాకాశమందు నామరూపములయొక్క భ్రమగా సర్వమును గాంతుము. అప్పుడు సర్వము యనత్యముగా దోచును. బ్రహ్మాండ మసత్యముకాగా దాని యాధిక్యత యసత్యమగును. అప్పుడు మన మానసమసత్యముకాగా బ్రహ్మాండముయొక్క నామరూపముల నారోపించిన యాత్మమట్టుకు మిగులును. అందుచే వ్యష్టియాత్మను యసంతాత్మలోనికి యాకర్షించుట న్యాయమని తోచును.

అప్పటికియాత్మ తనయచ్యుతమగు యాధిక్యత, యఖండమగు దివ్యాక్రమణము, సమిప్తివ్యష్టి వస్తావిర్భావమగు యసంతాతైచిత్ర్యము కలిగియుండును. ఈమోసము మనముగ్రహించి వైదొలగినను యాత్మకుగాని బ్రహ్మాండమునకుగాని యావగ్మాశ్రయ మార్చుకలుగదు. మన యంగీకార నిరాకరణములకుమించి వానిచే నబాధితమై శ్రేష్టతరమై నిత్యమై యుండునదేదియో దానిసహిత మనమేల తెలిసికొనకూడదు? ఇందుసహిత మతీయమగు సర్వము పనిచేయుచుండవలెను. పరిపూర్ణజ్ఞానము మన మట్టిదానినిగూచి యనుభవించమనుచున్నది. అట్లుకాదేని బ్రహ్మాండమందున్న యాశ్వరుణుగాక, మనజ్ఞానమే మిథ్యాభ్రమలని గుఱవగుచున్నది. కాబట్టి యటుల నప్రతిహతముగా స్థిరమైయుండేదేదానిని సహితములక్ష్యించి, చూచి యనుభవించవలెను. ఎవనియాజ్ఞచే బ్రహ్మాండము

నడిపింపఁబడుచున్నదో, యవనియిచ్చ ప్రిపంచనై చిత్రకార్యముల
వశముచేసుకొని యనంతములగు సృష్టివ్రతయముల నియమించుచు
న్నదో, యట్టి బ్రహ్మాండమునకు నియత, స్వభావమునకు ప్రభు
వగు పరమోత్తమ జీవునికన్న యాత్మ వేరుకాదని మన మెరుగవ
లెను. యెవరు సమస్తమునకు జీవుఁడు, సమస్తమునకు స్వభావము
కూడ సగుచున్నాఁడో, యేకకాలమున నెవఁడు పురుషవ్రత్యతులగు
చున్నాఁడో, సమస్తవస్తుసూపమాండు తాను వెల్లడగుటకు సమస్తా
కారములగుటకు కూడ యెవనికి శక్తి కలదో, యట్టియేకస్థితి యాత్మ
యని మనము తిరిగి లక్ష్యించిచూచి యనుభవించి తెలుసుకొనవలె
ను. అట్లుకాదేని ఆత్మవలిబెట్టని దానిని మనము వెలిల్వెట్టుదుము.
మన స్వకీయేచ్ఛానుగుణ్యముగ జ్ఞానము నెన్నుకొందుము.

ప్రాచీనయూర్వికజ్ఞానమార్గము వస్వైక్యతను, యేకస్థితియొ
క్క యీ వివిధస్వరూపుములపై లక్ష్యించుటను పప్పుకొనెను. కాని
యది భేదము వంశక్రమము కల్పించినది. ఈ సమస్తవస్తు సూపముల
గుచున్న యాత్మవిరాట్ (బ్రహ్మాండజీవుఁడు). ఆసమస్తసూపము
ల సృజించు నాత్మహిరణ్యగర్భుఁడు (ప్రకాశించు జీవుఁడు లేక సృ
ష్టిద్యారమున కనుపించు జీవుఁడు). తనలో నిర్మింపఁబడి యీసమస్త
మును తనలో నిముచ్చుకొనియున్న యాత్మస్పృష్ణుఁడు వ్యక్తిగల కా
రణము లేక మొదట నిర్నయించుజీవుఁడు). ఈసమస్తమునకు వెలి
యై యీయసత్యమును జరుగనిచ్చుచు దీనితో నెట్టిసంబంధములేని
పరిపూర్ణముండును. లోనికి మనము ప్రవేశించి యీబ్రహ్మాండము
తో నిక నెట్టిసంబంధముల నుంచుకొనరాదు. జ్ఞానమనగా యంత్య
జ్ఞానమెగుక యీయల్పానుభవములు మనల విడువలెను. లేదా
యానిర్గుణమందే యవినశించవలెను. నృప్యముగా నివన్నియు నను

భవముకొఱకు మనస్సుచే నిర్మింపఁబడిన భేదములు. వానితో పని కలగు. కాని చివరకు నుండు ప్రయోజనములు కావు. మనదృష్టి బ్రహ్మాంధైక్యముపై నున్నది. బ్రహ్మాంధాత్మ విరాట్టుకన్న వేరు కాదు. విరాట్టు హిరణ్యగర్భుడే. హిరణ్యగర్భుడు ప్రాజ్ఞానికన్న వేరుకాదు. ప్రాజ్ఞుడు నిరుణబ్రహ్మకన్న వేరుకాదు. అని సమస్త యావిర్భావములనొందిన స్వామింభువు. ఈవ్యష్టిస్థితిరూపమున పరిణమించు ప్రభునికన్న మఱి వేరుకాదు. ఆప్రభువు మనముచూచు నట్టి యనుభవించునట్టి యీసమస్తమెవఁడయ్యెనో యాయద్వితీయ బ్రహ్మమే. ఆత్మతోను దానియావిర్భావగుగు సర్వముతో నైక్యానుభవము కలుగుటకు మన మట్టి యాత్మప్రభువు బ్రహ్మమును తెలుసుకొనవలెను. అట్టి యైక్యమందు, మనముండవలెను. జ్ఞానము వలన నైక్యమురావలె నని కోరుచున్నాము. భేదములకల్పించు జ్ఞాన మసంపూర్ణజ్ఞానమనఁబడును. అట్టి జ్ఞానము కొన్నివిషయములకు పనికివచ్చును కాని యైక్యమును దెచ్చుజ్ఞానమే సరియైన జ్ఞాన మనిపించుకొనును.

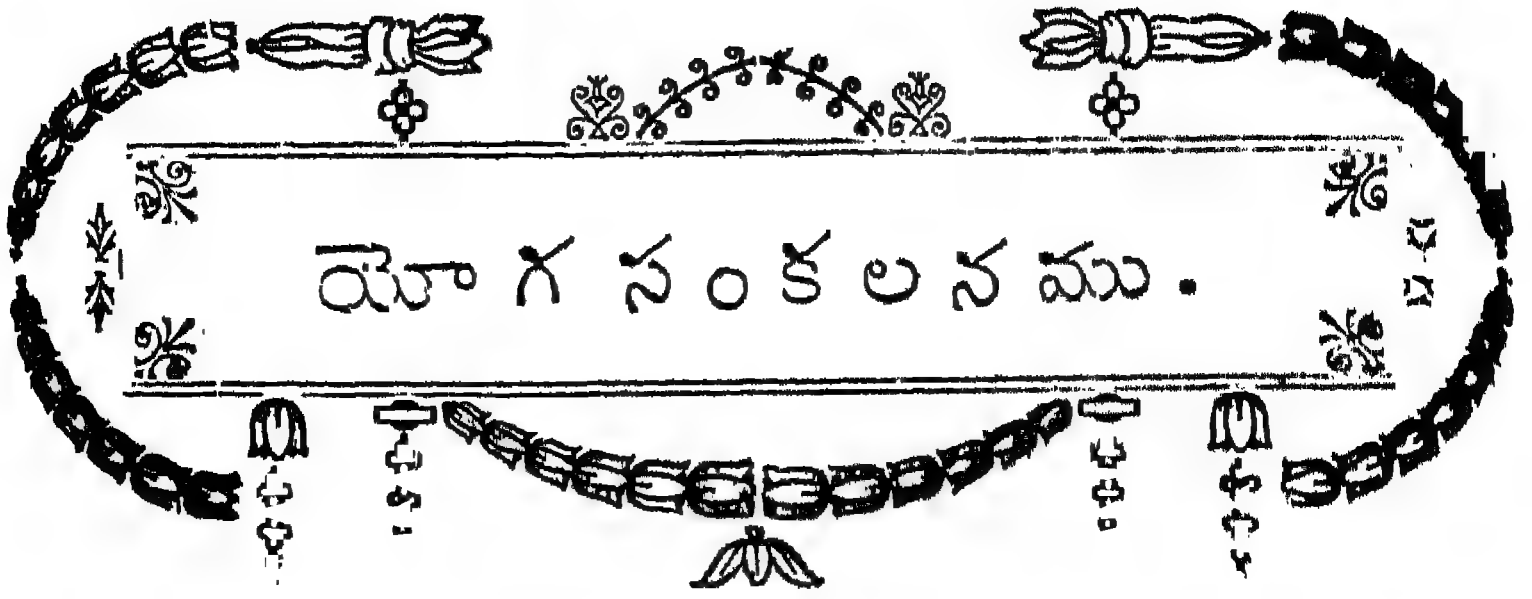
కాబట్టి మనపూర్ణయోగ మీవివిధశీతుల నేకాగ్రతలఁ బరిగ్రహించును. కాని వాని పరస్పరవిరోధమును బాపునట్టి సమ్మేళనమొనరించి కలిపి, సమరసత్వము దెచ్చును. ప్రత్యేక మతీతుఁడై యుండువానివలె నిశబ్దాత్మ యనిర్వచనీయ నిర్గుణత్వముకొఱకు ప్రభువును సమస్తమును నిరాకరించుపిఱు మాత్రమే తెలుసుకొనక, ప్రత్యేకముగా యాస్తికునివలె యీశ్వరుని కొఱకును, ప్రత్యేకముగా యద్వైతునివలె సమస్తమందును నివసించక, పరిపూర్ణజ్ఞాన సంపాదకుఁడు, తన భావాభ్యాసానుభవములం దొకమతచట్టమునకు వేదాంతసూత్రమునకు లోఁబడఁడు. స్థితియొక్క నిజతత్వమును

పూర్తిగాఁ దెలిసికొన ప్రయత్నించును. ప్రాచీనశీక్షల యతఁడు నిరాకరించఁడు. వానియందు సత్యము కలదు. కాని తనప్రయోజనమున కనుగుణ్యముగా వానికి నూతనభావము కలిగించును.

మన యుత్తమాత్మను పరులయందున్న యాత్మకన్న నెక్కువైనదానిగా సృష్టికి యీశ్వరునిగా నమస్తముగాఁ దెలుసుకొనుట జ్ఞానమునకు ముఖ్యాభిప్రాయమని మన మొంగవలెను. తన స్వకీయమగు మహోన్నత తత్వము నొందుట, తనకల్లోలములయన త్రైకీభావముల సరిచేయుట, క్రమమైన స్వచ్ఛత యే కాగ్రత నొందుట, మూలకారణమందు బ్రవేశించుట, మానవునకుఁగల యుద్దేశకములు. కాని యట్లుమన మేల మొనర్చుచుంటి మనగా మూలమందుఁ బ్రవేశించి కనుపించకుండుటకుకాదు. మన సమస్తస్థితి యీయంతగణాజ్యభాగము లన్నియు వాని నిజమూలమును తెలుసుకొని మన మహోన్నతాత్మయందు నివసించుటకు, మనమహోన్నత యాత్మకొఱకు నివసించుటకు. మానసముగుండా దిగునప్పుడు యుపత్రైకీభావములేక శుద్ధికాబడిన మనకు మహోన్నతాత్మద్వారమునవచ్చు సూత్రమునుతప్పముతి వేరుచట్టమునకు విధేయుఁడుకాకుండుటకు. ఇది మనము నరిగఁజేసితిమా యీయుత్తమాత్మను కనిపెట్టుటలో సమస్తమందేకాత్మను మనస్వభావముయొక్కయు సమస్తస్వభావముయొక్కయు నేకప్రభువును, బ్రహ్మాండమునకు సమస్తమేదో యట్టి మనస్సమస్తమును కని తెలుసుకొందుము. కారణ మేమనుగా మనలో దేనిని చూచుచున్నామో దానినే సర్వమందు చూడవలెను. ఇదే యతనియైక్యతయొక్క తత్వము. మనస్వకీయమగు నిజతత్వమును కనిపెట్టి క్రమముగా నుపయోగించుటవలన మనవ్యష్టికిని బ్రహ్మాండమునకుగల యడ్డు తొలగిపోవును. మనలోఁ దెలుసుకొనఁబడిన నిజ

తత్వము సమిష్టితత్వమును మనకుఁ బ్రబోధించక మానదు. అదే మనయాత్మ. వేదాంతమందుఁ జెప్పబడిన “సోహం” నేనే యతఁ డన్నది. మనలో గ్రహించితిమా మనచుట్టు యావరణమును పరికించుటలో జ్ఞానమేయగు “తత్వమసి” యది నేనేయనుభావము కలుగును. ఈఘనమైన యైశ్వర్యమును నిరాఘాటముగా నొందుట కట్టి శీఘ్ర నొందవలెనో చూచుకొనవలెను.

19 అధ్యాయము.

దేహ బంధ విమోచనము.

మనకుఁ గనుపించునది సత్యముకాదని యాత్మయనగా దేహము పాణిణము మనస్సు కాదని యివిదానిరూపములని మనము స్థిరపరచిన తరువాత జ్ఞానమార్గమందు మన మొనరికి సౌపాన మేవనగా నాత్మకు మనస్సునకుఁ గల నిజసంబంధము కలుగుటకు యీ మనస్సునకును దేహ పాణిణములకును నిజసంబంధము కుదుర్చుటే. మన కిది వరకు పరిచితముగల యొక ప్రక్రియవలన దీనిని సులభముగాఁ జేయవచ్చును. కర్మయోగమున నా ప్రక్రియ రుక్మిణి యుపయోగించినది. అది ప్రకృతిపురుషులకు నంతరాయమెక్కువ జేయుటే. తెలుసుకొనునట్టియు విధించునట్టియు పురుషుఁడు తన కార్యనిర్వాహకజ్ఞాన శక్తి కార్యములయందు తగులుకొని యున్నాఁడు. తన స్థూలత్యారమగు దేహమును తానని భ్రమపడుచున్నాఁడు. తెలుసుకొనునట్టియు, విధించునట్టియు, జీవుఁడు తానే యనుమాట మరచిపోవుచున్నాఁడు. జీవమానసములు దేహధర్మములకు లోబడవలె నని తల

చుచున్నాఁడు. స్థూలరూపముకన్నఁదా వేరనుమాట మరచును. జడ
ముకన్న మనస్సుగొప్ప దనుమాట మరచును. మనోస్థితినిపై కెన్న
గలశక్తియగు తాను మనస్సు కన్న యెక్కువ యన్నమాట మర
చును. తాను యధికారియనియు నతీతుఁడనియుఁ దనకార్యములలోఁ
దాను చిక్కుకొనరాదనియు, నతీతుఁడు తనలో నణురూపముగా
నుండు రూపమందు బంధింపఁబడినాఁడని తలచఁడు. ఇట్టిస్థితివిహీ
నత పోవలెనన్నఁ బురుషుఁడు తన నిజస్వభావమును జ్ఞాపక ముందు
కొనవలెను. శరీరము తా నొనర్చిన కార్యమే నని ప్రకృతికార్యమే
నని జ్ఞాపక ముంచుకొనవలెను.

“ ఇది ప్రకృతి నిర్మాణమనియు నిది నీవుగాని, నేనుగాని కా
దనియు వైదొలగమనియు ” మనస్సునకు మనము చెప్పవలెను.
మనము ప్రయత్నించినయడల మనస్సునకిట్టివి లక్షణశక్తి కలదని
యు, భావమందేగాక స్థూలప్రాణవ్యాపారమందు సహితము దేహ
మునకిన్న వెలియైయుండగలదనియు మనము గ్రహింతుము. ఈమా
నసిక విలక్షణత్వము స్థూలవిషయములం దశోద్ధవహించుటచే వృద్ధి
చేయవలెను. దాని జాగ్రన్నిద్రలు దానికియాస్థిమితములు దాని
యారోగ్య నారోగ్యములు దాని యుత్సాహ నిశ్చలత్వాదులు
దాని సౌఖ్యసౌఖ్యములది తినుపదార్థములనుగురించి ముఖ్యముగా
మనము జాగ్రత్తపుచ్చుకొనరాదు. దీనియర్థము దేహమును మంచి
స్థితిలో నుంచరాదనికాదు మనము క్యూరవై రాగ్యమునఁబడ గాదు.
ఈస్థూలమును పూర్తిగా నశోద్ధచేయరాదు. కాని యాకలి దప్పిక
లు యసౌఖ్య మనారోగ్యములు మనస్సునకుఁ దట్టరాదు. అన్న
మయ ప్రాణమయ పురుషునకు ముఖ్యమగు దేహవిషయముల పరి
గణింపరాదు. యొకవేళ లెక్కలోనికి తెచ్చినను వీనిని సాధనరూప

మన రెండవపక్షముఁడు జేరినవానిగా నెంచవలసినదే. ఈసాధన సంపత్తిని యావశ్యకతక్రిందికి రానివ్వకూడదు. భుజించుపదార్థముల నియమించుట కొన్ని సమయములయందు పయోగపడినను మనము తినుపదార్థానుసారముగా మనో నిర్మలతయుండుననుకొనరాదు. మనోప్రాణములకు నాహారము కావలె ననుమాట విడచి యట్టిభావము స్వభావసిద్ధమగు చిరకాలాచరణవలనఁ గలిగినదని తెలుసుకొనవలెను. నిజముగా నభ్యాసక్రియమున నాహారమును మనోప్రాణశక్తులకు హానిలేకుండ తగ్గించవచ్చును. జాగ్రత్తతో వృద్ధిచేసి వానికి విశేషశక్తిని తేవచ్చును. స్థూలయాహారములకన్న మానసప్రాణవాహినులతో వానికి నెక్కువ సంబంధముగలుగుటచే నిట్టి విశేషశక్తులు కలుగును. ఈయాత్మశీతు యాత్మ పరిపూర్ణయోగమందు ముఖ్యముగా నిజ్ఞాన యోగమందు కాదు. ప్రస్తుతకార్య మేనునగా మనస్సును స్థూలవిషయములయందు ననుబంధము వానిపై యాధారపడియుండుట విడువ వలెను. ఇట్టి శీతునుబొందిన మనస్సు క్రియముగా స్థూలముతోఁ బురుషునకు గల సంబంధమును తెలుసుకొనుచున్నది. మొదట మానసిక పురుషుఁడు దేహానంతకుఁ డని స్థూలచుతఁడు కాదని తెలుసుకొనుచున్నది. ఎందుకన మానసపురుషుఁడనగా స్థూలస్థితికాదు. పురుషుఁడు స్థూలమును మనస్సువలన ప్రాణద్వారమున పోషించుచున్నాఁడు. ఇట్టి స్థితిన్మిది కానుకాను స్థూలము మనకన్న వేరనియు, మన దుస్తులవలె మనచేతియందున్న వస్తువువలె విడతీయవచ్చునను భావము కలుగుచున్నది. ఇంతేగాక స్థూలము లేనేలేదనియు, మానసముయొక్కయుఁ బ్రాణశక్తియొక్కయు నొకవిధమైన రూపభేదమనియు సహితము తెలుసుకొందుము. ఇట్టి యనుభవములు, స్థూలవిషయమై మనస్సునకు సరియైనభావము

కలుగుచున్నదనుటకు, మానసికభ్రమకు మారుగా నిజత్వజ్ఞానము జనించుచున్నదనుటకు సూచనలు.

మఱియు దేహవ్యాపారానుభవముల గురించి, పురుషుడు లోనగుర్చుండి మొదట నిట్టివ్యాపారములకు ద్రష్టగాను సాక్షిగా నుతరువాత యాయనుభవముల జ్ఞాతగాను మనస్సుకుఁ దోచును. ఈ వ్యాపారానుభవములు తనవికావని భావస్పర్శలందు గ్రహించును. అవి తనవికావనియు, స్వభావముయొక్క కృత్యములనియు స్వభావ సిద్ధమగు గుణములయొక్క పరస్పర కార్యమువలన కలుగుననియుఁ దెలుసుకొనును. ఇట్టి విలక్షణత్వ మెంతవరకు వృద్ధిజేయఁబడుననగా మనోదేహములకు విభాగ మేర్పడి యాకలిదప్పుల సుఖదుఃఖముల మనస్సుతనవి కావని స్థూలమందున్న మగియొకరి యనుభవములోని వని గ్రహించువరకు వృద్ధికాఁబడును. ఇట్టి విభాగమే నిగ్రహమందు గొప్ప సాపానము. కారణ మేమనగా మొదటపీనిని మనస్సు వానికి లొంగక కనిపెట్టును. చివరకు వానిచే నిర్బాధితమగును. తుదకు పూర్ణమైన విభాగమేర్పడును. ఇదే దేహబంధవిముక్తియందు మొదటి స్వేచ్ఛత. సరియైన జ్ఞానముతోఁ గ్రమముగా సభ్యసించిన స్వేచ్ఛతో తుదకు తప్పక రాఁగలదు.

అంతటమనస్సునందు పురుషునిస్వభావమునకు ప్రభుననియుట్టి పురుషుని యనుజ్ఞ దానికార్యముల కత్యావశ్యక మని తెలుసుకొనుచున్నాఁడు. అతఁ డనుజ్ఞనిచ్చుట కెంత స్వతంత్రుఁడో యట్లు వెనుకటి యలవాట్లనుంచి వైదొలగుటకు సంతస్వతంత్రుఁడనియుఁ జిట్టచివరకు పురుషునిచే నిర్దేశింపఁబడిన మార్గము దా వెనుకటి యలవాటు మార్పుజేందు ననియుఁ దెలియుఁ బడుచున్నది. ఇది వెంటనే కలుగునదికాదు. ప్రాగ్మతమును నిగ్రహముగా నుండవలయును.

వెనుకటి కర్మయొక్క ఫలహాపమై యట్టికర్మ సజించువరకు స్థిరముగా నుండఁ బ్రయత్నించును. ఆయలవాటునకుఁగల బలిమినిబట్టియు, సట్టి యలవాటుకు వెనుక మనస్సు యారోపించిన యావశ్యకతాభావమునుబట్టియు నిలుచును. మనోప్రాణదేహావిషయములలో స్వభావ మేర్పరచిన ముఖ్యమగు యలవాటే యిది కాకుండిన ప్రాతయనుమతి మనస్సుచేఁ దిరిగి స్వీకరింపఁబడకుండిన యాయలవాటు స్వేచ్ఛగా ననుభవింపనియడల నుదకు మార్పురాకఁప్పును. తుత్తి పానల సహితము తగ్గించవచ్చును. ఆపవచ్చును. తీసివేయవచ్చును. అట్లే రోగమును సహితము తగ్గించవచ్చును. తీసివేయవచ్చును. ఈ లోపున ప్రాణశక్తిని వ్యక్తితో వృద్ధిచేసిగాని లేక కేవల మనోనిలకడవల్లగాని శరీరవికారములను సరిచేయుటకు మనస్సునకు శక్తికలిగింపవచ్చును. అదేవిధమున స్థూలసంబంధమున కార్యములయందు శ్రమ, నిరుత్సాహము యనమర్ధతను కలిగించు నలవాటును సరిచేసి శక్తి, స్వేచ్ఛ, చురుకుతనము ద్విగుణముగా వృద్ధి పొందింపవచ్చును.

ఈవిధానము యాత్మ పరిపూర్ణత్వమును యోగమునకు సంబంధించినది. ఇచ్చట దానిని గురించి క్లుప్తముగా వివరించుట మంచిది. అత్మ పరిపూర్ణత్వమును గురించి ముంగు ముసము చెప్పఁబోవు దానికి పునాది యిప్పు యేర్పరచెనము. అది పరిపూర్ణయోగ మందొక భాగము. ప్రస్తుత భౌతికశాస్త్రములు మనకు కలిగించుచున్న మిథ్యాభిప్రాయముల దిద్దుటకుకూడ పనికివచ్చును. ఇప్పటి భౌతిక శాస్త్రములను బట్టి సాధారణమైన మానసిక స్థూలస్థితులు మనోదేహములకుగల సంబంధములు, క్రమవృద్ధిచే నేర్పడినవగుట సరియైనవనియు, స్వభావసిద్ధములనియు, మంచివనియు, తద్విరుద్ధము

లగు సర్వము దప్పలని, భ్రమలని, వికారములని, యున్మాదములని చెప్పఁబడుచున్నవి. మనుష్యుఁడు స్వభావమును వశపరుచుకొనుటలో స్థూలావరణముపై విజయమొందుటలో యాభౌతికశాస్త్ర సూత్రమును నిరాకరించుట తేటతెల్లమే. స్వేచ్ఛతను స్వచ్ఛతను వృద్ధితే యునట్టియు నానందశాంతముల కలిగించునట్టియుఁ దనపై స్థూలముపై మనోశక్తిని వృద్ధిచేయునట్టియు, నిది యదియననే, మానుష స్వభావమును బూర్తిగా వశపరుచుకొనునట్టియు మనోస్థూలసంబంధములయందు మానసస్థూలములమార్పు భ్రమయెట్లగును? ఉన్మాదమెట్లగును? మోసమెట్లగును? దానిఫలములు ప్రత్యక్షదృష్టములగుచుండ యున్మాదమెట్లగును? అది ప్రత్యేకవ్యప్తివృద్ధియందు స్వభావముయొక్క మనఃపూర్వకమైన ముందంజ. ఇట్టి ముందంజ యే విషయములందైనను స్వభావము వేయఁగలదు. కాని ప్రస్తుతము మానుషస్వేచ్ఛను స్వభావ ముపయోగించుకొన్నది. అందునకుఁ గారణము లేకపోలేదు. స్వభావమునకు ముఖ్యోద్దేశ్యము పురుషునకు తనపై వ్యక్తిగలప్రభుత్వము కలిగించుటే.

జ్ఞానమార్గపరిశ్రమయందు మనోదేహముల పరిపూర్ణత్వమున కాధిత్యతలేదు. దీనికిముఖ్యము స్వభావమునుండి యాత్మకు మిక్కిలి శీఘ్రమగు, పూర్ణమగు, ప్రయోజనకారియగు మార్గము చే నారోపించుట. మనమిప్పుడు చెప్పుచున్నమార్గము శీఘ్రమైనదికాకున్నను మిక్కిలి పరిపూర్ణమైనది. ఇచ్చట భౌతికక్రియానిష్క్రియలను విచారించవలసియున్నది. యోగి కర్మను సాధ్యమునుసంతవరకు త్యజించవలసినదని సాధారణముగా జనులు చెప్పుచున్నారు. ముఖ్యముగా విశేషకర్మకూడదనియది శక్తులను వెలికితీచి ఖర్చుపెట్టినని వక్కాణించుచున్నారు. కొంతవరకది నిజమే. మానసికకర్మము

దు ద్రష్టసాక్షి పదవి నవలంబించినప్పుడు నిశ్చయము, నిర్జనతత్వము, భౌతికశాంతి, స్థూలదేహనిష్క్రియత్వము, సంభవించును. ఇది తామసగుణముగు యసమర్థతయయిష్టముకానంతమట్టుకు మంచిదే. ఏవనిచేయకుండుట యనుశక్తి సోమరితనము, యసమర్థత, కర్మనిరోధము, నిష్క్రియాసక్తతలకు భిన్నమైనవి. అనియొక మహాశక్తి, బ్రహ్మత్వము, నిగ్రహము. కర్మచేయకఁ బూర్వముగా విశ్రాంతినిొందుటయను సామర్థ్యమే జ్ఞానయోగమునకు, భావములేకుండ పూర్వమనోప్రిమితమొందు శక్తివలెనే యత్యావశ్యకము. ఇట్టి సోపానముల నెక్కుటకెవనికి యిష్టముండదో వాఁడు తన జ్ఞానమార్గమున కర్హుఁడుకాఁడు. ఎవరిట్టిసితుల నొండఁజాలరో వారు జ్ఞానమొందుట కనర్హులు.

కాని యట్టిశక్తియున్నఁ జాలును. సమస్తకర్మను త్యజించనక్కరలేదు. స్థూలమానసకర్మయందయిష్టత కోరతగినదికాదు. పరిపూర్ణజ్ఞానమును వెతుకువాఁడు క్రియాసక్తతకు నిష్క్రియాసక్తతకు నహితము వెలిగానుండవలెను. మానసప్రాణదేహశరీరమును ముఖ్యముగా జయించవలెను. అట్టియలవాటు మనస్వభావమందు పెడుగుచుండ నాపురుషుని యిచ్ఛాశక్తిని ప్రయోగించి పారఁదగునువలెను. ప్రాణశరీరములు సాధనరూపములై మనస్సునందు కల్పవృక్షంబులందు లేక సాధారణకర్మయందు స్వాభావసిద్ధముగనుండు హింసమగు నుద్రేకముగల శక్తితోఁబనిచేయక, పురుషుని యిచ్ఛానుసారముగాఁబనిచేయుస్థితి చివరకాప్రాణశరీరములకు రాఁగలదు. స్వభావశక్తులు పనిచేయునట్లు, శరీరము స్వాతంత్ర్యము నొందనపుడు, శరీరస్థమగు ప్రాణమునకు స్వతసిద్ధమగుశ్రమ కష్టములేక పనిచేయఁగలవు. మనకీపరిపూర్ణస్థితి నచ్చినప్పుడు కర్మయైనను నిష్కర్మయైన

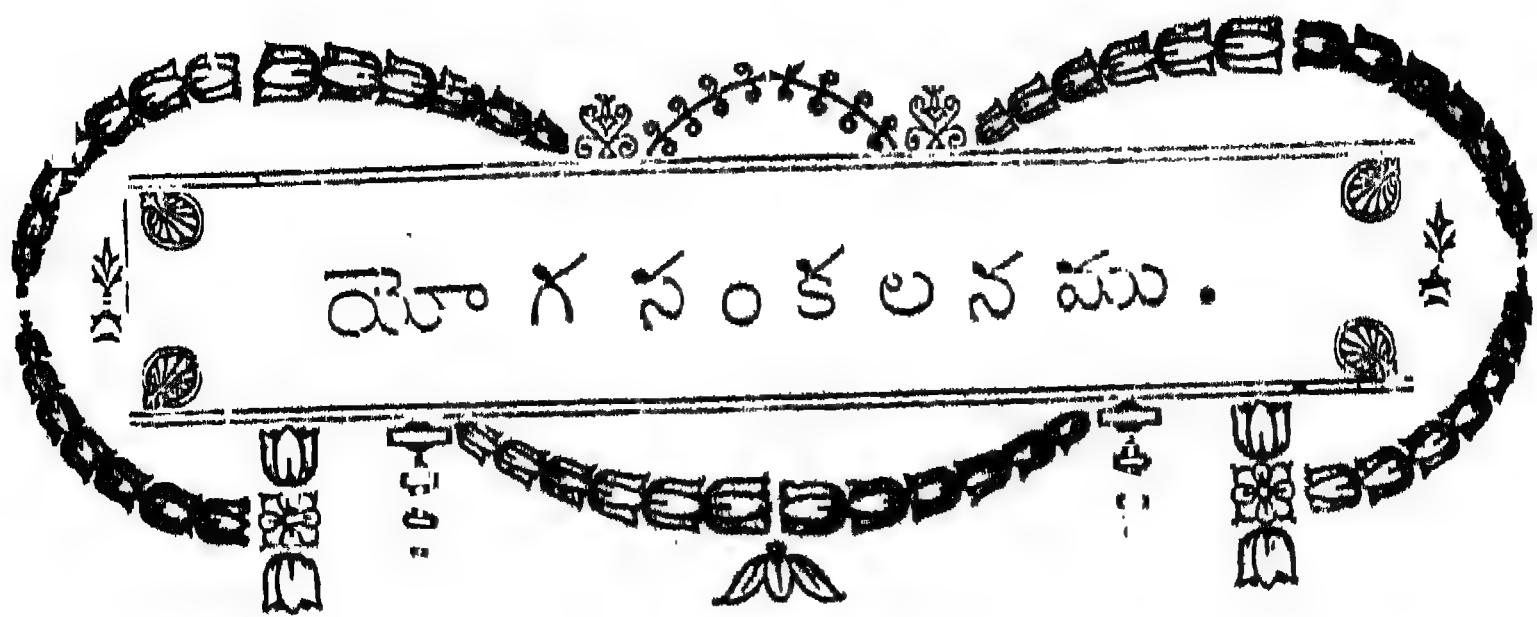
నొకటే. అప్పుడు కర్మనిష్కర్మలురెండు జీవుని స్వాత్మచిత్తమును సుతే
రుపజాలవు. అత్తాన కత్తను, యాశ్మస్థిమితమును, దొలగింపజాలవు.
ఇట్టి పరిపూర్ణస్థితి యోగమందు ముందురాగలదు. అంతవరకు గీత
యందుఁజెప్పఁబడిన సమత్వమువలంబించనలెను. కాబట్టి విశేషమైన
మానసిక భౌతికకార్యము కూడదు. అది విశేషశక్తిని వ్రాయవలెని
విజ్ఞానమునకు భంగకారియగును. స్వల్పమైన మానసికభౌతిక కార్య
ముకూడ పనికిరాదు. అది స్వల్పగుగుటచే నిష్క్రియత్వముం దల
వాటు వృద్ధిచేయును. దాటనలవికాని యసమర్థతనహితము కొన్ని
వేళల దానివలనఁగలుగును. అయినప్పటికి పూర్ణమైనస్థిమితము, యో
గాంతము, క్రియాహితత్వము, ముఖ్యముగా మండవలసిన సమ
యములు కలవు. సాధ్యమునంతవరకు వీనిని సాధించనలెను. ఇట్లు
మున కత్యావశ్యకమైన జీవాత్మ సంధానమునకిది ముఖ్యము.

శరీరముతో నీవిధమున మనము పనిచేయునప్పుడు ప్రా
శక్తితోనహితము మనకు పనికిలిగియుండును. శరీరమందు పనిచేయు
నట్టి ప్రాణశక్తిని స్థూలప్రాణమని మానసికవిషయముల నిలువఁజాలి
న ప్రాణశక్తిని మానసికప్రాణమనియు మనము విభజింపక వీలులే
దు. మనము ద్వివిధమైన జీవయాత్రననుభవించుచున్నాము. ఒకేవిధమైన
ప్రాణశక్తి వీనిలో నొకదానితోఁ గలసినప్పుడు వేరొకఁ జనించేయు
చున్నది. శరీరమందు తుత్తిపానము, శ్రియ, యాగోగ్యము, గోగ
ము, మొదలగునవి పుట్టించును. మనుజుని స్థూలదేహము రాయిన
లె మొద్దుపండితికాదు. అందు రెండుకోశములు కలిసియున్నవి. అ
న్నమయ ప్రాణమయకోశము. పరస్పరకార్యముచే జీవయాత్రలు
గుచున్నది. కాని ప్రాణశక్తి స్థూలదేహము రెండు వేరు వేరు వస్తు
వులు. శరీరమునూడి మనస్సును విడదీసినకొలది ప్రాణమయమొక్క

వ్యక్తి యెక్కువగుచున్నది. ఈస్థూలసాధనమందు దానిపని వ్యక్తమగుచున్నది. దేహమును, కనిపెట్టి దాని కార్యములు, విశేషముచూచుచున్నది. అభ్యాసమందు ముగియు దేహమునందు స్థూలగీత స్థూలప్రాణశక్తినుండి మనము వైదొలగెనము. ఈ గీతగీత విధిచెంది కనిపెట్టుటచే బ్రాణశక్తి మనకు స్థూలమునకుండు సామీప్యముకలవని గ్రహింతుము. శరీరమును పూర్తియైన విజయము స్థూలప్రాణశక్తిని జయించుటచే గలుగుచున్నది.

దేహబంధకర్మల విడుచుటతో స్థూలప్రాణబంధము సహితము విడువబడుచున్నది. మన దేహము ముగిసికొననియు దుష్కలువంటికనియు నుపకరణమువంటికనియు మనకు దోచినప్పుడు మరణమునందుగలభయము తొలగిపోవుచున్నది. దానిని పూర్తిగా శ్వేతించవలసినదే. మృత్యువునందుగలభయము, దేహ త్యాగమునకుగల యుష్ణత, మొదటి మన పశుత్వచిహ్నములు. ఆమధ్య పూర్తిగా మాపుకొనవలసినదే.

20 అధ్యాయము.

హృదయమానస బంధవిమోచనము.

పైకెక్కుచున్న జీవుడు దేహమందున్న ప్రాణమునకు వెలియగుటేగాక మనస్సుయందు ప్రాణశక్తి కర్మకుసహితము వెలికావలెను. జీవుడు పురుషుని ప్రతినిధియై “నేను ప్రాణముకాదు. ప్రాణపురుషుని యాత్మకాదు” యదిప్రకృతికార్యము మాత్రమే. యని మనస్సునకుఁ దోపింపఁజేయవలెను. ప్రాణమునకుఁ మూఁడులక్షణములు కలవు. (1) కర్మ, చలనము (2) మనుజునకు వెలిగానున్నదానిఁ బొంది, స్వీకరించి, బోధపరుచుకొనుట (3) తనకు తటస్థించినదాని విషయమై సంతృప్తి, యసంతృప్తి. ఈసంతృప్తియసంతృప్తులు సర్వమందు గనుపించు నాకరణనిరాకరణముల రూపాంతరములే. ప్రాణము స్వభావమంగంతటనుండుటచే నీమూఁడువిషయములు స్వభావమందంతటఁ గలవు. కాని మానసికులమగు మనయందు వానినిజూచి యంగీకరించు మనస్సునకును గుణ్యముగా వానికి మానసికవిలువలివ్వఁబడినవి. అది (1) క్రియ, (2) యిష్టాయిష్టములకోరిక, (3) సుఖదుఃఖముల

ను మాపముల ధరించుచున్నవి. మనలో శాశ్వతము దృఢము
చినను కలదు. మన శరీరకర్మకారణముగలకాన మన స్వర్ణమాన
సము, రాగమానసము, భావమానసకర్మకును బంధముగానున్నది.
న్నది. వీనిలోనికి తనధర్మమును బ్రవేశపెట్టి కల్లోలపరిచి, మోక్షము
కలిగించి, సరియైనవానికార్యమును వికారములనుచేయుచున్నది. మన
సస్థితికిఁగల ప్రమాదముగల కల్లోలము స్థానభ్రష్టత్వమును మాని
స్వమును కలిగించును. ఈకల్లోలములో నొకభ్రష్టత్వమునకు కేవల
లుచున్నది. అది కోరికయనుభర్మము. సర్వవ్యాపకమునను నీశ్వరు
డు సర్వమందుండి సర్వమును స్వాధీనముచేయుచున్నది. ప్రపంచమునను
యొక్క సంతృప్తికొరకట్టు పనిచేసి యనుభవించునది, యట్టి కల్లోల
ప్రాణికోరికను పూర్తిగాఁ దృప్తిచేయుటకు పనిచేసి యనుభవించు
చున్నది. కాబట్టి మానసికప్రాణశక్తి (Psychic life energy)
యొకవిధమైన కామమానసముగా (Desire mind) అనుభవము
దుఁ దోచుచున్నది. మన నిజోత్పత్తియును పొందవలయున్న దీనిని ని
యించవలెను. మనకార్యములకు మూలము కోరిక. అది మానసిక
లకుఁ గారణము. మనస్థితికి ప్రమాదము. మన స్వర్ణమానసము
(Sense mind) రాగమానసము (Emotional mind) భావమా
నసము (Thought mind) ప్రాణశక్తియొక్క సంబంధముగా, దీని
మతులులేక స్వతంత్రముగాఁ బనిచేయఁగలిగినది యోగ్యమునను
యధికారమునుజూపక నరియైనది. కార్యములకులోలములు నేర్చు
కొనఁగలిగెనా సమస్తమానుషవిషయములు సమరసభావముతో నం
సిద్ధినొందఁగలవు. ప్రాణశక్తియొక్క నిజమైనపని యేకయనగా మన
లోనిదేవత్య మేదినిర్దేశించునో దానినిచేయుటే. అంతర్వాసియగు
నాయీశ్వరునిచే నివ్వఁబడినదానినిపొంది యనుభవించుటే. దానిపని

యెంతమాత్రము కోరుటకాదు. స్పర్శమానసము (sense mind) నకు సరియైనపని యేదియనగా నిష్క్రియత్వమునొందిప్రకాశతతో ప్రాణముయొక్క ప్రేరేపణలకు సిద్ధపడియుండుట. అట్టి ప్రేరేపణలవలన కలిగినశక్తులను రసమును నానందము నుత్తమకార్యమునకు వ్యాపింపజేయుట. కాని శరీరమండది ప్రాణశక్తియొక్క యాకర్షణలకు నసహ్యములకు నంగీకారములకు, నిరాకరణములకు సంతుష్టులకు, ససంతుష్టులకు, సమర్థతలకు, నసమర్థతలకు, సంబంధముపెట్టుకొని యది మొదటహద్దులలోఁబడుచున్నది. తరువాత నిట్టి హద్దులవలన స్థూలమందున్న బ్రాణముయొక్క వికారములతోఁగలియుటకు బలాత్కరింపఁబడుచున్నది. అంతట క్లిత్యానందమునకు మారుగా సుఖదుఃఖములకు సాధనమగుచున్నది.

అదేవిధమున రాగమానస మికల్లోలమున బలవంతముగా చిక్కుకొని రాగప్రేరితమై సుఖదుఃఖములు, స్నేహవిరోధములు, భయాహంకారములు, పోట్లాటలు, విసుకులిష్టాయుష్టములు, నిర్లక్ష్యములు, సంశృప్తియసత్వపు లాశానిరాశలు, కృతజ్ఞతలు, మొదలగు రాగాదులలోఁబడి ప్రపంచజీవితనాటకములోఁ బడును. ఈకల్లోలమునే మనము జీవుఁడందుము. కాని నిజమైనజీవుఁడు మనకుస్వల్పముగాఁ గానుపించుచున్నది. కొంతమందికిమట్టుకే యది వృద్ధిపొందినది. అది పరిశుద్ధప్రేమకు సంతోషమునకు దైవ జింతుజాంముల సంయోగదాయకమగు ప్రకాశతకు సాధనము. ఈనిజమైనజీవుఁడు జీవుఁడని మనముభ్రమపడు ప్రాణముయొక్క (కామరూపముయొక్క) విరోధముతోఁ గప్పఁబడుచున్నాఁడు. రాగమానసము మనలోని నిజజీవుని ప్రతిఘటించఁజాలక మనహృదయములోని దైవమునకు మారుగా కామమానసమును ప్రతిఘటించుచున్నది.

అదేరీతిని యోచనామానసమునకు నిజమైన వ్యాపారమేమనగా, రాగరహితమైన యానందజ్ఞానములతో విచారించి తెలుసుకొని కనిపెట్టి దానికిఁ దోచుచున్నట్టియు ముందు తోచునట్టియు, సర్వముతో వినోదించుచున్న వార్తలకు ప్రకాశతలకు సిద్ధమైయుండుట. మన మనోవృత్తిపై నఁ దేజరిల్లు దివ్యవీరమునుండి క్రిందకురహస్యముగా మనలోనికి దిగుచున్నట్టియు, నావేశముఖమగు మానసద్వారమునగాని వీక్షించు హృదయద్వారమునగాని మనలోనికి దిగునట్లు కనుపించుచున్న వార్తలకు ప్రకాశతలకు సిద్ధమైయుండుట. యోచనామానసమీకార్యమును క్రమముగాఁ జేయఁజాలదు. ఇంద్రియములందున్న ప్రాణశక్తితోనిది బంధింపఁబడియున్నది. రాగాదులకల్లోలముతోఁ జేరియున్నది. తనస్వంతయున్న మనుష్య మేహోనిర్మయములను హద్దులోఁబడి కామమానసముయొక్క ప్రేరేపణలకు లోనగుచున్నది. ఉపనిషత్తులోఁ జేప్పినరీతిగా మనమానసవ్యక్తి ప్రాణవాహినులచే వ్యాపింపఁబడియున్నది. ఈప్రాణశక్తియే ప్రేరేపించును. హద్దులుపెట్టును. గ్రహించును. మరుచును. కోరును. దుఃఖించును. దీనిని శుద్ధిచేయుటచేత మననిజమగు నిత్యస్వరూపమును తెలుసుకొనగలము.

ఈచిక్కునకుమూలము నేనను వ్యక్తియే. నేనను జ్ఞానవ్యక్తి స్థానము మనస్సే. నిజమునకు వ్యక్తిగలమానసము లోగడవ్యక్తి శూన్యమగు మానసమందేర్పడిన నేనను సహాంకారమును ప్రతిఫలింపఁజేయుచుచున్నది. నేనను నీయహంకారము పాపాణలతాగుల్మములయందిదివరకున్న మూగజీవమే. ఇప్పుడుమాక్కుకలిగి మొలకువడెందుచున్నది. కాని వ్యక్తిమానసముచే మొదట సృజంపఁబడినది కాదు. ఈయూర్ధ్వప్రయాణమందు ప్రాణశక్తి నేనను యహంకార

మునకు బంధముగచుచున్నది. మేధోహృదయములు తమదుఃఖములకు కారణము కనిపెట్టి దానిఁ దొలగించుటకు కోరుచుండినను యీ కామమానసమిబంధమును సడలించుట కంగీచరించుటలేదు. ఏలననగా వానియందున్న ప్రాణమనబడు జంతువు తిరుగుబాటుచేసి వాని నిజజ్ఞానమును మరుగు పరుచుచున్నది.

కాబట్టి మానసికపురుషుఁడీ (mental pursuba) కామమానసముతో (desire mind) సంబద్ధకీభావముల విడువవలెను. పోరునట్టియు, దుఃఖించునట్టియు, సంశయించునట్టియు, బేషించునట్టియు, ద్వేషించునట్టియు, నాశించునట్టియు, నిరాశచెందునట్టియు, గోపించునట్టియు, భయపడునట్టియు, భాణరాగవృత్తులుగల వస్తువ నేనుగాదని యతఁడు చెప్పవలెను. స్పర్శరాగమానస మందివియన్నియు ప్రకృతికార్యములనియు దాని యలవాట్లనియుఁ జెప్పవలెను. అంతట మనస్సు రాగములనుండి వైతొలగి శరీరాకారానుభవములందు వలెనే దృష్టసాక్షి యగుచున్నది. ఇచ్చట సహితమంతర విలక్షణత్వము మరలనేర్పడుచున్నది. రాగమానస మింకనుండును... దానియందు రాగద్వేషాదులు స్వభావముయొక్క యలవాట్ల వృత్తులననుసరించి జరుగుచుండును. సాక్షియై మానసముకూడ యుండును. అది వానికి సాక్షియై కనిపెట్టి గ్రహించును కాని వానికంటదు. మానసికరంగస్థలమున తిసకంటె సస్యమగు సాత్రలచేఁ బ్రసర్పింపఁబడు నాటకమువలె యది వానిని ఏక్షించును. మొదట కొంతశ్రద్ధ వహించి వానితో నేకీభావ మొందును కనిపెట్టును. తరువాత పరిపూర్ణశాంతితో విలక్షణముగా కనిపెట్టును. చివరకు పరిపూర్ణశాంతినొందుటేగాక స్వచ్ఛమగు నానందముతోఁ గనిపెట్టును. విలాసమకొఱకు నాడుకొనుచున్న పసివాని యాటలలో హః డనుభవిం

చు సుఖదుఃఖములవలె యస్థిరములని వీనిని వత్సతోఁ గనిపెట్టును. తరువాత తానుయనుజ్ఞల నిచ్చు యధికారిగా తేలునుకొనుచున్నాఁడు. తా నిచ్చిన యనుజ్ఞను రద్దుచేసుకొనుటచే యీ గాత్రకమాపగల నని గ్రహించుచున్నాఁడు. అనుజ్ఞరద్దుపడగానే పుటియొక ముఖ్య మాన్యు రాఁగలడు. రాగమాననము ప్రియతమముందును, శుద్ధికాఁగలదు. ఇట్టి ప్రతిక్రియలకు వెలిచుగును. అట్టి ప్రతిక్రియలు కలిగి నప్పటికి యవిలోనుండి పుట్టుక వెలినుండి సంభవించును. ఇంతను రాగమాననము వానికి జవాబు చెప్పుదునే యుండును. ఇట్టి జవాబు చెప్పెడి యలవాటు క్రమముగా నుండును. రాగమాననము తా త్యాజించిన రాగాదులనుండి విలక్షణత్వము నెందును. ఆశాభయములు, సుఖదుఃఖము లిష్టావిష్టములు సంతుష్టి యనంతతుష్టులైన హేములు భయకోపములు, ప్రేమానిరాగములు, ముక్తిగాంచి మానసిక స్థితినుండి వైదొలగును.

వానికి బదులుగా నేమివచ్చును ? మన కిచ్చకలదేరి పరిపూర్ణస్థితియు, నిశ్చలము నిర్విప్లవరానచ్చును. కాని జీవుఁడు. తప్పక నిట్టి స్థితి నొందవలసియున్నను మనకున్న ముఖ్యలక్ష్యాగ్ర దురికాదు. కాబట్టి పురుషుఁడిచ్చగించు యధికారి కాఁగలఁడు. అతని యుచ్చకు బదులుగా మానసికస్థితియొక్క సరియైన యనుభవము నొందుట. వాఁ డిచ్చగించు దానిని స్వభావము ననుసరించును. మొనట రాగకామర్షరూపమైన పదార్థము, స్వచ్ఛము శాంత మేకమగు ప్రేమానందముగా మారుచున్నది. కామమాననముచే విడువఁబడి నఖాళీస్థలముందు సరియైన జీవపదార్థము పైకుబికి ప్రవేశించుచున్నది. శుద్ధికాఁబడి ఖాళీచేయఁబడిన పాత్రదివ్యానందామృతముతో నింపఁబడును. సుఖదుఃఖాత్మకమగు రాగముతో నింపఁబడదు. రాగము,

మంచికొఱకైన రాగములు సహితము దివ్యస్వభావమును మరుగు
పరుచును. దాక్షిణ్యము సహితము. దాని స్వతస్స్థిమాలిన్య మగు
భౌతిక యసహ్యత తానన్యల బాధసహించలేకుండుట యనురాగా
శక్తతతోను నిరాకరింపబడవలసినదే. ఇతరుల బాధలనుచూచి
గ్రహించి యంగీకరించి నివారించుటకు శక్తిగల యుత్తమ దివ్య
దాక్షిణ్యమునకుఁ జోటుండవలెను. ప్రపంచమందున్న దుఃఖము
నెదుర్కొనవలె నను యహంకారేచ్ఛతోఁగాక వస్తుధర్మముల జ్ఞాన
ముతో నిందించక జ్ఞాన తేజస్సులతో దేవుని యావిర్భావమందు
తాసాధనము కావలెను. అదేవిధమున కోరి ఫలప్రాప్తి నొంది సుఖ
దుఃఖబాధితమగు ప్రేమను సహితము నిరాకరించవలసినదే. ఇట్టి
వస్తువులకు విలక్షణమైనట్టియు సంగతీసందర్భములపై యాధారపడ
నట్టియుఁ బ్రాప్తాప్రాప్త్యము, కబాధ్యమైనట్టియు, సర్వవ్యాపక
సమాస ప్రేమ దాని స్థానమునఁ బ్రవేశించవలెను. ఇట్లే జీవునియన్ని
వ్యాపారములందుండును. ఈవిషయము లాత్మసరిపూర్ణ యోగము
నందూఁ జర్చింతము. క్రియానిష్క్రియత్వములతో నెట్లోనిర్లిప్త శాం
తత్వము లొకవైపున నానంద ప్రేమ లొకవైపున గలద్వంద
గుణములతో నట్లు. సమత్వముమూలము. నిర్లిప్తతకాదు. సమా
సముగా సహించుట పక్షపాతములేని నిరాకరణము సుఖదుఃఖప్రతి
క్రియలులేక సుఖదుఃఖకారణములకు శాంతితోఁ దలయొగుట సను
త్వమునకు ప్రయత్నము. అది యపసవ్య మూలముకాని సవ్యసూప
మగు నానంద ప్రేమల నొందక సమత్వము సిద్ధింపదు. ఇంద్రియ
మాసనము సర్వసౌందర్యముయొక్క (All Beautiful) సమానరస
మును గ్రహించవలెను. హృదయము సర్వమునందు సమాస ప్రేమా
నందములఁ గనిపెట్టవలెను. మానసిక ప్రాణము (Psychic Prana)

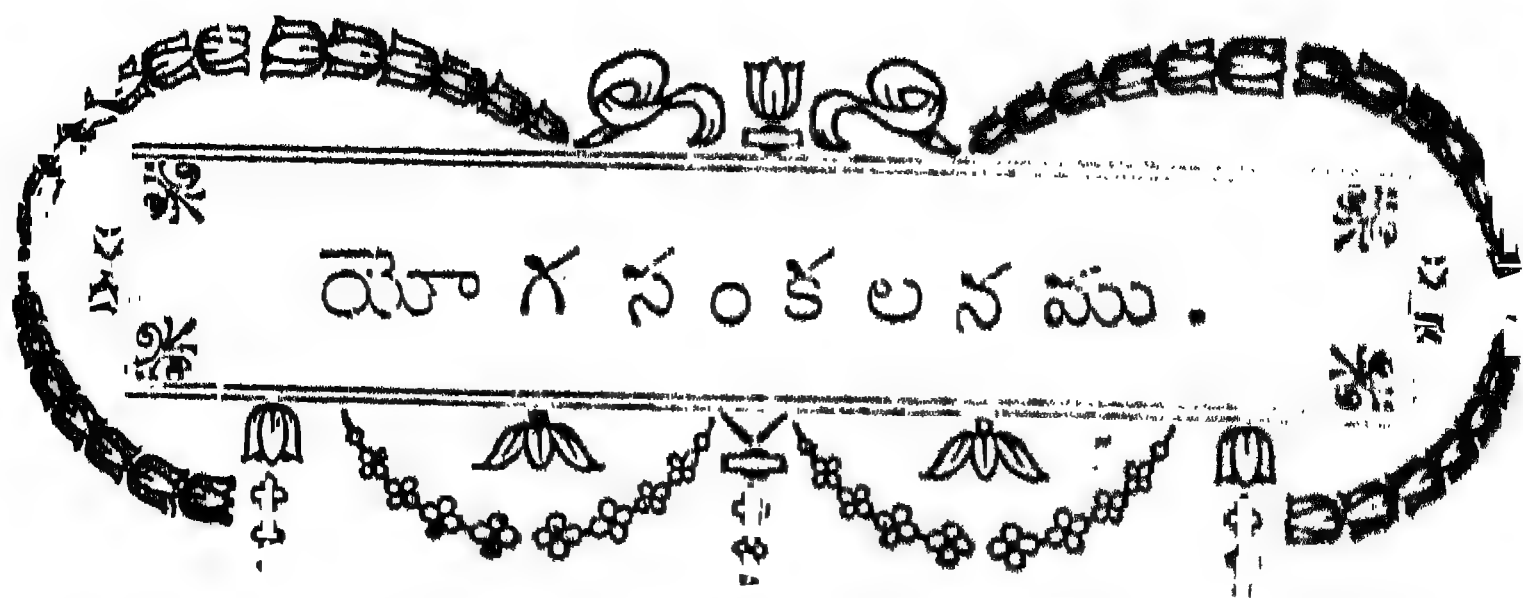
యా ప్రేమానందరస మనుభవింపవలెను. ముక్తివలన కలిగిడి సవ్య పరిపూర్ణత్వ మిదియే. జ్ఞానమాగ్ధమందు మనకుగల మొనరివని కామమానసమునకు విలక్షణత్వ ముండుట. దానిరాగాదుల త్యజించుట.

కామమానసము మోచనకు సాధనము గాకుండ నిరాకరింపబడవలెను. మోచనాభిప్రాయములనుండి పురుషుని విడదీయుట చే నిదినంభవించుచున్నది. పరిపూర్ణంత శృద్ధినిగురించి వాక్రియు నప్పుడు దీనివిషయము చర్చించుటకు మన కిదివరకే యవకాశము దొరికెను. ఏలననగా మనము ప్రస్తుతము వాక్రియునున్న మూర్ఖుని విషయము శుద్ధి స్వాతంత్ర్యముల ధానమేకాని నేకుకాదు. దీనివలన పూర్ణయాత్మజ్ఞానము సాధ్యమగుచున్నది. క్రమశృద్ధిగల యాత్మజ్ఞానము శుద్ధి స్వాతంత్ర్యముల కుపకరణమే. మోచన మానసమునకుగల విధానము జీవుని యితరవిషయముల విధానము నంటిదే. పురుషుడు మోచన మానసమును ప్రాణదేహములతోను స్పర్శ రాగములతోను కామమానసము తోనై క్షిభానముచుండి దిద్దించుకొనుటకు నుపయోగించి దాని నెమర్చుకొని “యితరహింస నేకుకాను. మోచన మోచకుడు నేను కాను. ఈభానములభి ప్రాయములు మోచనలు మేధోపరిశ్రమలు మేగోసూచన లంగీకారములు సూత్రములు, సంశయములు ద్విద్దుపాట్లు నేకుకాదు. మోచన మానసమందు జరుగుచున్న నివియన్నియుఁ బ్రకృతికార్యములేయని” చెప్పును. ఈవిధమున నిచ్చగించు మోచించుమానసమునకును కనిపెట్టి మానసమునకు సంతరాయ మేర్పడును. పురుషుడు సాక్షి యగుచున్నాడు. ఆతఁడు చూచును. తనమోచనాధర్మముల పద్ధతుల నతఁడు తెలుసుకొనును. గాని వానికి విలక్షణముగా

నుండును. అంతట ననుజ్ఞకథికారియగుటచే మానసప్రవాహమునకు మేధోతర్కమునకు ముందు తా నొసగిన యనుజ్ఞను రద్దుపరుచును. రెంటి న్యాపారముల నాపును. యోచించుమానసమునకు లోబడ క స్వాతంత్ర్య మొందు చున్నాడు. పరిపూర్ణ నిశ్చయమున కర్హుడగుచున్నాడు.

పరిపూర్ణత్వ మొందుటకు స్వభావముపై ప్రభుత్వస్థితిని పురుషుడు తిరిగి పొందుట యావశ్యకము. మానసమేధో యంతః ప్రవాహమునకు బదులుగా సత్యజ్ఞానము వచ్చునట్లు సంకల్పించు శక్తిని తిరిగిపొందుట యావశ్యకము. కాని నిశ్చయము నొందుటకూడ యావశ్యకమే. శబ్దరూపమందు యాత్మను కనిపెట్టుదుము. కాని యోచనయందుకాదు. ఆత్మ యిట్టి దను వ్యక్తిజనించునేగాని యాత్మయిట్టిదని యనుభవించజాలము. మానసపురుషుని (mental purusha) విడచి మానసమునకు మూలమేదియో దానిలో ప్రవేశింతుము. ఇట్లు ప్రవేశించుటకు తుర్య ముక్తి యావశ్యకము. ఆ తుర్యముక్తి మనస్సులో నేనను నహంకారమును విడుచుటే.

యోగ సంకలనము.

21 అధ్యాయము.

అహంకారవిమోచనము.

నే నను వ్యక్తియే సృష్టికర్తమనుచు బ్రహ్మాండ జీవిత మేర్పరచిన మొదటి నిర్మాణము. అహంకార బంధవిమోచన మూర్తి తమనకు దివ్యసంసిద్ధి కలిగించునది. ఈద్వివిధ గాన్ధముల బతన మనియు, బుసఃప్రాప్తియనియు జెప్పుచున్నది. వివిధముల భిన్న యానుసారముగా వేసవేరు పేర్లు పెట్టినారు. విభుష్టాప్తియే నూడ గా నన్ని భావములు రెండు పెద్దవిరుద్ధ ములముగ్ధింప జేయుచున్నవి. ఒకటి ప్రాపంచిక విషయమైనది. సమస్త చ్యుతలయందు మానసిక ప్రాణస్థూలయహంకారవ్యక్తిగముక్క. సృష్టి సంస్థితే నది కూర్చు కుముఖ్యమని తలచఁడి సదేశరమలయ నిరాశరంప బడుచున్నది. రెండవది మతవేదాంతజ్ఞాన విషయమైనది. బ్రహ్మలకొలకు సహంకారమును జయించుటే ముఖ్యమైనది. అదే యన్నిటికన్న ముక్త మమైనది. అదేవిధమున సహంకారవిషయమున సహిషము రెండు విరుద్ధభావములుకలవు. బ్రహ్మాండమునకు సంబంధించిన భౌతికశా

శ్రుమందు సహితము మనోమయ యహంకారము మానసిక భృ
మయనియు మరణకాలమందు మనోశరీరముల నాశముతోఁబాటు
వినాశమొందుననియుఁ జెప్పెడి భావముకలదు. జాతీయందుఁ బనిచే
యుచున్న స్వభావ నిత్యత్వభావమే యీశాశ్రుమునకుఁ బునాది.
వ్యష్టిసంసిద్ధిగాక జాతీయసమిష్టి మానుషయహంకార సంసిద్ధియే
ధర్మముగా నెంచఁబడుచున్నది. మఱియొకటి ప్రాణమునకు సంబం
చినది. ఇందు జ్ఞానయుక్తమగు నే నను యహంకారమే సంసిద్ధికి
ప్రాముఖ్యత కలిగి యుండుటయను నిచ్చకు ప్రతినిధియగుచున్నది.
దాని యహంకారత్యసంతృప్తులే మనయునికికి సాగ్ధకములనఁబడుచున్నవి.
విపులములగు వేదాంతమతభావములయందు మనుష్యున కంత్యస్థితి
యెట్టిదో వేరువేరభిప్రాయములు కలవు. అతీత సర్వవ్యాపకసర్వా
త్మస్థితి లేదని భాద్వయు చెప్పుచున్నారు. వ్యష్టిజీవుఁడే యుత్తమ పర
బ్రహ్మ మనియు, వ్యష్టిభావము త్యజించుటే బంధముక్తియనియు
సద్వైతులు చెప్పుచున్నారు. కాని మఱికొన్ని మతములు మానుష
జీవుఁడు నిత్యుడనియు నద్వితీయా ఖండజ్ఞానమునకుఁ బునాదియని
యు నిత్యుఁడై భేదభావముతో సదాలోబడియుండుననియుఁ జెప్పు
చున్నవి.

సత్యాన్వేషకుఁ డీభిన్నాభిప్రాయములఁ బరిశోధించి తానేది
ప్రారంభించవలెనో నిర్ధారణస్వయముగాఁ జేసుకొనవలెను. తనకు జ్ఞాన
మనుగా నేదియోనిర్ధారణ చేసుకొనవలెను. యోగమంతయు దాని
సగుసరించియుండును. యోగము జ్ఞానమార్గమం దన్వేషించునది నిజ
స్థితి. నిజమగు జ్ఞానమునకుఁ బునాది మనుజుఁడు జ్ఞానదుఃఖములనుండి
విముక్తుఁడై యుత్తమమందు నివసించి యుత్తమముతోసమ రసత్వ
మొందుట. మానుషాహంకారమందుగాని దానితృప్తిచేయుటయందు

గాని యట్టిదివ్యపరిపూర్ణ స్వము కలుగజేయదు. అహంకారమును శుద్ధిచేయుటవలన నీతివృద్ధులు కలుగుటేగాక యంతఃకర్మ పశ్చాత్తాపములు సహితము కలుగుచున్నవి. మనము అహంకారమును విడచిన కొలది విపులజీవితము గొప్పస్థితి యుత్తమజ్ఞానము సుఖమైన జీవస్థితి యుత్తమజ్ఞానశక్తుల సహితము లభింపగలము. కాబట్టి యెట్టి వేదాంత శాస్త్రమైనను మానుష సంస్థితిపరిపూర్ణ స్వము, తృప్తి, యహంకార సంతుష్టివలన గాక యహంకారము త్యజించి యాత్మనారోహించుటవలనఁ గలుగుచున్నదని గ్రహించును.

ప్రపంచ ధర్మశాస్త్రముం దిప్పుడు ముఖ్యమని నెందఱును చున్న మనుష్యజాతీయులకు యభివృద్ధికి మన యహంకారమును వినియోగపరచుట సహితము మనము ప్రారంభించవలసిన పని కానేరదు. మనుష్యజాతీయులకు యభివృద్ధి నదా మోక్షులతో నిందియున్నది. జీవునకు నిలచుటకు స్వస్థమైన స్థాన మివ్వఁజాలదు. సమిప్తిజ్ఞానమునకు వ్యప్తిజ్ఞానమున కన్న సెక్కువ వ్యక్తి యెక్కువ నిత్యత్వజ్ఞాన మెక్కువ నిర్మలప్రశాంతత్వ యానందముక్తులు లేవు. వ్యప్తికన్న సమిప్తియం దెక్కువ బాధలు, ప్రమాదములు, కష్టములు కలవు. ప్రకాశత్వ, ప్రశాంతత్వ విముక్తులు వచ్చునడల వ్యప్తి యహంకారముకన్న విపులము సమిప్తి యహంకారముకన్న నుత్తమమునుండి జీవుని లోనికి దిగవలసినదే. తనయాత్మ పరత్వము త్యజించి జనసామాన్యమును సేవించవలెనను ప్రగీహంసహిత మిన్వషియహంకారము జాతీయసమిప్తి వ్యక్తి కానేరదు. ఈ దిండికి యతీతమగు పరిపూర్ణ రహస్యమే యున్నది. ఈయతీతమూలమే మన మన్వేషించవలసినది. వ్యప్తిసమిప్తులు దేని కించిత్స్వరూపములో యట్టి విపులజ్ఞానస్థితిని మన మన్వేషించవలెను.

అట్టి ప్రేరేపణకు వెనుక సత్య మున్నదనుమాట మనము మరువరాదు. ఏకాంతవిజ్ఞానులు దాని నొప్పుకొనరు. నిరసించెదరు. కాని మనమొకటియొప్పుకొనకతప్పదు. అదేమనగా వ్యష్టిసమిష్టులు విపులయున్న తస్థితియొక్క కించిదంశములుగాన వానిసంసిద్ధికి యుత్త మస్థితియందు స్థానముండవలెను. ఉత్తమ వివేకజ్ఞానములందు గొప్ప ప్రయోజనముండవలెను. ఉత్తమానందమందు నిత్య ప్రయత్నముం డవలెను. వ్యర్థముగా సృజంపఁబడినవనరాదు. ఈస్వల్పాంశముల సం సిద్ధి (యనగా) జాతీయ పరిపూర్ణత్యము వ్యష్టిమనుజుని పరిపూర్ణత్య మువలెనే యవి దేనిస్వల్పాంశములో దాని తెలుసుకున్నప్పుడే నిజ తత్వమువలన నేర్పడుచున్నది. కాబట్టి వ్యష్టిమనుజుఁ డహంకారము నదలి నిజస్వరూపమును దెలుసుకొని దానియందు నివసించుటకన్న జాతీయవృద్ధిసౌఖ్య పరిపూర్ణత్యసేవ వేరుగాన్పించదు. ఇందుసహిత మాధునికాభిప్రాయానుసారముగ మనకేర్పడిన ప్రపంచవృద్ధి సమి స్త్యత్వముల నెరవేర్చుట యనంతుని వెతుకుటవలనఁ గలుగునేకాని స్వభావవృద్ధియందు బంధింపఁబడి బీజించుటవలనఁగాదు.

అప్పుడు ఉత్తమ జ్ఞానాన్వేషకుఁడెట్టి నూతన భావముతోనైన నెట్టిమంచిభావముతోనైన విజ్ఞానవేదాంతమత మార్గములందు నడు వనలసియున్నాఁడు. కాని యెంతవరకతఁడట్లు నడువవలెను? దేహ ప్రాణమానసములతోఁ దాబు ధింపఁబడి యున్నట్టియు నవి తానని చెప్పునట్టియు నహంకారవృత్తి విమోచనము మనమింతవరకు సం పాదించితిమి. సకలకర్మలకు మూలము కర్మానుజ్ఞాత యాశ్వరుఁడని యు నతని కార్యనిర్వాహక ప్రకృతిశక్తికర్తయనియు తెలుసుకొను ట కర్మయోగమునకు మొనరి యభిప్రాయము. అట్లు కత్తుత్వా ధికారమును తొలగించుటెగాక సాధనములను, వృత్తులను మన నిజ

తత్త్వముని భ్రమవడు యహంకారవృత్తి బీజమునుకూడ నిగ్నాము చేయవలెను. తరువాత దేమినిలుచును ? నిలుచునది యానందస్థము నకుమూలము. ప్రత్యేకము నేనను సర్వసాధారణవృత్తి నిలుచును. ఇది ప్రత్యేకమొక వృష్టిజీవునకుగాని సన్నిష్ఠజీవులకుగాని సంబంధించక దేనికంటని యొకవిధమగు మనోవృత్తియై యున్నది. ఆత్మత్వి యన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయ వ్యాపారములకు మూలము. తక్కినవి ప్రకృతివిలాసముపై యాధారపడియుండు యహంకారవృత్తులు. కాని యీస్వచ్ఛమగు ముఖ్యయహంకారవృత్తి విలాసము నకు వెనుకనున్న మానసపురుషుని జ్ఞానముపై యాధారపడియున్నది. అది నేను మానస్సు ప్రాణము దేహమని చెప్పును. జీనిపై మనో ప్రాణ స్థూలవృత్తు లాధారపడియున్నవో యట్టి ప్రత్యేకమానస పురుషుడు తాననిచెప్పుచున్నది. ఎంతకాలము మూలమగు యహంకారవృత్తియుండునో నంతవరకు సరిపూర్ణమోక్షములేదు. దీని నాధారముచేసుకొని యహంకారజీవితము బలముడిగిసను వృద్ధిగానే యుండును. అది విపులముకావచ్చును. పరిశుద్ధము కావచ్చును. ఎటులాగిన నటుకావచ్చును. మోక్షము శుభముగా దొరకవచ్చును. సంసిద్ధిసమీపములో నుండవచ్చును. కాని బంధమోచనము కలుగలేదు. మనమింక పైకెక్క వలెను. ఈయహంకారవృత్తి బీజమును రూపుమాపవలెను. ఏపురుషునిపై యిది యాధారపడియున్నదో యాపురుషునిజేరవలెను. ఇది యాపురుషుని ఛాయ. మనమాధాయనువిడిచి నిజస్వరూపమును బొందవలెను. ఆస్వరూపమే మనుష్యుని యాత్మ. హిందూవేదాంతమందు జీవుడు జీవాత్మయనబడుచున్నది. అది సర్వప్రాణులజీవము. జీవుడనగా స్వభావకార్యముచే నిర్మింపబడిన మనోమయ యహంకారవృత్తి కానేరదు. మనోమయ

ప్రాణమయాన్నమయ స్థితులు బంధింపబడినట్లు జీవుడు ప్రకృతివృత్తులచే విధానములచే ధర్మములచే బంధింపబడెను. జీవుడు యాత్మయనబడును. ప్రకృతికన్న యెక్కువవాడు. అతడు ప్రకృతికార్యములకు సమ్మతించి దానివిధానములఁ బ్రతిఫలించును. జీవవ్యక్తియందు వానిని దోషింపఁజేసిన త్రిగుణాత్మకయావరణ నంగీకరించును. కాని యీజీవుడు ప్రపంచమందును, జీవపదార్థమందును, తనవిధానములఁ బ్రతిఫలించిన సర్వవ్యాపకాతీతాత్మయొక్క నిర్మాణము లేక జీవనూపము, లేక ప్రతిబింబ మనబడుచున్నది. అదే మననూత్మ. అదే యన్వితీయము. పరమోత్తమము. మనము తెలుసుకొనవలసిన యుత్తమాత్మయదియే. మనము ప్రవేశించవలసిన యనంతస్థితి యదియే. ఇచ్చట గురువులు వెంటనుండరు. భక్తిజ్ఞానకర్మలక్షిది యుత్తమప్రయోజనమని యంద రంగీకరించుచున్నారు. మాయా సంబంధినియగు సహంకారవ్యక్తినివిడిచి జీవుడు దీనిని బొందవలెనని యందరంగీకరించుచున్నారు. కానియద్వైతి (Monist) జ్ఞానమార్గావలంబకుఁజై యీశ్వరునియందు జీవుని పునఃప్రవేశమే లయమే, యైక్యమే ముఖ్యలక్ష్యార్థమనుచున్నాడు. ద్వైతి భక్తి మార్గమునుసరించి యహంకారమును స్థూలజీవితమును త్యజించమనుచున్నాడు. కాని బౌద్ధునివలె జీవవినాశముగాని యద్వైతినలె జీవైక్యమునుగాని మనుజుఁడొందవలసిన యుత్తమస్థితియని చెప్పెను. కేవలముత్తముని భావప్రేమ యానందమందు నిమగ్నుడైన నాయుత్తమునిచేఁ గలఁగింపబడక యనంతనిత్య మొందుచున్నాడని చెప్పుచున్నాడు.

పరిపూర్ణ యోగసాధకునకు సంశయముక్కరలేదు. జ్ఞానాన్వేషకుఁడుగాన జ్ఞానశిఖరమును దానిసర్వగర్భభరిత విపులత్వము వెతు

• కవలెను. వేదశాస్త్రభావముందుఁ దెలుసుకొనుటేగాక జీవునిమనఁగా న్నతానుభవముందుఁ దెలుసుకొనవలెను. వ్యష్టిసమిష్టముల కలితఁడ య్యు వ్యష్టిసమిష్టుల కాధారమూలముగు నతీతునితో జీవుఁడు పూర్తిగా కలియుటే విజ్ఞానానుభవోన్నతస్వము జ్ఞానశిఖరమనఁ బడుచున్నది. మాగ్గమేదై న నిదియేవాఁడొండవలసిన సంపూర్ణస్వము. అన్నేషకుడు క్రియాశక్తియిచ్చుచుండేగాక స్థితిస్వక్తులయందును సహితమిశ్వరునితో నేకీభావమొందని నీకగ్మయోగముసహితము పూర్తిగా సంసిద్ధిజెందదు. అంతసరకుసాధకుఁడు వ్యష్టికార్యకరణభావమును విడచునేకాని ద్వైతపుగువభావమునుండి సాధనమనుభావమునుండి తప్పించుకొనఁజాలఁడు. సాధకుఁడుయీశ్వరునిసాధనమనిభూత్యుండనని ప్రారంభించవలెను. కాని వాఁడునుడకు తానేనింది సిగ్గునొందనెంచి నదానితో నేకీభావమొందవలెను. అదేవిధమున ప్రేమించువాఁడును ప్రేమింపఁబడువాఁడు నేకమై దివ్యైకత్వవంగా నేకమొందు నేకరాహిత్యమొందకున్న భక్తిమార్గముసహితము సంపూర్ణముగా నగును. ఈయున్నతయైక్యమే తనకు ముఖ్యమని జ్ఞానమార్గము సరాసరి దానినే తెచ్చుచున్నది. కాబట్టి మన త్రిగుణాత్మక స్వరూప్రిద్ధాహంకారమునుండి మానసపుగుషుని ముఖ్యయహంకారవ్యక్తినుండి క్రమముగా వైదొలగుట మొదటి యావశ్యకత. ఇట్లు వైదొలగుటతో మన యాత్మ జీవుఁడనియు, నిజమగుజీవుఁడనియు, మానుషావిర్భూతమునకు ప్రభువనియు, దప్పకగ్రహింతుము. 'ఁడనయనసరము జీవుఁడు తన్నుఁదా తెలుసుకొని యీశ్వరునకుఁబెన్నర్పించుకొనెట. ఈవిధమున మనుజుని యాత్మయందలి యాత్మతో నేకీభావమొందును. కలిత్స్వరూపము యనంతమని తెలుసుకొనఁబడును.

ఇదే తుదకు మొదలంట యహంకారబీజము నాశనము చేయుట. అద్వితీయానంతమందు భావము నదా నిల్పుటచేతను సమ

స్తన్యక్తిని సదా యుత్తమోత్తమున కర్పించుటచేతను జ్ఞానమార్గమందీ యహంకార బీజనాశనము కలుగుచున్నది. మనలోని మూలసములు కలతపెట్టుచుండగా మనోమయ ప్రాణమయాన్నమయ యహంకారబీజము బలవత్తరముగానుండగాఁ బ్రథమచుందీవినాశము బహుకన్యసాధ్యమై యుండును కాని యీతిగ్రహిధయహంకారము నిరాకరింపఁబడి యాత్మసాధనములు సరిచేయఁబడి శుద్ధిజేయఁబడగా నీవినాశము స్వభావసిద్ధమగుచున్నది. పూర్తిగా శుద్ధికాఁబడిన నిర్మలమగు జ్ఞానమందద్వితీయుని నిర్మలత్వానంతర్వ ప్రశాంతత్వములు స్వచ్ఛమగు సరస్సున ప్రతిఫలించు నాకాశమువలె ప్రతిఫలించును. ప్రతిఫలితజ్ఞానముతో ప్రతిఫలింపఁజేయునది, కలిసినప్పుడు, యాయచలమునకును చలించువెల్లువకును మధ్యనున్న వాయవ్యాంతరము సరియగుట యసాధ్యముకాదు. కాని పూర్ణసిద్ధి కలుగకముందే యహంకార హృదయ మానసబంధములు సడలిన జీవుఁడు ముఖ్యబంధముల నాకస్మికముగాఁ జ్రొంచుకొని తప్పించుకొని పక్షివలె యద్వితీయానంతమందారోహించఁగలఁడు. సర్వవ్యాపకమందుజొరఁబడి యతీతమునకై ప్రయత్నించును. తరువాత నేమి తటస్థించుననగా మనన్యక్తిని బంధించిన గోడలువగిలి పడిపోవుచున్నవి. నేనను వ్యష్టివ్యక్తి సరించుచున్నది. స్థల-కాల-కర్మస్వభావములం దునికి నసించుచున్నది. నిర్వృత్యానంతర్వము లేర్పడుచున్నది. ఇక వ్యష్టిజీవునకు నిలచునదేదియనగా ననంతమందెచ్చటనో యునికిగల శాంతిమోక్షానందములే.

మానసికపురుషునందు మాలిన్యము పూర్తిగా శుద్ధికానప్పుడు మొదట యీనిముక్తి యనంపూర్తిగాను తాత్కాలికముగాను కనపించును. జీవుఁడు తిరిగి యహంకారజీవితములోనికి వచ్చుచున్నట్లు

కనుపించును. ఉత్తమజ్ఞానము వైతొలగునట్లుండును. నిజమున కేమి
తటస్థించుననగా సభోన్వభానమునకును యూర్ధ్వ జ్ఞానమునకును
మధ్యనొక మేఘము తెరవచ్చును. ప్రకృతి తన పూర్వారణము
కొంతకాలము బంతముపై తిరిగి స్వీకరించును. కాని యస్పృహయు త
మానుభవజ్ఞానస్మృతి కలిగేయుండును. అప్పుడు దానియందును పనిచే
యునదేది? దుర్బలమగు ప్రాచీనయహంకార జ్యోతిషము నులినశే
షములవలన ప్రాతయలవాట్లను తిరిగితిరిగి నేలించునుండును. మేఘ
మాచ్ఛాదించును. వైదొలగును. ఇట్లు రోహణావరోహణలు మ
లినమున సించునరకు తరచు కలుగుచుండును. వరిపుంర్తమోగ
మందీకాలభాగములు నీర్ణములై యుండవచ్చును. ఈమోగమునకుఁ
బరిపూర్ణ విధానమావశ్యకము. సర్వకాలసర్వాన స్థలయందుఁ గిరియా
నిష్క్రియత్వములయందు పరమోత్తమసత్త్వమును స్వీకరించి
యందు నివసించనలెను. సాధనమునకు సమాధియందు (అనగా నిశ్చ
ల ప్రశాంతత్వమందు) మాత్రమాయనుభవము నెరిగిపొందును. వ
డలు తెలియనప్పుడుకాని మేల్కొన్నప్పుడుకాని ధ్యానించునప్పుడు
గాని కర్మచేయునప్పుడుకాని స్థిమితమొందిన బ్రహ్మాన్ని నిర్వికల్ప
సమాధియందుండవలెను. మనవ్యక్తి తగిలినత పరిశుద్ధియొందిన నిర్మల
మైనప్పుడే యుత్తమజ్ఞానమందు స్థిరమగు స్థానమేర్పడును. వ్యక్తిజ్ఞాన
శూన్యఁడగు జీవుఁడు సర్వవ్యాపకునితో నేకత్వయతీతునిచే గ్రహిం
పఁబడి యుదాసీనుఁడై యుత్తమస్థానమునఁ గూర్చుండిప్రాచీనస్వభా
వకార్యమేమైనా జరుగునప్పుడు దానిచే గలనర నిట్లుండక నిండకుఁ
జూచుచుండును. అధోస్థితియందుఁ బనిచేయుచున్న ప్రకృతియొక్క
త్రివిధాత్మక కార్యములచే దనస్థానమునుండి కదలింపఁబడదు. నుఖ
దుఃఖములు వానిఁ గదల్పజాలవు. తుతకు మధ్యతేర లేకపోవుటచే

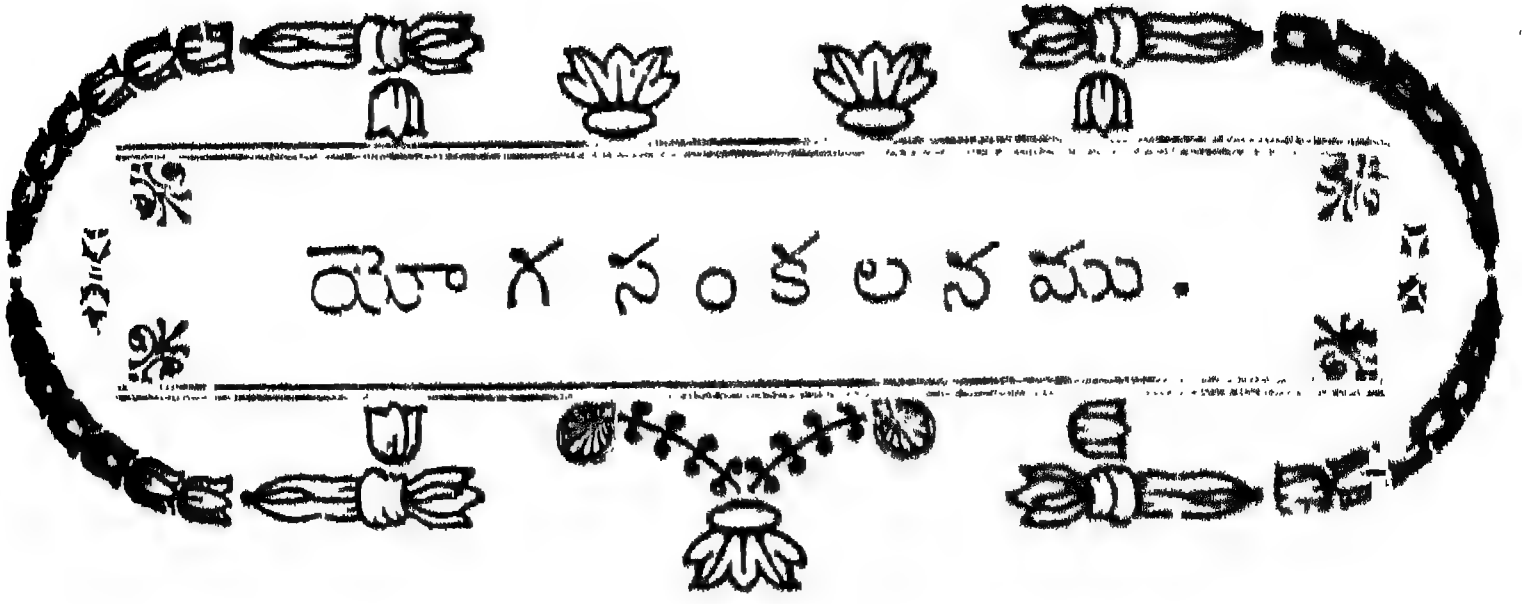
సూర్యప్రకాశాంతత్వము సభోకల్లోలమును బోగొట్టుచున్నది. స్థిర
పడిన నిశబ్దము రాగలదు. దానియందు జీవుఁడుపైన క్రిందనంతట
నాత్మ స్వాధీనము కలిగియుండును.

సాధారణ జ్ఞానయోగమునకట్టి సర్వస్వాధీనస్థితి యుద్దేశ్యము
కాదు. దానియుద్దేశ్యమూర్ధ్వాధ సర్వములనుండి తప్పించుకొని య
నిర్వాచ్య పరిపూర్ణమందు ప్రవేశించుట. ఉద్దేశ్యమేమైనను జ్ఞాన
యోగమార్గమువలన మొదట పరిపూర్ణ ప్రకాశాంతత్వము కలుగవలె
ను. స్వభావముయొక్క మునుపటికార్యము పూర్తిగాఁబ్రకాశాంతినొం
దక జీవస్థితికాని దివ్యకార్యకరణముకాని స్థాపింపఁబడదు. మన
ప్రకృతిస్వభావము కల్లోలమే క్రియకు కారణముగాకలది. బలవంత
ముపై పనిచేయుచున్నది. ఈశత్వమో యగాధస్థిమితముతో స్వే
చ్ఛగా పనిచేయుచున్నది. జీవునిపై సభోస్వభావాధికారము ని
ర్మూలముకావలెనన్న నీయగాధస్థిమితములో మనము జొరఁబడ
వలయును. మనమదే కావలయు. కాబట్టి సర్వవ్యాపకత్వమొందిన
జీవుఁడు మొదట నిశబ్దమందధిరోహించును. విపులత్వమొందును.
శాంతనిష్క్రియత్వముల సంపాదించును. స్థూలబంధముగాని యిత
రాపయవముల యొక్క యెట్టికార్యముగాని జరుగుచున్నను జీవుఁడు
దృష్టయై కర్తుత్వము నహింపడు. నిర్మయింపడు. దానితో నెట్టిసం
బంధము పెట్టుకొనఁడు. పని జరుగుచుండును. కాని కర్తృలేడు. బంధ
ములేదు. బాధ్యతలేదు. కర్తుత్వము కావలసివచ్చినప్పుడు జీవుఁడు
నేనను విధ్యాహంకారమును బూనవలెను. లేదా తిరిగి నిలుపుకొనవ
లెను. అదే జ్ఞాత-భక్తుడు-సేవకుఁడు లేక యుపకరణము. అది దాని
ప్రతిరూపము కాని నిజస్వరూపముకాదు. అదిలేకున్నను బని జరు
గుచు నేయుండును. కర్తృగాని కర్తుత్వవ్యక్తిగాని లేకనే ప్రకృతిశక్తి

నలన నది జరుగుచుండును. కారణమేమనగా జీవులప్పుడోగించిన
 యాత్మ క్రియా యాత్మమిది. అది యుండుచేసి ప్రమాదము. నిర్మామా
 ర్గమీశ్వరః జ్యోతివాఃడో ప్రాణసుకృతులునునాధులు. కాని యాత్మను
 డామామునసహితము వెలియరాజుడు. నిర్మాత్మ పదియే యుండును
 ప్రకృతినుట్టుకే యుండును. ఆత్మ ముండును నాత్మనే సత్యముని
 యంగీకరింపబడని నామరూపముతో, నిర్మాత మహామునిగాని
 సత్యములగు జీవాంశముతో గాదు. జీవులప్పుడు ముగిసింపబడవ
 చును. అంతే. యాత్మభావమునకిన్ని వేర్వేరు నిర్మాణముతోడో జీవ
 వచ్చును. ఆబ్రహ్మ మిచ్చుచోడేలయూలేని సర్వవిద్యము. సర్వము
 డుగఁగానికావ్యమును ప్రశాంతము నహింసయులేటి. అందు (సత్)
 సహితము లేదు. వృద్ధియు ద్విసగునార్జ్యమునకు ముందుగానుండును
 నిర్గుణస్థితిసహితము లేనిది. లేదా జీవులప్పుడు నామరూపతో గలనివో
 వచ్చును. యేలననగా దానియందా బ్రహ్మభావముగాని యుండును
 ముగానలేదు. స్వప్నమునెను నెమరిటి యున్నప్పుడునుండును
 చిన యసత్యముగాను దోచును. దాని యసత్యత్వమును వ్యక్తించు
 టకు స్వప్న శబ్దము చూడు. మహాత్మనమైన మహాకావ్యానియనీ
 యనుభవములే కారణములు. మాతా మాతము మహాస్వరూప నిర్మాతగా
 పట్టుకొని విడచుటలేదు.

శుభాయాత్మత్వములగు భావములు ముగిసింపగా నిజాయు
 న్న మానసమందు జీవుని సూక్ష్మస్థితినిట్లు కలిగియున్న. ననుకరి మా
 నసికవాసనలు జీవితభావములు జీవుడు నిరాకరింపబడుటయన కలిగి
 వే. నిజమునకు ప్రకృతి స్వయముగా తనకుఁ దాంబిచేయరాదు.
 ఆత్మయొక్క ప్రభుత్వము క్రింద పనిచేయును. అట్టి శబ్దరాహిత్య
 మునుండి సర్వవ్యాపార ముద్భవమగుచున్నది. నేమియు లేనిదాని

వలె నై కింగనుపించునీశూన్యమే యీ యనంతానుభవ నై భవముగాఁ
బరిణమించుచున్నది. ఇట్టి జ్ఞానానుభావమును బూర్ణయోగసాధకుఁ
డు పొందవలెను. అది యెట్లువచ్చునో ముందుచెప్పెదము. బ్రహ్మాం
దాభికారమును తిరిగిపొంది తన్ను ప్రపంచములోగాక బ్రహ్మాం
దమును నెఱలోఁ జూచునట్టి బ్రహ్మనిస్థితి యెట్టిది? ఇతని నూతనజ్ఞాన
నుండహంకారవ్యక్తికి బహుళుగా నేదినచ్చును. వ్యష్టిమానససూప
మాలయందు సర్వవ్యాపకవిజ్ఞానము పనిచేయుకొఱకొని విధమైనవ్యష్ట్య
త్వముండినను నానను యహంకారవ్యక్తి యెంతమాత్రముండదు.
అదికాఁ గాముచేత నను స్తమముచునుండని యన్వితీయుండగును. ప్రతి
మనుజుఁడు ప్రతిపురుషుఁడు వివిధసూపమాలనున్న సద్వివేచియుఁడుగా
ననుపించును. బ్రహ్మామే బ్రహ్మమందఁ బనిచేయుచున్నట్లుండును.
సర్వమందఁక పరమార్థాయుడే తోచును. విపులమగు నాయీశ్వర
జిలాసముందు నివ్యప్రేమయును బంధిజనితానందము సాధ్యమైయుం
డును. నానియును యహంకారవ్యక్తిలోఁ దిరిగి పడవలసిన పనిలేదు.
అదేదీనిని యుత్తమమానవ ప్రేమస్థితిసహితము రెండుశరీరములందు
జీవితక్రమని పట్టింపఁబడుచున్నది. మిక్కిలి చురుకుగాఁబనిచేయునట్టి
యు వస్తునిజత్వమును దాచివెట్టునట్టియు నీయహంకారవ్యక్తితోఁ
బ్రహ్మసహితానందమును పనిలేదు. సత్యము సదాచూర్ణితీయుఁడు. తన
లోఁ తాపనిచేయుచున్నాఁడు. తనలోఁ తాచిలాసపడుచున్నాఁడు. ఏక
త్వమందనఁ దలము. బహుళత్వమందనఁదలము. వ్యష్టిజ్ఞానము మైకత్తి
బ్రహ్మాండాదిలాసముయొక్క నిజసత్త్వమందుండునపుడు పూర్ణిగా
పనిచేయుచున్న యథమస్థితిలో ప్రవేశించినను జీవుఁడిశ్వరునితో నేక
మయ్యే యుండును. బంధములేదు. భ్రమలేదు. అతనికి యాత్మస్వా
ధీనమైనది. అహంకారబంధము పడిపోయినది.

యోగ సంకలనము.

23 అధ్యాయము.

బ్రహ్మండాత్తజ్ఞానము.

మనోపాగ్రా స్థూలమును నీ నిత్యత్వముగనను భిన్న
మగు సర్వమును సృజించినప్పుడు, మనకు ముఖ్యద్దేశమేమనగా
యథోస్థితితో మనకైకకముకలిగించి, సజించునట్టి, మామనస్సి గూ
ప్రపంచమందు, మన బహిరంగస్థితి సజించునట్టిదిగా, మామనస్సిదిగా
భావింపజేయునాత్మభ్రమనుకొలగించుట. మనమాత్మయని, నిత్య
మని, తెలుసుకోవలెను. మన నిజస్వరూపమందు మనము వ్యక్తితో
నినసించవలెను. కాబట్టి జ్ఞానమార్గమందా, మనకన్నిటికన్న ముఖ్య
మైన మొదటిప్రయత్నమిది. నిత్యమగు యాత్మస్వరూపమును మన
ము తెలుసుకొన్నప్పుడు, వేరుగాక మనమదేమైనప్పుడు, మనము
చేయవలసిన మఱియొక ప్రయత్నముకూడ కలదు. మనమేమీ
త్మస్వరూపమైతిమో, యట్టినిత్యమునకును, మనమిదివరకు, మననిజ
స్థితి, మనస్వరూపమని భ్రమపడుచున్న నీమార్పుకొందు ప్రపంచ
మునకును నిజసంబంధమెట్టిదో సాపించవలెను.

నిజమగు సంబంధమేమైన నుండునేని యాసంబంధము, రెండు సత్యపదార్థములకై యుండవలెను. నిత్యాత్మభ్రమ యనిత్యము కాదని. గన్కు ప్రపంచస్థితికి కడుదూరమని మొట్టమొదట భావించితిమి. కారణమేమన మనస్వరూపము కాలానుగుణ్యముగ మార్పునొందు, మనోప్రాణస్థూలములకన్న వేరుకాదని, వస్తుస్వభావముల బట్టి మనకుఁ దోచుటలేదు. అధోస్థితిబంధమునుండి తప్పించుకొంటిమా, యప్పుడునహిత మాత్మప్రపంచములకుఁచల సంబంధమును గురించి యాపొరబాట్లే మనకు కలుగుటకవకాశము కలదు. మనకు వృద్ధిజెందుచున్న యానిత్యత్వమే ముఖ్యముగ సత్యత్వమని మనము నమ్మెదము. అందుచే నీప్రపంచమును మనజుని దూరస్థమగు మిథ్యాసత్యములని నిరసించుము. కారణమేమనగా, నీప్రపంచము, మన నూతనస్థితికి కేవలము విరుద్ధమైనది. మనవ్యక్తి దానియందు నిలచుటలేదు. దానిలోనుండి మనము పైకెత్తఁబడి మార్చఁబడితిమి. దానితోనికముందు మనకెట్టిసంబంధము లేనట్లు గాన్పించును. ముఖ్యముగా నిట్లుప్పుడు కనుపించుననగా నిత్యాత్మను, కనిపెట్టుట ముఖ్యోద్దేశ్యముగాక త్రివిధముగు నధోస్థితినుండి వైదొలగుట ముఖ్యమనుకొనుటచేఁ గలుగుచున్నది. అప్పుడు శుద్ధమానసమునుండి శుద్ధాత్మలోనికి, మధ్యమెట్లతో నపసరములేకనే ధుముకవీలున్నట్లుండును. ధుముకరమైన యధోపతనములేకుండ దాటి దిగిరాజాలమని నీ యంతరాయము మనవ్యక్తియందు దృఢనమ్మకము కలిగించుచున్నది.

కాని యాత్మకునుఁ బ్రపంచమునకును మిక్కిలి సమీపము గు నిత్యబంధుత్వమున్నది. ఆరెంటికి సంబంధముకలదు. దాటవలసి నంత యంతరములేదు. క్రిమమగువృద్ధి సౌపానపంక్తి యందాత్మ

స్థూలము లూర్ధ్వాధసోపానములై యున్నవి. కాబట్టి యీ రెం టికి, సత్యమగు సంబంధబంధుత్వముండవలెను. దానివలన నిత్యమగు బ్రహ్మము, శుత్రాత్మగా నుండుటేగాక తనప్రపంచమును ననలోఁ గలిగియుండవలెను. నిత్యత్వమందు నీనక్షత్రయున్న జీవునకు ప్రపంచ మండజ్ఞాన నిమజ్జనమునకు ఒడులుగా నాదివ్యసంకల్పము వహించుటకు సామర్థ్యముండవలెను. ఈసంబంధమే యాత్మకును సృష్టికిని కల నిత్యయైక్యము. బంధశూన్యమగు నీశ్వరునకు నదా యెట్లుసాధ్యమో యట్లే విముక్తి నొందినజీవునికీ నిత్యైక్యము సాధ్యమై యుం డవలెను. మనము మొదట తేజోబ్రయన్నించు శుద్ధాత్మ స్థితియందుండి యీనిత్యైక్యమును దెలుసుకొనవలెను. పరిపూర్ణాత్మ స్వాధీనము కావలెనన్న మనమాత్మతో దేవునితో నైక్యమొందుటేగాక సమస్తసృష్టితో నైక్యమొందవలెను. మనము జన్మించునట్టియు, మనతోటిపాటి జనులచే నివసించబడునట్టియు, నీప్రపంచమును నరియైన సంబంధమందును, నిత్యసత్యత్వ సమయానికయందును పునఃస్వీకారము చేయవలెను. మనతోటిపాటి జనమును మనమేలవిడచితిమనగా, వారితోఁ దప్పుసంబంధము పెట్టుకొంటిమి. భేదబుద్ధిచేఁ గాదుమందూ, సృష్టింపఁబడిన యనత్యబాంధవ్యము కలిగియుంటిమి. నమస్తవస్తువులును, భూతములును, మాన నూననజ్ఞానమందుఁ బునఃస్వీకారమొనరించవలెను. అహంకారవృద్ధ్యత్వమువలన కలిగిన భిన్నభావముతోఁగాక సర్వముతో నేకీభావమొంది పునఃస్వీకారము చేయవలెను.

దీనియర్థమేమనగా నతీతము, శుద్ధము, స్వయంభువు స్థల కాలాబాధ్యమగు నాత్మజ్ఞాన మొందుటేగాక, బ్రహ్మాండజ్ఞానమును సహితమంగీకరించి దానిపొందవలయు. సమస్త బ్రహ్మాండము

లకు మూలకారణమైన సమస్తమందు నివసించియున్న యనంతముని తో మనమైక్యము కావలెను. ఈజ్ఞానమే ప్రాచీన వేదాంతు లాత్మ యందు సమస్తమును సమస్తమం దాత్మను జూచుటయని చెప్పిరి. వారు మఱియు చెప్పిన దేమనగా సృష్టికి మొదటినుండి కలిగిన యద్భుతము తిరిగి మనుజునందు జరుగుచున్నదనియు నట్టి మనుజు నకు ముఖ్యమగు జ్ఞానమేది యనగా నావిర్భవించుచున్న బ్రహ్మాం డములకు సంబంధించిన సమస్తస్థితులు యాత్మయగు చున్నాడని. ఈమూఁడు మాటలతో నాత్మసంప్రపంచములకు సహంకార నిర్మిత మగు ససత్యసంబంధమునకు మారుగా రావలసిన నిజసంబంధము వర్తింపఁబడినది. ఇదే మనము స్థాపించవలసిన సమస్తముతో నైక్య మునకుఁ బునాది.

మన నిజస్వరూపము వ్యష్టిరూపకమగు మానసికపురుషుఁడు కాఁడు. మానసపురుషుఁడు పైకిఁగనిపించు దానియాకారము. మన నిజస్వరూపము బ్రహ్మాండసంబంధము. అనంతము. అది సమస్తస్థితు లతో నైక్యమైయున్నది. సమస్తస్థితులయందు నివసించియున్నది. మన మనోప్రాణస్థూలాంతర్వర్తియై యాత్మే మనతోటిపాటిసమ స్తముయొక్క మనోప్రాణస్థూలాంతర్వర్తియైన యాత్మ. దానిస్వా దీనపరుచుకొంటిమా, మనము వారికై చూచినప్పుడు మనవ్యక్తి సామాన్యమందు స్వభావసిద్ధముగా వారితో నైక్య మొందెదము. మనస్సృష్టి యైక్యమును నిరోధించుచున్న మాట నిజము. దానివెను కటి యలవాట్లయందు వర్తింపనిచ్చిన నీనూతన జ్ఞానము నాత్మస్వా దీనమును బోగొట్టి భేదభావ మను తెరనువేయఁ బ్రయత్నించును. ఈనిత్యసత్యవస్తు జ్ఞానానుగుణ్యముగాఁ దాను మారఁబ్రయత్నించదు. కాని మొదట మనయోగమందుఁ గ్రమముగాఁ బనికేసి వృద్ధిజెంది

తిమా, శుద్ధికాండైన మనోహృదయములద్వారమున నాత్మను బొందగలము. శుద్ధికాండైన మనస్సు స్థిరమై ముందుంటే, జ్ఞానముందగు బాత్రిత కలది. తరువాత మనస్సుకు విభజించి హృద్ధి తేర్చరచుటే దాని స్వభావమైనను యైక్యావృత్తసత్వరసములను భిన్నస్వరూపములగు వెలియాకారబంధముల నదిని యెఱుఁగించుట నేర్పవచ్చును. ధ్యానధారణముల సహాయమున సముష్టసమృద్ధిలము వేరుకానని భావించుట దాని కలవాటు చేయవలెను. అన్యతీయుని సమస్తమందును, సమస్తవద్వితీయునిగా భావించ వలవాటు దానికిగలిగించవలెను. ఇంతవరకు జీవుని వెలిబుచ్చు సద్ధతి జ్ఞానమునకు ముఖ్యమని ప్రత్యేక మభ్యసించవలసిన నని చెప్పితిమి. కాని పుష్కయోగసాధకున కీరెండుపద్ధతులు కలుపుట మంచిది. ఒకదానివలన యంతరాత్మను తెలుసుకొనుచున్నాడు. రెండవదానివలన మనము బ్రహ్మతమువెలిగాఁ దోచు నీసమస్తమందాత్మను తెలుసుకొనుచున్నాడు. ఈరెండుపద్ధతులతోఁ బ్రారంభించి గుహినితీయించు ననుపాయ సమస్తము దేవుడు, బ్రహ్మము, విరాట్ పురోషుడని తెలుసుకొనుటకు వీలుకలదు. తరువాత విరాట్మను దాల్చి నీ గానచ్చును. కాని యీపద్ధతిలోఁ గొన్ని చిక్కులున్నవి. సాధ్యమైనయడల రెండుపద్ధతులఁ గలుపుట మంచిది.

సమస్తవస్తువులు దేవుడు బ్రహ్మమును జ్ఞానము ప్రసిద్ధమై యున్నది. దాని యనుభవము మూఁడు సోపానములుగా మనము విభజింపవచ్చును. మొదటిది యాత్మ కలదని. దానియందు సమస్త జీవులున్నవని, ఆత్మయనంతమగు స్వాయంభువైస్వయం వ్యాపకమై కాలస్థలాబాధ్యమై శుద్ధమై తనంతటఁ దానావిర్భవించినదని. కాలస్థలములు దాని జ్ఞానరూపములని యంగీకరించుచున్నది. అది సమస్త

వస్తువుల మించినది. స్వయం వ్యాపకమందు, జ్ఞానమందు, సమస్త వస్తువులఁగలిగియున్నది. తానుసృజించు నేవస్తువుచే బాధింపఁబడదు. భరించును. అగును. సర్వవిలక్షణమై యనంతమై యానందమయమై యున్నది. అసంతమగు నాకాశము సమస్తములను దనలోఁ గలిగి యున్నట్లు యాత్మసర్వము దనలోఁ గలిగియున్నది. ఈయాకాశబ్రహ్మము సాధకునకు ధ్యానమం దుపయోగపడును. అతఁడు తనకు మొదట నపరోక్ష మగ్రాహ్యముగాఁ గనుపించు దానిని ధ్యానించుటకష్టము. స్థూలాకాశముగాక సర్వాచ్ఛానకమగు నీయాకాశమం దనగా జ్ఞానానందములయందు మానసికముగా నీయుత్తమస్థితిని జూడ నతఁడు ప్రయత్నించును. తనలో నున్న యాత్మతో దానికి నేకీభావము తేఁ బ్రయత్నించును. అట్లు ధ్యానించుటచేత మానస మున కనుకూలమైన స్థితి తేవచ్చును. అట్టి యనుకూల స్థితివలనఁ దె రపడిపోగా విజానము మానసమంతయు నిండి మన దృష్టిస్వభావ మును బూర్తిగా మార్చఁగలదు. మారిన యాచూపు మనజ్ఞాన మందు వ్యాపించి స్థిరపడినకొలది తుదకు మనకేమార్పురాఁగలదు ? మన మేది చూచుచుంటిమో యది యయ్యెదము. మనయాత్మజ్ఞాన మం దనంతమై యుందుము. మనోప్రాణ దేహములప్పు డనంతమం దొక విధమైన విధానములై తోచఁబడును. ఉన్నది ప్రపంచము గాక యనంతమగు నాత్మేనని మనకుఁ దోచును. ఆత్మాపిర్భావము నకు సంబంధించిన తనయాకారములయొక్క మహత్తరమైన బ్రహ్మాండ సమరసత్వములందుఁ జరించుచున్నట్లు మనకుఁ దోచఁ గలదు.

కాని యీసమరసత్వముగాఁ బరిణమించు సమస్తవస్తురూప ముల మాట యేమి ? అవి మనకు రూపమాత్రము లేనా ? సత్య

త్వబోధ శూన్యములై నిష్ప్రయోజనములగు నామరూపములు మాత్రమేనా? ఎంత యద్భుతముగాఁ గనుపించిన నవి ప్రయోజన శూన్యములేనా? మనకవి యొకప్పుడు బహుసుందరముగాఁ గనుపించినవే. ఇప్పుడు నిర్దేశములని శృంగారవలసినదేనా! అట్లుకాదు. సర్వగచ్ఛితమగు సంతాత్మయం దైక్యతయొక్క తీర్థముదే మొదటనట్లుతోచును. ఆత్మయందున్న యసంతముల నిరాకరింపఁజేయును. కాని యీనస్తువులు నిష్ప్రయోజనములు కావు. బ్రహ్మాండమానసముచేఁ గల్పింపఁబడిన యసత్యములగు నామరూపమాత్రములే కావు. నిజమునకవి యాత్మస్వవ్యక్తితోఁ దానుగుచున్న యాపిగ్భావములే. అనగా మానలోచితనే యాత్మయాసర్గమందు నివసించియున్నది. వానివ్యక్తిదానికే కలదు. వాని వ్యాపారమును జాలించుచున్నది. వానియందు నివాసముజేసి యానందకడుచున్నది. ఆకాశము తనలో ఘటమును గలిగి ఘటమునుఁ దానున్నట్లే యాత్మ తనలో సమస్తము కలిగి సమస్తమందుఁ దానున్నది. సమస్తము యొక్క నిజతత్వ మదియే. ఆత్మయొక్క యంతర్నివాసస్థితి మనము తెలుసుకొనవలెను. మనము చూచి జ్ఞానముతో సమస్తస్థితులందున్న యాత్మ మనమే కావలెను. మేఘోమానసికాభ్యంతరములని రాకరించి బాటదరియి, యీమానిగ్భావములం దీశ్వరుఁడు నివసించియున్నాఁడనియు, వాని నిజతత్వ మతడే యనియు, వానియందు వ్యక్తితో నున్నాఁడనియుఁ దెలుసుకొనవలెను. తేలివినె మానసికముగాఁ దెలుసుకొనుటేగాక స్వానుభవముచేతఁ దెలుసుకొనవలెను. ఈస్వానుభవము సమస్తమానసజ్ఞానమునకుండు యలవాట్లను నివృత్తరూపముగా మార్చఁగలదు. మరమేయగు నీయాత్మ యితరస్థితులకతీతమైయున్నను, స్వస్వక్తియందు తున కితరస్థితులతో నేకీభావ

మొందుచున్నది. అది సమస్తమును మనలోఁ గలిగి సమస్తమందుఁ దానివసించుటేగాక సమస్తము తానేనని మనము గ్రహించవలెను. అది యంతర నివాసియగు సూక్ష్మమేగాక, నామరూపములుసహిత మదేయని తెలుసుకొనవలెను. వ్యాపారముది. వ్యాపారము నడపునడది. మనోప్రాణదేహము లది. ఇట్లు చివరకుఁ దెలుసుకొనుటచే మనము మొదట విడిచిపెట్టిన సమస్తమును నిజతత్వమందుఁ బునఃస్వీకార మొనరింతుము. మనవికావని మొదట త్యజించిన వ్యష్టిమనోప్రాణదేహము లాత్మావిర్భావములని తిరిగి స్వీకరింతుము. ప్రత్యేకము వ్యష్టికి సంబంధించిన యల్పత్వముండదు. ఇక మానసమును, స్వల్పవ్యాపారమందు బంధింపఁబడిన ప్రత్యేకమనోమయ స్థితిగా నెంచక సర్వవ్యాపకమానసముయొక్క గొప్పసిద్ధాంతముగా భావింతుము. ప్రాణము సహంకార సంబంధమైన ప్రాణేంద్రియ కామ వ్యాపారమని తలచక సర్వవ్యాపకప్రాణముయొక్క స్వాతంత్ర్యము గల విధానమని తలచెదము. శరీర మాత్మయొక్క భౌతికచరిత్రాలయని భావించక చెప్పినట్లు విను సాధనముగాను మార్మగల దుస్తుగాను భావింతుము. అది సహితము సర్వవ్యాపక పదార్థముయొక్క విధానమనియు బ్రహ్మాండ శరీరములోని యొక కణమనియు భావింతుము. భౌతిక ప్రపంచమునము మనస్థూలజ్ఞాన మొకటేమని మనము తెలుసుకొందుము. మనచుట్టునున్న సమస్తప్రాణశక్తులు మన ప్రాణశక్తులే యని తెలుసుకొందుము. దివ్యానందానుగుణ్యమగు మన హృదయాందోళనములందు, వెతికి బ్రహ్మాండ ప్రేరణయొక్క హృదయాందోళనములఁ దెలుసుకొందుము. సర్వవ్యాపకమానసముయొక్క కార్యమంతయు, మనమానసములోనికిఁ బ్రవహించునట్లు మనమనోవ్యాపారమంతయు యాగొప్ప సముద్రములోనికిఁ దిరిగి కర

టమువలె వెలికి ప్రవహించుచున్నట్లును, మనకుఁ దెలియఁగలదు. మానసాతీతమగు నిజతత్వము ననుసరించి బ్రహ్మోపనిషత్ సద్విరణ ననుసరించి మనోప్రాణస్థూలముల నేకము చేయు నీయైక్యమే పరిపూర్ణ బ్రహ్మోపనిషత్ సమందు మనకు వచ్చు యంతర యీశ్వర సంసిద్ధి.

కాని భవుఁడు (Being) భవమను (Becoming) రెండుశబ్దములయందు సర్వము నింపనలసియున్నది. గనుక మనము పొందవలసిన జ్ఞానము సర్వార్థియైనది, పరిపూర్ణమైనది కావలెను. స్వచ్ఛము సూక్ష్మమగు నాత్మజ్ఞానము కలిగినఁ జాలదు. బ్రహ్మోపనిషత్సాధనమును పోషించి వృద్ధిచేసి దానిలో నెల్లు పోవేసింపుచున్నదో నావి ధానముల సహనము తెలుసుకొనవలెను. ఆత్మజ్ఞానము (self-knowledge) ప్రపంచజ్ఞానము (world knowledge) సర్వవ్యాపకమగు బ్రహ్మజ్ఞానమందు నైక్యమొందవలెను.

23 అధ్యాయము.

ఆత్మవిధానములు.

జ్ఞానసూక్ష్మమువలన మనము తెలుసుకొన్న యాత్మ మన మానసిక స్థితులకు వ్యాపారముల కాధారమై తదంతర్వర్తియగు సత్యమేగాక బ్రహ్మాండవిషయము లందావిర్భవించిన సర్వవ్యాపక సర్వాతీతముగు స్థితి సహితమై యున్నది. ఆత్మజ్ఞానమందు స్థితివిషయిక జ్ఞానము మార్పుజెందుచున్న బ్రహ్మాండవిషయములతో దానికిగల సంబంధవిధానముల జ్ఞానము చేరియున్నది. బ్రహ్మమును గురించి ప్రశ్నోపనిషత్తు (యస్మిన్ విజ్ఞాతి సర్వం విజ్ఞాతం) యేది తెలిసిన సర్వము తెలియునో యనిచెప్పినదాని కర్థమిది. ఈ యుపనిషత్తు యేమి చెప్పుచున్నదనగా నది కేవల సత్యమని మొదటఁ జెలుసుకొననలెను. తరువాత దానిని తెలుసుకొన్న జీవునకు దాని ముఖ్య విధానములు స్పష్టముగాఁ జెలియఁగలవు. మనము నిశ్చయముగా దానిని తెలుసుకొనకముందే శాస్త్రవిచారముచేతను, మేధోవిశేషముచేతను, సత్యత్వ మెట్టిదో, ప్రపంచ మెట్టిదో పరిశీలించవచ్చును.

అట్టి శాస్త్రజ్ఞానము నిజమైనజ్ఞానముకాదు. అంతేగాక యదిమనదృష్టిజ్ఞానములకు వ్యక్తము కావచ్చును. కాని దీనిని సమస్తానుభవములందట్టి వ్యక్తిలేకున్న మనకు వ్యన్తమగుచున్న దానితో మనము సమస్తస్థితిని యైక్యమొందించకున్న నదినంపూర్తికా నరదు. సాంఖ్యమునకు యోగమునకు గీతకనుపరచిన భేదమిదిగదా. పరిపూర్ణ యోగమునకీ రెండవస్యకములు. ఈశ్వరుని దేవునుకొనుట యోగశాస్త్రవిషయము. అతనితో క్షత్వమగుట యోగవిద్యావిషయము. ఈ యోగవిధ్యవలన యాత్మయందుండి యత్స్థితినుండే పనిచేయుదుము. అందువలన జ్ఞాన సారమండే యతీతుడగు నీశ్వరునితో నైక్యమగుటేగాక, మనస్థితిధర్మజ్ఞానమందు సహిత మతనితో క్షత్వమొందెదము. సమస్తనస్తువులు జంతువులు తెలియకనో కొంత తెలిసి యోతమయవయనముల స్థాస్యధర్మద్వారమున నతని వెల్లడిచేయఁబ్రయత్నించుచున్నవి. ఉత్తమసత్యమును దెలుసుకొని దానితో సమరస మొందుట సరియైన యునికికి లక్షణము. మనసము స్థమగుదుదానిని వెల్లడించి యనుభవించి పనిచేయుట సరియైన బ్రహ్మమునకు లక్షణము.

కాని యూయుక్తముగి సరిగాఁ దెలుసుకొని వెల్లడించుట మనోమయుడగు మనుష్యునకు నులభముకాదు. కారణ మేమనగా నుత్తమ సత్య మట్టిదాని యుక్తమ విధానములు మానసాతీతములైయున్నవి. మేధోమాననములకు, మానసికానుభవములకు విరుద్ధస్థితిభావములుగాఁ గనుపించి సరిపుచ్చుటకు వీలులేని విరుద్ధములుగాఁ దోచి మానసాతీతానుభవమందు మాత్రము సర్వేశ్వరుని పూర్తిచేయుభాగములుగాఁ గనుపించు నైక్యతపై నిని యాధారపడియున్నవి. ఏకకాలమందే యేకముగాను బహుళముగా నాత్మను

దేలుసుకొనుటలో నీవిషయము నిదివరకే కనిపెట్టియుంటిమి. ప్రతి భూతమును ప్రతివస్తువు నతఁడని తెలుసుకొనవలెను. మొత్తము యొక్క యైక్యమందును సారముయొక్క యేకత్వమందును సమస్త మున కైక్యమతఁడనే తెలుసుకొనవలెను. మనకు సర్వత్ర రెండు విరుద్ధముగాఁ దోచినను స్నేహభావముగల నీస్థితుల నేకత్వ బహుళత్వముల కతీతుఁడితఁడేనని తెలుసుకొనవలెను. ఏలననగాఁ బ్రతి వ్యష్టిభూతమాత్మే. మానసిక స్థూలరూపములయొక్క బహిరంగ హద్దులున్నను ప్రతిభూతమాత్మే. ఈమానసిక స్థూలరూపద్వార మున సతఁడు స్థల కార్య విషయములందుఁ బ్రత్యక్షమగుచున్నాఁ డు. వీనిని యతర్బహిర్బధము నిర్మించుచున్నది. తద్వారా వ్యష్టిపు రుషుని మనము తెలుసుకొనుచున్నాము. అదేవిధమున ప్రతి సమి ప్టియు కొద్దిదైనను గొప్పదైన నాత్మే. ఈయావిర్భావ విభాసము లందు వెల్లడగుచున్న యీశ్వరుఁడే. అంతరదృష్టికి తనకుఁదాఁగాన్పించునట్లు, బహిదృష్టికి మనకుఁ గాన్పించునట్లు, దానిఁ దేలుసుకొను చున్నంశవరకు నేనృష్టినిగాని యేసఁగిష్టినిగాని మనము నిజముగాఁ దేలుసుకొనఁజాలము. ఏకత్వమందు సకలవిరోధముల సమన్వయించి యట్టి జ్ఞానమందే నిలుచునట్లు మానసికవృత్తుల మార్చిసఁగాని నిజ సత్యమందుండఁజాలము. ఎందుకనగా మనము నిజమైన యైక్యమందుండలేదు. అయిక్యసంసిద్ధియనగా సమస్తవస్తువులు మొత్తముయొక్క భాగములనియు సముద్రములోని యలలనియు భావించుటకాదు. కాని నృష్టియు సమిష్టియు పూర్తిగా నీశ్వరుఁడనియు నుత్తమ యైక్యమందు మన యాత్మయనియు భావించుటే. కాని యసంతుని మాయావైచిత్ర్యము మెట్టిదనగా నన్నియు మొత్తములోని భాగములనియు, సముద్రములోనలలనియుఁ బ్రత్యేకమూర్తులనియు, భావి

చుట పరిపూర్ణ సత్యమునకుఁ బరిపూర్ణజ్ఞానమున కావశ్యకమైయున్నది. ఏలననగా సమస్తమందాత్మ యొక్క వేద్యమగు సృష్టియూ విరూపముకొఱకు నిత్యమగు జీవానూపములయందగు వైల్లడగుచున్నదనియు నాజీవానూపములే యనేకలోకములలో సానేకయుగములకొలది మన వ్యక్తి (Personality) వ్యాపారముల సజుభుచున్న సనియు మనము చూచుచుంటిమి. సదా నిలిచియుండు స్థితిగల్గి మన వ్యక్తి (Personality) యాపము సదా నొందుచున్న మోర్పులగు వసుక నుండు నిజమగుపురుషుఁడు (Individuality). అది నేను, యహంకారముకాదు. అనంతమగు వస్తువు. నిజమునగిది యనంతరూప్య. అతఁడు తానున్నస్థానమునుండి నిత్యమగు జీవాభవనూపమునఁ బ్రతిఫలించుచున్నాఁడు. అనంతపురుషులు గలరనియు, నీనిరుణజీవులు బ్రహ్మాండశక్తి వ్యాపారములనుఁ బ్రతిఫలించు చున్నారనియుఁ బట్టి సాంఖ్య మతమునకు నిజశత్యమిదియే. జాన్మల మోన్యవాదము సత్త్వగుణ మాయావాదమును ఖండించుట కేర్పడిన నీశ్వరవాదమునకు కేవల విరుద్ధమయినను, యొకవిధమున యావాదమునకు సహిత మంతర్యమున నిదేకనుపించుచున్నది. కేవలముభౌద్ధము కేవలముసాంఖ్యముకాని ప్రాచీనమతముకటి కలదు. అదియుక నిర్గుణత్వమునే (Quiescent) వచ్చుకొనుచున్నది. ప్రపంచములోని ప్రతిది ప్రపంచభూతాత్మకమనియు మాయాశక్తియొక్క త్రిగుణాత్మకమనియు, నిర్గుణనిజానముచే వీనినియ సత్యమగు వ్యాపారప్రకాశత్వము కలుగుచున్నదనియుఁ జెప్పుచున్నది. కాని యావాదము పూర్తిగా బ్రహ్మముయొక్క సత్యత్వమునుఁ దెలుపఁజాలదు. జన్మలకొలది వివిధమనోప్రాణ స్థూలరూపముల నొందుచు మార్పలచెందు మనోమయ, ప్రాణమయ, యన్నమయ సంఘాతపదార్థమే మనముకాదు.

ఈసంఘాతమునకు లోనవివేకముగల స్వక్ష్మితి యెప్పుడులేదనరాదు. ఈసృష్టివిషయమై శ్రద్ధవహించని నిర్గుణుని (Quiescent) కన్న వేరు లేదనరాదు. మనమానసిక ప్రాణస్థూలవ్యవస్థ్యత్వము (Personality) సదా నొందుచున్న మార్పులకు లోన నిలకడగలశక్తి యుక్తమగు స్థితికలదు. దీనిని మనము తెలుసుకొనవలెను. ఈశ్వరుడు సద్వా రమున యావిర్భవించి తన యిష్టానుసారము సృష్టిలో సదా పనిచేయుటకు దానిని సరియైన స్థితియందుంచవలెను. ఎవనినుండి యీ సమస్త మావిర్భవించుచున్నదో యట్టి యద్వితీయునియొక్కయు, దేనికి యీయద్వితీయుడు మూలము సారమగుచున్నాడో యట్టి బహుళత్వముయొక్కయు, దేనిద్వారమున నీయద్వితీయునకును బహుళత్వమునకునుగల సంబంధములు పోషింపబడుచున్నవో యట్టి శక్తియొక్కయు నిత్యానంత సంబంధములనుబట్టి మనస్థితిని యోచించితిమా ఈవేశ్వరైక్యము నొప్పుకొననట్టియు జీవుల యేకీభావమునంగీకరించునట్టియు, మహాశాస్త్రములయందు సహితము కొంతనిజము కాన్పించును. ఈమహిమలలోని కొన్ని మూఢాచారములు హీనస్వగ్గా మభవములే ముఖ్యమనితలచిన నీశ్వరుని కాగలించుటచేసచ్చేడి యానందముకొనుటకు జీవునకుఁగల యిచ్చను నెల్లడించుచు భక్తుఁడగు నొక కవివ్రాసిన యీ క్రిందిపద్యములలోని గూఢార్థముకూడ యామహిమలకుఁ గలదు. “నేను పంచదారయగుట కొప్పుకొనను కాని పంచదారతన కోరుచున్నానని” యాకవిభక్తుఁడు వ్రాసినాడు. సమస్తమందాత్మయొక్క యేకత్వాధిక్యతే మనకు ముఖ్యమని తోచినప్పటికి మనమాకపించెన్నిన వాక్యము నొకవిధమైన దైవికమగు విషయానందాపేక్షయనిగాని బంధింపఁబడి యజ్ఞానముచేసీశ్వరుని నిరాకరించుటయనిగాని తలచకూడదు. భావ వర్జించలేనట్టియు వివే

కము స్పష్టపరచలేనట్టియు హృదయమునకు సాధ్యమయినట్టియు శాస్త్రజన్యగర్వము నిర్మూలము చేయఁజాలనట్టియు నగాధ మన్భూత మగు స్థితితత్వము నాకవిభక్తునివాక్యము బోధించుచున్నది. అది భక్తిమార్గశిఖరమునకు సంబంధించినది. ఆ భక్తిమార్గము చెప్పునప్పుడు తిరిగి యీవిషయమును యోచింఁగము.

పరిపూర్ణయోగసాధకుఁడు తన గమ్యస్థానమును గురించి పూర్ణ భావము కలిగియుండవలెను. దాని పూర్ణభావమునకై ప్రయత్నించును. ఈశ్వరుఁడు తన స్వావిర్భావమునకు బహువిధానములఁ గలిగియున్నాఁడు. అనేకస్థితుల లోకములఁబొంది వ్యక్తమగుచున్నాఁడు. ప్రతివిధానమునకుఁ బ్రయోజనముకలదు. ప్రతిస్థితికి (plane) ప్రతి బింబైక్యములందు సంసిద్ధికలదు. వ్యష్టిజీవునిమూలకముననే తప్పక నున మద్విలీయునిఁ జేరుదుము. మన సమస్తానుభవమునకుఁ బునాది వ్యష్టిజీవుఁడే. జ్ఞానముచే మనమద్విలీయునితో నైక్యమొందెదము. ద్వైతి యట్లుండగానే యైక్యతాకలుగును. దానినలన మనమూలములో మునిగి సమస్త వ్యష్టినర్మస్థిబంధముల త్యజింతుము. ఆయైక్యము జానమార్గమువల్లనే కలుగుచున్నదా లేక యీశ్వర త్వమందున్న శుద్ధస్థితియా? కర్మమార్గమందునహితము మనకర్మాధిక్యత దివ్యచిత్తజ్ఞానశక్తులయొక్క యైక్యముద్వారా యీశ్వరునందు మునుగుటేయని చూచియుంటిను. భక్తిమార్గాధిక్యతనహితము ప్రేమించుపదార్థమందుఁ బరిపూర్ణానందరసముతో మజ్జనమొనరించుటేయని చూచియుంటిను. కాని దివ్యకర్మలతోఁగల వ్యస్తాత్మ (జీవుఁడు) వ్యక్తిసాధనముగా తనంతఁదామాయను. తన్నూలకముగా నీశ్వరేచ్ఛప్రేమ చిత్ప్రకాశతలతోఁగలసి బ్రహ్మాండ బహుళత్వము లోనికి వ్యాపించును. ఈవిధముననే యాజీవుని యుత్తమాత్మతోను

మనయందున్న యాత్మతో నైక్యముచేయుటవలన మనతోటిపాటి వారితో మనకు నైక్యత రాగలదు. అప్పుడే ప్రకృతికార్యమందు మనకుఁ బ్రత్యేకవ్యక్తస్థితి యద్వితీయుని జీవరూపమునఁ గలుగుచు న్నది. దానివలన నితరులతో నుత్తమేశ్వరునితో నద్వితీయమందు భిన్నత్వసంబంధములూ మనకుఁ గలుగుటకాభేదము నిలుచును. కాని యాసంబంధములకు నజ్ఞానమందు మనమున్నప్పుడుండు సంబంధములకు భేదముకలదు. మొదట మనకేకత్వము నామమాత్రమగు నిచ్చయైయున్నది. ఏకత్వమే ధర్మము. భిన్నమా యేకత్వమును వివిధవిధముల ననుభవించుట కేర్పడినది. అహంకారవ్యక్తివలనఁగని గడి భిన్నత్వములోనికి దిగక భిన్నవిలాసముతో సంబంధతేని యేకత్వమును సంపాదించఁ బ్రయత్నించక మన మీరెండుస్థితుల వాని కలియక సానమగు నుత్తముని యసంతత్వమందుఁ గలిపి సరిపుచ్చెదము.

అత్మ, వ్యష్టాత్మ మానసికయహంకారవ్యక్తికన్న భిన్నమైన స్థై మన వ్యష్ట్యత్వము (Personality) భిన్నమైయున్నది. మన వ్యష్ట్యత్వము (Personality) కేవిధమున నుండునదికాదు. అది నదా మారుచువివిధమిశ్రమాములఁబొందునది. అదిమూలవ్యక్తికాదు. వ్యక్తియొక్కరూపముల నిర్మాణము. స్థితియొక్క ప్రక్తికాదు. స్థితియొక్క యసంపూర్ణియగుశక్తుల వివిధవిలాసము. మన స్థితియొక్క నిజానందమనుభవించునదికాదు. మార్పులయందెట్టి యానందమునఁ కలిగించు వివిధానుభవములకై ప్రయత్నము. ఇదికూడ పురుషుఁడే బ్రహ్మమే. కాని మార్పులఁజెందుచున్న పురుషుఁడు. అనంతనిబహిర్వైచిత్ర్యము. దాని యచలనిజతత్వముకాదు. ఈపరమేశ్వరస్వరూపము త్రిపురపాత్మకముగా గీత వర్ణించుచున్నది. మార్పుచెందు

పురుషుఁడు. మార్పులేనిపురుషుఁడు. వీరిద్వరికివేరియై నారిని తనలోఁ గల మహాహోన్నతుఁడు. ఆమహాహోన్నతుఁడే మహము పాండవలసిన బ్రాహ్మవై యున్నాఁడు. మనలో నందరిలోనున్న యుక్తిమాత్మయంతఁడే. మార్పుచెందని యాత్మప్రశాంతమై నిష్క్రియత్వముకలిగి నమమై మార్పులేనిది. కర్మనువిడిచి నిష్క్రియత్వము చేరినపుడు మనకది లభించును. జ్ఞానవిలాసశక్తి యాసందాన్యప్రభుత్వములవిడిచి, దేవినలన మహాహోన్నతుఁడు స్వతంత్రుఁడై యందుక విలాసమునుభవించుచున్నాఁడో యట్టిస్వచ్ఛము నిత్యమగు జ్ఞానమూలమును జీరినప్పుడు మనకది లభించుచున్నది. మార్పుచెందుమాత్మకుఁ బదార్థమై ప్రపంచజీవితసంబంధములు దేవినలన సాధ్యమగుచున్నచో యట్టిస్వస్థి (Personality) మూలమైయున్నది. మానసికుఁడీ మాన్యులొందు నాత్మయందఁగ జిక్కుకొని దానిమాన్యులతో మార్పులొందుచున్నాఁడు. నిత్యప్రశాంతమును శక్తిని నిజానందమునను జొందఁజూలనున్నాఁడు. మార్పులుచెందని యాత్మయందఁగ జిక్కుకొన్న జీవుఁడు యీసమస్తమునుఁ దనలోఁ గలిగియుండునుగాని ప్రపంచములోఁ బనిచేయఁజాలఁడు. మహాహోన్నతునియందఁగ నివసించుజీవుఁడు నిత్యప్రశాంతత్వము శక్తియాసందముల స్థితివిపులుతను జొందును. వ్యక్తత్వముచేతను (Personality) శక్తిరూపములచేతను తన యలనాత్మచేతను స్వకీయజ్ఞాన స్వకీయశక్తులయందు బంధింపఁబడదు. ప్రపంచమందతఁడు తన్నుఁదావెల్లడించుకొనుటకు విపులస్వాతంత్ర్యశక్తులతో వీనినన్నిటి నుపయోగించు చున్నాఁడు. ఇట్లుసహిత మీ మార్పు నాత్మయొక్క ముఖ్యవిధానముల మార్పుటకాదు. మహాహోన్నతునియందు నిమగ్నమొందుటచే మన దివ్యధర్మమును గ్రమముగా నుపయోగించుటచేఁ గలుగుచున్నది.

ఆత్మయొక్క యీతివిధముగు విధానముననుసరించి హిందూవేదాంతము సగుణనిర్గుణబ్రహ్మములకుఁగల భేదమేర్పరిచినది. దానిసనుసరించే యైరోపావారి మానుషదేవుఁ (Personal God) డ మానుషదేవుఁడను (Impersonal God) భేదమేర్పడినది. ఉపనిషత్తు యుత్తముని “ నిర్గుణోగుణ ” యని పఠించినది. దానియుద్ధము మహోన్నతుఁడగు గుణాతీతుఁడైనను గుణగణాలంకారుఁడేయని. దానినిబట్టిసహితము రెండు ముఖ్యవిధానము లేర్పడుచున్నవి. రెండు ముఖ్యపక్షము లేర్పడుచున్నవి. ఈరెండువిధానము లతీతమైన తివ్యసత్యత్యమందధిగమింపఁ బడుచున్నవి. అవి నిశ్శబ్దబ్రహ్మము క్రియాబ్రహ్మమునకుఁ బోలియున్నవి. ఏలననగా సను స్త ప్త ప్రపంచ వ్యాపారమొకవిధముగా బ్రహ్మముయొక్క యసంత యసంఖ్యాక గుణముల వివిధవిధానములందు వేరువేరురూపముల నిరూపించుటే యని యెంచవచ్చును. అతనిన్యరూపము జ్ఞానేచ్ఛవలన నన్నిగుణములఁ దాల్చుచున్నది జ్ఞానస్థితికి సంబంధించిన పదార్థముతో నన్నియూకారములు నొందుచున్నది. బ్రహ్మాండకార్యరూపమైన స్వకీయమగు బ్రహ్మాండజ్ఞానశక్తి (గుణములు) లగుచున్నది. కాని యతఁడు వీనిలో దేనిచేతను వీనిలో నన్నిటిచేతను బంధింపఁబడఁడు. అతఁడు తనగుణములకు పైనున్నాఁడు. ఒకవిధమైన లోకమందాగుణముల కంటకనున్నాఁడు. నిర్గుణబ్రహ్మమునకు గుణవశీకరణములేకపోలేదు. ఈనిర్గుణమే సగుణముగా నసంతగుణముగా నావిర్భవించుచున్నది. అసంతవివిధాత్మావిర్భావమును యాతని సంపూర్ణసామగ్ధ్యమందు సమస్తము కలిగియున్నాఁడు. అతఁడు వానిని మించియున్నాఁడను యర్థమందు వానిచే బంధింపఁబడకున్నాడనట. అతఁడు వానికి 'వెలియై స్వతంత్రుఁడై యుండకపో యనియెడల నది యసంతములు కాక

పోవచ్చును. దేవుడు తనగుణములకు వశుడై యుండవలసినచ్చును. తన స్వభావముచే బంధింపబడవలసియుండును. ప్రకృతియధికారియై పురుషుడు దానిసృష్టి, యాలవస్తువు కావలసియుండును. అనంతుడు గుణముచేగాని నిర్గుణముచేగాని బంధింపబడి యుండలేదు. మానుషత్వముచేగాని (Personality) యమానుషత్వము (Impersonality) చేగాని బంధింపబడలేదు. అతడుతాడే. మనననల కతీతుడై యున్నాడు.

మనము అనంతమిట్టివాడని వర్ణించుకొనుకొని యతనితో నైక్యమొందగలము. మనము నిర్గుణముకాగలమని చేప్పుబడినదికాని సగుణదేవుడు (Personal God) కాగలమని చేప్పుబడలేదు. అది యొకయర్థమందు నిజమే. ఎవడు ప్రత్యేకము ననుస్త బ్రహ్మాండములకు బ్రభువుకాబోలెడిని యర్థము. మనము నిర్గుణబ్రహ్మమందువలెనే సగుణబ్రహ్మమందు సహించు స్వరూపులమై ప్రవేశించగలము. మనము రెంటియందు నివసించగలము. రెంటియందు మనస్థితికి మరలఁ జీరగలము. కాని దేవివిధముననదియే మన నిజసారమందు నిర్గుణముతో నేకమగుటవల్లను మన గౌరవస్వాతంత్ర్యమందు సగుణములతో నేకమగుటవల్లను స్వాధర్మముక్తి కలుగుచున్నది. అనంతప్రశాంతత్వస్థితిలో నిబ్బములనులచి యుత్తముడు తన్నుఁదా నిత్యానంతక్రియత్వములోనికి ప్రవహింపఁజేసుకొనుచున్నాడు. తననిర్నయములఁ తనకుఁదాస్యతంత్రుడై నిర్నయించుచున్నాడు. అనంతగుణము నుపయోగించి దానినలన వివిధగుణసమ్మేళన మేర్పరచుచున్నాడు. మన మాప్రశాంతస్థితిని నిశ్శబ్దములోనికిఁ దిరిగి ప్రవేశించవలెను. దానిలోనుండి దివ్యస్వాతంత్ర్యముతో గుణబంధమునకు వెలియై పనిచేయవలెను. కాని ప్రపం

చమందు దివ్యకర్మలకొఱకీవిగుణగుణముల విశేషముపయోగించవలెను. ప్రభువు సమస్త వస్తుస్థానమునుండి పనిచేయుచుండగా మనము మట్టుకు ప్రత్యేకవ్యష్టిస్థానముద్వారా యతని యిచ్చాశక్తిస్థానములఁ బ్రసరింపఁజేయువలెను. ఆప్రత్యేకవ్యష్టిస్థానముతనికి జీవసూపము. ను నమదేయైయున్నాము. ప్రభువు దేనికోఁబడియుండలేడు. వ్యష్టి జీవసూపము తన మహాన్నతాత్మకు లోఁబడియున్నది. ఆలోఁబడుట పరిపూర్ణమైనకొలది పూర్ణశక్తి స్వాతంత్ర్యవ్యక్తి యెక్కువగుచున్నది.

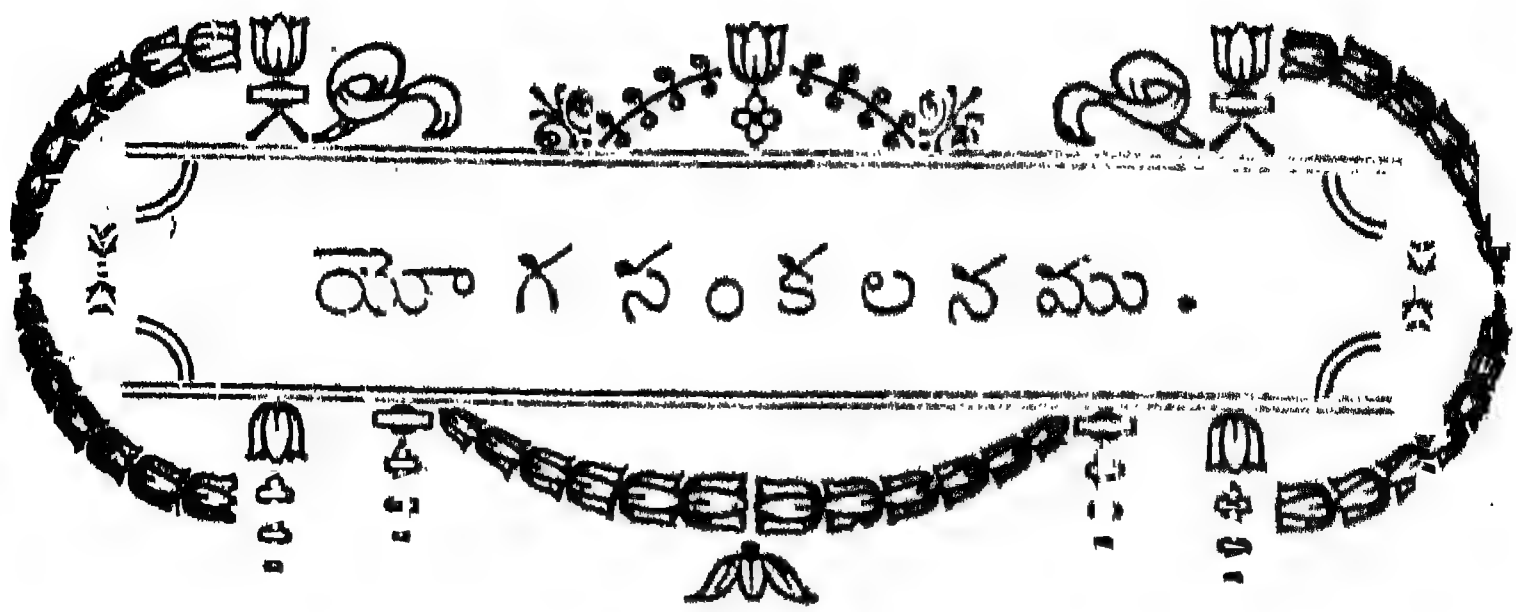
మానుషబ్రహ్మమునకు (Personal) సమానుషబ్రహ్మమునకు (Impersonal) గలభేదము, హిందువులు చెప్పినదేకాని యాంధ్రీయశక్తియులు మాత్రము హిందువులను సమానుసందర్భము విపులశ్లోకమును గొందవరది భేదము కల్పించుచున్నవి. ఐరోపావారి మానుషదేవుఁడు (Personal God) మానుషస్వభావముగల మనుజునివంటివాఁడు. తనగుణములతో బంధింపఁబడినవాఁడు. అట్లు బంధింపఁబడుకున్న సర్వజ్ఞుఁడే. సర్వశక్తికలవాఁడే. హిందువులు శివుఁడు విష్ణువు కాళీలనంటివాఁడు. పూజించుటకు నేమిందుటకు తన మౌనయభావములననుసరించి మానుషదేవతను మతమేర్పగుచుకొనుచున్నది. కాల్విన్ (Calvin) యోర్పర్పుకొన్న భయంకరుఁడై నయాతూన్యఁడగు దేవుఁడు, సెయింట్ ఫ్రాన్సిస్ (St. Francis) యోర్పర్పుకున్న నయాభరితృప్తి ను దేవునివంటివాఁడుకాఁడు. భయంకరముగు కాళీదేవిని ప్రేమాత్మనుండగు విష్ణునకునుగల భేదముకలదు. సందహరకర్తయగు శివుఁడు పోషణకర్తయగు విష్ణునికంటెను సృష్టికర్తయగు బ్రహ్మకంటెను భేదముగాఁ గనుపించును. అట్టివర్షసలు సర్వవ్యాపకుండగు బ్రహ్మాండసృష్టిపోషణకర్తను తెలుపఁజాలవు. హిందువులవర్షసలు

సరియైనవని యొప్పుకొనరు. మానుష దేవుడు (సగుణ దేవుడు) తన గుణములచే బంధింపబడియుండలేను. అతడునంతగుణమును కలవాడు. అనంతగుణముల స్వాధీనమందుకలవాడు. వానికి వెల్లియైనవాడు. తన యిచ్చానుసారము వాని నుపయోగించగలవాడు. వ్యష్టి జీవుడు తన వ్యష్టిస్వభావానుసారముగా కోరికలను సృష్టిచేయుటకు తన యనంతదేవత్య వివిధనామనూపములయందుండి నున్నదానావిర్భవింపజేసుకొనుచున్నాడు. ఈ హేతువుచుట్టే సాధారణముగా నైరోపావారు హిందూమతము వేదాంతసాంఖ్యశాస్త్రములనన్న వేదసదని తెలుసుకొనజాలకున్నారు. అనంతగుణభరితుడని మానుష దేవుని గ్రహించజాలరు. మనుజుడుకాని మానుష దేవుని గ్రహించజాలరు. కాని మానుషత్వమునకు (personality) మూలమిదే. నిజమైన మనుష్యుడితేదే. దివ్యమానుషత్వమునకిదే నిజశత్యము.

మన యోగసంకలనమందు దివ్య మానుషత్వ (divine personality) మును గుసంచి ఇట్టి యోగము నవప్పునపుడు యోచితము. ముక్తి సంపాదించినపుడు సహితము దానికి స్థానము పరిపూర్ణ యోగమందు. గలదని యిచ్చట సూచించిన చాలును. సగుణదేవుని సమీపించుటకు మూడు తరగతులుకలవు. మొదటిది 'దేవుని యేదోయొక ప్రత్యేక నామనూప గుణముల కల్పించుకొని మనమేర్పరచుకొన్న యిష్టదేవత. రెండవది యనంతగుణుడు (నిజమైన పురుషుడు). మూడవది సగుణభావమునకునుది మూలము. గుణములనారోపింపక యుపనిషత్తు "వాడ" ను శబ్దముచే దానిని సూచించుచున్నది. అచ్చట సగుణనిర్గుణజ్ఞానము కలుసుకొని కేవల దైవమందేకమగుచున్నది. మనము నిజమునకు శక్తి స్థితి విషయము నిర్గుణ మెట్లుకామో యతే నిర్గుణుడుసహితము కేవలశక్తి స్థితి

విషయము గుణములేనిది కాదు. మనము మొదట స్వభావముల
మూలముననే దానిని సమీపితుము. కాని విజ్ఞానము వీని నతిక్ర
మించుటచే సంపూర్ణజెందుచున్నది. ఉత్తమజ్ఞానస్థితులఁ దోలుసుకొ
న్నకొలది పైతత్యముల నరిగినకొలది సున్నయనఁబడు సర్వభూత్య
త్వమును జెందక యనిర్వచనీయమగు స్థితిని జెందక సగుణసారమైన
కలవర్ణనాతీతమగు సగుణస్థితియైనట్టి కేవలయతీతస్థితికొండగలము.

దానియందు మనము నివసించి మనస్థితి దానియందే నిలిపి
నప్పుడు, దాని ద్వివిధవిధానములు మనము కలిగియుందుము. (1)
ఉత్తమజ్ఞానస్థితిగల నిర్గుణత్వము. స్వకీయశక్తి యూపంసయుతమగు
నసంతనిర్గుణత్వము. (2) వ్యష్టిజననరూపముతోఁ బనిచేయుచున్నదివ్య
స్వభావముగల సగుణత్వము. దానికిని యతీతునకును బహ్మండాశ్చక్తు
నుగల సంబంధముతోఁ బనిచేయుచున్న సగుణము. ఇంకను సగుణ
బ్రహ్మయొక్క నామరూపములతో సంబంధము మనములచుకొన
వచ్చును. ఉదాహరణము మనకర్మప్రేయకు సంబంధించినయడల ప్రే
యభరితుఁడగు ప్రభువుగా నతనిసేవించి వెల్లడింతుము. కాని తత్కా
లమందే యతని నామరూపగుణములందఱనిని పరిపూర్ణవ్యక్తితోఁ
దోలుసుకొనవలెను. కాని మనకెదురుగా మనభావమందు ప్రస్తుత
ము దోచుచున్నవాని కొంతభాగముమట్లుకే యాయనంతపరిపూర్ణ
బ్రహ్మమని పొరపడకూడదు.

24 అధ్యాయము.

సచ్చిదానందుని దెలుసుకొనుట.

వెనుకటి యధ్యాయమున మనము విమర్శించిన యాత్మవిధానములు మొదట కేవలము చిక్కిలి వేదాంతస్వభావముగలుగగాఁ గనుపించును. ప్రత్యక్షానుభవమునకు సాధ్యముగాక వేదాంతశాస్త్ర విభాగమునకుఁ దగిన మేధోభానములుగాఁ గాన్పించును. ఈయనత్యమగు విభాగము, మన సామర్థ్యభేదములనుబట్టి చేయఁబడినది. సాచీనవిజ్ఞానమునకనగా పూర్వఖండవాసుల విజ్ఞానమునకు ముఖ్యమేమనగా వేదాంతము కేవలము గొప్పబుద్ధివిలాసము భాషానైపుణ్యము మాత్రమేగాక సమస్తస్థితుల మూల్యము సర్వవిధములఁ గనిపెట్టుటే. ఇదే మనజీవితమందు ముఖ్యవిషయము. సాంఖ్యము జ్ఞానములో నొకభాగము. అదివిభజించి సత్యముయొక్క జ్ఞానమును గలిగించుచున్నది. యోగము మఱియొకభాగము. అది మన యంతర్బహిష్ఠితానుభవమందు సమ్మేళనముచేత జ్ఞానమును గలిగించుచున్నది. అసత్యాజ్ఞానములనుండి తప్పించుకొని తత్వమందు నివసించుటకీ మ

నుజునకు సాధనములు. మనుజునకు సాధ్యమయినది తెలుసుకొనతగినది మహాత్మ్యతమైనది గనుక యోచకునకదే ముఖ్యము. మహాత్మ్యతసత్యమును భావమందు వెలుకవలెను. జీవితమందు సంసిద్ధి పొందవలెను.

మనమిప్పుడు యోచించుచున్న జ్ఞానయోగముయొక్క యావత్తుప్రాముఖ్యత దీనియందున్నది. అదే శత్యజ్ఞానము. అదే పరిపూర్ణేశ్వరుని యాత్మానిర్భావమునకు ముఖ్యవిధానములు. మన తత్వము యొకనిజము పరిపూర్ణవిభులయ్యే తేజోజ్ఞానశక్తి యానందములకు స్థానమగు యశంతయేకత్వమేయైనయడల సంపత్త్యజ్ఞానముఃఖములచే మనము బంధింపఁబడుటకుఁ మూలము మనయునికి యశంతవివిధస్థితులనెన్న వేని భావించుటచేతనే యైనయడల నిష్టిపౌరశాసునుండి తప్పించుకొని సత్యమందు నివసించుట నేర్చుకొనుట స్పష్టముగా ముఖ్యమని యనుభవసాధ్యమని యపయోగకరమని గొప్ప వివేకవేదాంతమని చెప్పవచ్చును. అదేవిధమున మనోనిర్మాణమగు నీగుణవిలాసమునకు వెలిగనుండుటే యద్వితీయునకు స్వభావమైనయడల నీకల్లోలపోరాటములకు ముఖదుఃఖములకుఁ బాపపుణ్యములకుఁ గష్టసుఖములకుఁ గారణమీగుణవిలాసమునకుఁ లోబడుడుటేయైనయడల, గుణముల సోక్రమింపి గుణావేశమైనవానియందు స్థిరపడుటే యనుభవవివేక మనఁబడుచున్నది. మన కల్లోలమునదేమజ్ఞానమునకుఁ బరులతోఁ జనతోఁ బోరాటమునకుఁ గారణము మాకు పండుచున్న పుగుఱునితోఁ (Personality) గట్టుబడుటే యైనయెడల, సర్వ కల్లోలయజ్ఞానపోరాటములులేని నిర్గుణుడెన్నయెడల, నిర్గుణత్వమునొందుటే దుఃఖరహితమగునట్టి యేకత్వమొందుటే యనుభవమనవచ్చును.

ప్రకృతి తన సర్వసంబంధములయొక్క రహస్యమును మనో
దేహములద్వారా నిత్యము వెతుకుచున్నప్పుడు ప్రకృతికల్లోలము
నుండి పైకెత్తజాలిన గుణవిలాసరాహిత్యము నిర్గుణత్వమేకత్వము
కలదు. అట్టి నిర్గుణత్వ మేకత్వ యచలత్వముందుటచేతనే ప్రశాంత
స్థిమితత్వ స్వాతంత్ర్యములు కలుగుననుట పురాతన యుత్తమమా
నుషానుభవమై యున్నది. కాబట్టి జ్ఞానమోగమునకిది మొదటిది.
ముఖ్యమైన యుద్దేశ్యమైయున్నది. కాని యిది మొదటిదైన నింక
లేకపోలేదు. ఇది ముఖ్యోద్దేశ్యమయినను, బరిపూర్ణోద్దేశ్యముకాదు.
సంబంధములనుండి వైచాలిగి సంబంధాతీతుని చేరుటట్లు దానిని
మాత్రము బోధించిన యాజ్ఞానము సంపూర్ణజ్ఞానముకాదు. సగుణ
మునుండి నిర్గుణమునకు బహుళత్వమునుండి మేకత్వమునకు, తీరు
విధము దెప్పినమాత్రమున యాజ్ఞానము పూర్తియైనదికాదు. సంబం
ధములయొక్క పూర్ణవిలాసరహస్యమది బోధించవలెను. బహుళత్వ
ముయొక్క పూర్ణవిధత్వరహస్యమును దెలుపవలెను. బ్రహ్మాండస్థితి
దేనికై ప్రయత్నించుచున్నదో యా సగుణభేదముల రహస్యమును
బోధించవలెను. భానముమట్టుకుఁ గలిగించి యనుభవమందునదిసోని
జ్ఞానము పూర్ణజ్ఞానముకాదు. మనము రహస్యము దెలిసికొనుటకుఁ
బ్రయత్నించుచున్నాము. విషయములకుఁగల సత్యమును దెలుసు
కొని విషయముల (phenomenon) వశివగుచుకొనుట కంతర్వర్తి
యగు సమ్మేళనమును దెలుసుకొని భిన్నత్వమును మాపుటకుఁ బ్ర
పంచసమ్మేళన విభాగప్రయత్నమునుండి దానిసంసిద్ధి సమరసత్వము
నొందుటకారహస్యమును వెదుకుచున్నాము. ప్రశాంతము మాత్ర
మేగాక సంసిద్ధిని హృదయమసేక్షించుచున్నది. పరిపూర్ణ యాత్మ
జ్ఞానమివ్వవలసినది యాసంసిద్ధియే. ప్రశాంతము దానికి నాధార
ము. ఆత్మసంసిద్ధికి యావరణము. బహుళత్వముయొక్క సగుణత్వము

యొక్క గుణముయొక్క సంబంధములు విలీనముయొక్క నిజరహస్యమును వెల్లడించుజ్ఞానము నిర్గుణత్వమునకును సగుణమూలమునకును గుణశూన్యత్వమానకును గుణములందు వెల్లడగుదానికిని స్థితియే కత్వమునకును బహువికారములుగల బహుళత్వమునకును దత్వమందు నిజమగు సద్విత్తీయత్వమున్నదనియు శక్తియందు మిక్కిలి యైక్యత కలదనియు బోధించవలెను. ఈరెంటికి భేదము కల్పించుజ్ఞానము బుద్ధికి యెంతవరకు యుక్తముగా ననుభవమున కెంతతృప్తిగాఁ గనుపించినను, బూరణానమనిపించుకొనదు. నస్తునముదాయమును మించినను దానిని బరిగ్రహించునట్టి యేకత్వమును నిజజ్ఞానము సొందవలెను. నస్తునముదాయమును భరించలేనట్టియు నిరాకరించునట్టియు నేకత్వముకాదు. నను స్థితియందుకాని (all existence) యతీతమగు నేకత్వమునకును నను స్థితికిని మధ్యనుగాని యలంఘ్యమగు స్వైత భేదము మొదట లేకున్నది. జ్ఞానమందెట్లొ యనుభవమందు నాత్మసంసిద్ధియందు నట్లే. నస్తుశిఖరమందెట్లి యలఘ్యద్వైతభేదమును గనిపిట్టి రెంటిలో నొకదానిలో మాత్రముండుటకు లంఘించఁజాలి కేగలించి యైక్యముకాఁజాలని యనుభవము పరిపూర్ణానుభవముకానేరదు. భానమందుఁ దెలుసుకొనుటకు మనముప్రయత్నించ నీభానముకంటె గొప్పవగు జ్ఞానదృష్టిచేఁ దెలుసుకొనఁ బ్రయత్నించనీ జ్ఞానముచేఁ దెలియఁదగినసంసిద్ధికి శిఖరమగు మన నిజశత్రుముయొక్క యాత్మపూర్ణానుభవమువల్లఁ దెలుసుకొనఁ బ్రయత్నించనీ, మనము నను స్థమును దృష్టిచేయఁజాలిన యేకత్వమునుబొంది భావించి చూచి యనుభవించవలెను. అద్వితీయునియొక్క భావదృష్టి యనుభవమాలందు మనము కనగొనునదిదియే. వాని యద్వితీయత్వము బహుళత్వమందు దాత్మావిర్భావమువలన సలిపబడు. కనుపించకుండదు.

అతఁడు గుణములచే బంధింపఁబడఁడు. కాని యనంతగుణముఁడై యున్నాఁడు. అతఁడు సమస్తసంబంధములఁ దనలోఁదరించి సమ్మేళనము సరించువాఁడైనను, సదా యతీతుఁడై యున్నాఁడు. అతఁడొకపుడు ఘోషింపఁబడుతాఁడు. సమస్తపురుషులతఁడే. సమస్తభూతములతఁడే. వ్యక్తి గల యద్వితీయభూతమతఁడే. మనమునిపిలువఁబడు వ్యష్టిస్థితికి గమ్యస్థానమేమనగా వ్యష్టిజ్ఞానద్యారమున నీదేవునియఁ బ్రవేశించి తన స్వభావమును దనలోఁ దిరిగియున్నవింపఁజేయుట. ఈగమ్యస్థానము హాశ్చర్యకరమైనను మిక్కిలి కారణయుక్తమై యర్థయుక్తమైనది. మన వ్యష్టిస్థితిపొందు సంసిద్ధి యిదియే. మన బ్రహ్మాండస్థితిపొందు సంసిద్ధియు నిదియే. వ్యష్టిమనుజుఁడు తనలోఁబొందు సంసిద్ధియిదియే. వ్యష్టిమనుజుఁడు బ్రహ్మాండబహుళత్వ సంబంధములందఁబొందు సంసిద్ధియు నిదియే. ఈరెండుశబ్దములకు యుంఘ్యమగు విరోధభావములేదు. కాని మనయాత్మయు బ్రహ్మాండాత్మయు నొకటయని తెలుసుకొనగా వానికి రెంటికి మిక్కిలి గాఢముగ నైక్యముండితరవలెను.

నిజమునకీవిరుదశబ్దములు లోపలునేగాక విరుద్ధముగాఁ గనపించు సమస్తస్థితులయందు సహితమేకముగా నుండతీతునియందు జ్ఞానపురుషుఁ డావిర్భావమొందుటకు సాధారణపరిస్థితులై యున్నవి. వానికన్నిటికి నైక్యమగు మొదటి మూలపదార్థము. వానికన్నిటికి ముఖ్యమగు నద్వితీయవిధానమేదగా 'త్రీమూర్త్యాత్మక'మగు సచ్చిదానందమే. స్థితి (existence) జ్ఞానము (consciousness) యానందము (Bliss) యీమూఁడెక్కడచూచినను విభజింపరాని దివ్యశబ్దములై యున్నవి. మూననము, మానసికానుభవము, వీనిని విభజించి విడతీయఁగలదు. కాని యవి నిజమునకు వేరువేరుకావు. మన

ను “నేను వ్రంటినికాని నాకు వ్యక్తిలే” దనిచెప్పి యది యట్లు
యోచించఁగలదు. కారణమేమనగా “నేను వ్రన్నానుకాని నాకు
వ్యక్తిలేదని” యెన్నఁడుచెప్పఁజాలఁడు. “నేను వ్రన్నాను కష్టపడు
చున్నానుండుటవలన సుఖములేదని” మనస్సు యోచించి యను
భవించఁగలదు. నిజమునకిది యసంభవము. మనస్థితి నిజమునకు
“నేను వ్రన్నా” నను నిత్యత్వము. “అది వ్రండెనని” చెప్పుట యె
న్నడు సత్యముకాదు. ఎచ్చటనప్పుడు వ్యక్తితోలేదని చెప్పుటకూడ
సత్యముకాదు. వ్యక్తిశూన్యమని దేనినంటమో యది మఱియొక
వ్యక్తి. బహిరంగవస్తువుయొక్క మన మనోవ్యక్తితరంగమంతర్గత
మై యాత్మవ్యక్తిలోనికి నితరలోకస్థితుల వ్యక్తిలోనికి తరలడు
టే. నిద్రించునప్పుడుగాని దిద్దుస్థినప్పుడుగాని మత్స్యకుండివ్యభిజి
నప్పుడుకాని చచ్చినప్పుడుగాని యింక నేయితరస్థితియందుగాని బహి
రంగ మెరుగకుండ యోచనలోమునిగియున్నప్పటివ్యక్తిశూన్యతకన్న
నెక్కువ వ్యక్తిశూన్యతఁబొందలేదు. యోగమందు కొంచము వృద్ధి
చేసిని ప్రతిమనుజునకిది మొదటి విషయమే. అతని యనుభవమందు
ప్రతిహంశములలో దుఃఖగుటచే గర్హమనితోచదు. స్థితియు స్థితి
యొక్క దుఃఖము కలసియుండవని తెలుసుకొనుట యంతశక్తియు
గర్హసాధ్యమైయున్నది. కష్టము దుఃఖము బాధ యని దేనిని మన
ము పిలుచుచున్నామో యది స్థిత్యాసందమయొక్క బహిరంగతరం
గమైయున్నది. తరంగము వెలికి వికృతముగాఁ గనుపించు నీపివ
యముల మానసికానుభవమందుఁ బొందువరచుచున్నది. మన వ్య
ప్రత్యయందూఁగల యసత్యస్వీకారము గారడవలన నట్లగుచున్నది.
అది మనస్థితికాదు. భిన్నమగు నొకశకలము. మన యాత్మస్థితియనఁ
బడు యనంతసముద్రముచే నటునిటు కొట్టుకొనఁబడు జానశక్తియొ

క్క కళంకమగు యొకశాఖ. ఇది తెలుసుకొనుటకు మనము వెలి
యలవాట్లయందు మునిగియుండుట మానవలెను. మనమానసికము
చేయు గారడీచిత్రముల విడువవలయును. లోనికిదిగి వానిని విడిచి
పెట్టునప్పుడవి యెంతచులకనైననో, యెంతబలహీనమైననో, లోతు
కుదిగని యెంత పైపోట్లాయని హాశ్చర్యమగుదోచును. మనము నిజ
స్థితిని తెలుసుకొనవలెను. నిజవ్యక్తిని తెలుసుకొనవలెను. స్థితివ్యక్తుల
యొక్క నిజానుభవమును తెలుసుకొనవలెను. అదే సత్. అదే చిత్. అదే
యానందము.

దివ్యజ్ఞానమనఁబడు చిత్తము మనమానసిక యాత్మీయవ్యక్తి
కాదు. ఆవ్యక్తి యాపముగాను బంధింపఁబడిన యుద్ధోపధానముగాను
మనకుఁ దోచుచున్నది. మనమునృద్ధిగఁగి మనలోని వస్తువులలోని
జీవత్వమును తెలుసుకొన్నప్పుడు చిత్తుచేమలలోను, లోహముల
లో నణువులలోను విద్యుత్తులలోను స్థూలమునగు సలకగ్గలచిన సమ
స్తవస్తులలోను వ్యక్తికలదని మనము తెలుసుకొందుము. అది మాన
సికవిధానమునకన్న నెక్కువహీనమైనది యెక్కువ బంధింపఁబడి
నది సర్వవిధములకాదని తెలుసుకొందుము. అంతేగాక యనేక
యచేతనయాకారములందది పైకి తక్కువయావిర్భావము కలుదైన
నెక్కువతీవ్రమైనదిగాను వేగముగలదిగాను, బూర్ణమైనదిగాను గను
పించునుకాని యదినహితమా యన్నమయ ప్రాణమయ జ్ఞానము
సహితము చిత్తుతో, బోల్చినప్పుడు హీనమై బంధింపఁబడిన నూపవి
ధానముగాఁ గనుపించును. హీనమగు యాజ్ఞానవిధానములు విభ
జించవీలులేని యొకతక్కువస్థితులయందని వ్యక్తిపదార్థమైయున్నవి
(conscious stuff). మనయందు సహితము మన యంతర్వ్యక్త
స్థితియందుఁ గేవల మచేతనమగు స్థూలప్రకృతికార్యమువంటి కార్య

ము జరుగుచున్నది. వృక్షజీవితమునంటి కార్యమునూడ జరుగుచు
న్నది. మృగజాతివంటి కార్యమునహితము జరుగుచున్నది. ఇవన్ని
యు మన వివేకజ్ఞానముచే యోచనలచే వశపరుచుకొనబడి విలీన
లివ్వబడినవి. కాబట్టి యాయథోస్థితులు మనకు వ్యక్తమగుటలేదు.
మనలోని యాభాగము లేమిచేయుచున్నవో వాని నిజకార్యముల
గనిపెట్టలేకున్నాము. వివేకజ్ఞానయోచనలముందు వానికి విలువలు క
నుపించుటలేదు. కాని మనలోఁ బ్రత్యేకము మృగముకలదు. ప్రత్యే
కము మానుషముసహితము కలదు. యోచనావిరహితమై వివేకతూ
స్యమగు స్వభావికమగుయలవాటు ప్రేరేపణయున్నది (Instinct).
అలవాటానుభవమును విచారించి పెరిగిపోని తేజోశక్తులతోఁ గూం
డుపరచి నిశముచేసుకొని యుపయోగించి మోక్షగల్గింపహితము
న్నది. మనుజునిలోని మృగము మన మానుషస్థితికంటె క్రిందిస్థితి
లోకల్లు నుత్తమమైనది. దానిక్రింద మృగస్థితికన్న హీనమగు ప్రా
ణమయస్థితి కలదు. అది స్వభావస్థితిమగు ప్రేరేపణ (instinct)
యలవాటునలసఁ బనిచేయునేకాని దానియందుఁడు జ్ఞానముతోపలి
కాకర్షింపబడినది. ఇంతకన్నలోతున ప్రాణమాయముగంటె హీన
మగుస్థితికలదు. యోగమిచ్చునట్టి యసాధారణమగు యాత్మజ్ఞానా
నుభవముందు వృద్ధిపొందినకొలది స్థూలదేహమునకు సహితము జ్ఞాన
మున్నదని మనకుఁ దెలియవచ్చును. దానికి స్వతీయమగు వృత్తులు
ప్రేరేపణలు యలవాట్లకలవు. మన యితరస్థితులకన్న వేరై వానిని
యట్టి తపశాగ్యమునే చేసుకొనజాలిన చిత్తముసహితము కలదు.
కాని యదియంతర్భూతమై పనిచేయుచున్నది. మనలోని పోరాటకుఁ
గారణమివివిధస్థితుల సమ్మేళనము. పరస్పరకార్యమైయున్నది. ఈ
లోకమందు మనుష్యుడు క్రమస్పృష్టిచే నేర్పడినవాఁడు (evolution)

వానియందన్నమయ పాణమయస్థితులు మొనలుకొని తానివృద్ధి
యున్న మనోమయస్థితివరకుఁగల సమస్త కోమస్పష్టిని దనలోఁ
గలిగియున్నాఁడు.

ఈక్రమస్పష్టి నిజమున కాయావిర్భావమే (manifestation).
మనలోఁ గిరిది యీహీనస్థితులెల్లన్ననో యట్లు మన మానస్థితి
కిఁబైన సద్భూతమగు సమానువస్థితులు సహితముగలవు. వానియం
దుఁ జిత్తుస్థిత్యావశ్యకమగు బ్రహ్మాండజ్ఞానపదార్థమే వేరువిధమగు
స్థితులు బొందుచున్నది. వేరువిధానములతోఁ బనిచేయుచున్నది.
మఱియొకవిధమైన క్రియాసామగ్ధ్యమొందాచున్నది. మనస్సునకుఁబై
న సత్యలోకమున్నదని వేదములు కనిపెట్టెరి. అది స్వయాంశక్షిప్త కా
ళములు కలది. మన యింద్రియానుభవ మృగస్వభావముల నశవర
చుకొని వానిని వివేకనీలిమార్గామసారముగా సడిపించుటకెట్లు మన
వివేకచిత్తముల నుపయోగించుచుంటియో యట్లు యానస్థిస్థితి మ
న మనస్సును ప్రేరేపణల సచ్చను వివేకమును నశవరముకొని తన
సత్యానుసారముగా సడిపించుచున్నది. అచ్చట వెరుగుటయుండదు.
స్వభావసిద్ధమగు స్వాధీనమేముందును. చిత్తమునకును వివేకమునకు
ను బోరాటయుండదు. ప్రేరేపణకును యలవాటునకును విరోధ
ముండదు. కామమునకు ననుభవమునకుఁ గొట్లాటయుండదు. భావ
మునకును నిజతత్వమునకును శత్రుత్వములేదు. సమస్తము నమరస్థితి
పరస్పరకార్యమై యుత్పత్తియందును స్పృద్ధియందును కార్యకరణముం
దు నైకభావమొందియుండును. ఈలోకమునకు, (స్థితికి) పై న నితర
లోకస్థితులుగలవు. అవి 'యీసత్యలోక ద్వారమునఁ బొందవలసినవి.
వానియందు నిజమగుచిత్రే వెల్లడగుచున్నది. అచిత్రే భూతములకు
మొదటి యుత్పత్తిస్థానము. ఇచ్చటి వివిధరూపానుభవములకు వివిధ

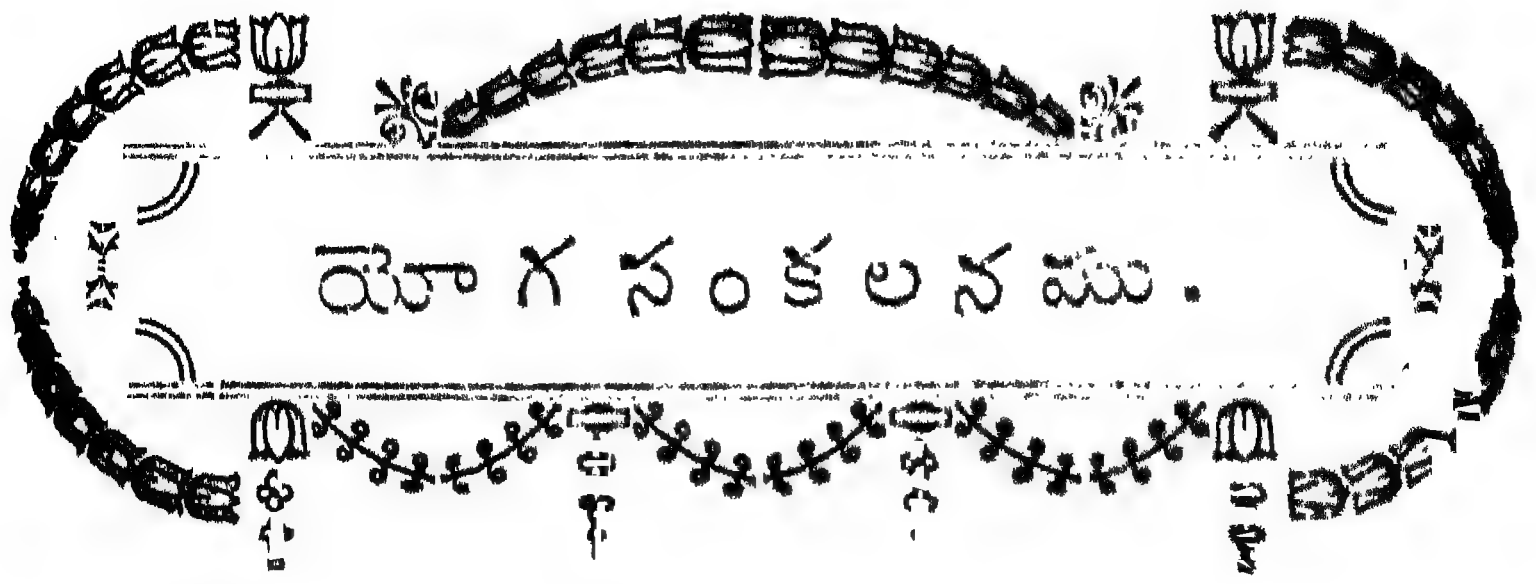
వ్యక్తులకు ముఖ్యపరిపూర్ణత్వము. అచ్చట మనచిత్తము, యోగుక
స్పర్శము శక్తులు సామర్థ్యము వివిధవిధానములు సమరసమొంది
యెక్కుమొయుండుటేగాక యద్వితీయమగు జ్ఞానస్థితి యద్వితీయమగు
జ్ఞానశక్తియగుచున్నది. ఈచిత్తే సత్యలోకమందూర్ధ్వ మానసముగా
మాదుచున్నది. మానసికస్థితియందు వివేకము చిత్తము గాగాదులు
స్పర్శముగా సభోస్థితులయందు వ్యక్తిశూన్యమగు శక్తియొక్క యా
ప్రాణమయాన్నమయ ప్రేరేపణల సలవాట్లు వృత్తులుగా మాదు
చున్నవి. సమస్తము సత్తేగనుక సమస్తము చిత్తయగుచున్నది. సమ
స్తము మొదటిస్థితియొక్క వివిధవిధానమేగనుక సమస్తము మొదటి
జ్ఞానయొక్క వివిధవిధానమగుచున్నది. మనము చిత్తును గనుగొని
చూచి తెలుసుకొన్నప్పుడు దానిసారముసంపదము. (అనగా)
నాత్మస్థితియొక్క సంకోచముని తెలుసుకొందుము. అత్యంత స్వాధీన
ము చేసుకొనుటయనగా నాత్మనందమునొందుట. అత్యంత స్వాధీనము
చేసుకొనకుండుటయనగా స్థిత్యానందముకొలుగింకను బ్రయత్నించు
ట. చిత్తు నిత్యము తన స్వకీయాత్మనందము కలిగియున్నది. చిత్తు
స్థితికి గారణమగు సర్వవ్యాపక జ్ఞానపదార్థమేగనుక సర్వవ్యాపక
జ్ఞానస్థితియందు వ్యక్తితోనున్న యాత్మనందము స్వాధీనముయందు
ను. దేవుడు సమస్తగుణములను లేక గుణగుణ్యముదావిర్భవించ
సీమానుషత్వమందు లేక యమానుషత్వమందావిర్భవించనీ యన్ని
టిని లోనికీడ్చుకొనుచున్న యద్వితీయమందు లేక జనానశ్చయమందు
చున్న యద్వితీయమందావిర్భవించనీ, యతడు సర్వదానందు
డు. గనుక సదా స్వకీయానందము (self bliss) సమస్తానందము
(all bliss) కలిగియున్నాడు. మనము సహితము నిజానశ్చయమందును
బ్రహ్మాండముందును మన నిజస్వరూపమెరిగి స్వాధీనముచేసికొనుట

నిజతత్వమందును బ్రహ్మాండమందున్న యానందము కనిపెట్టుటే స్వకీయానంద సమస్తానందములఁ గనిపెట్టుటే. సమష్టియనగా నిజతత్వముయొక్క స్థితిప్రవాహమే. అది యెచ్చటయేఁజూపమున నావిర్భవించినను నచ్చట నిజతత్వజ్ఞాన (essential consciousness) ముండతీరదు. కాబట్టి యచ్చట నిజతత్వానంద (essential delight) ముండకలేవ్వుదు.

వ్యప్తిజీవుఁడు తనయొక్క నిజస్వభావము కలిగియుండలేదు. తన యనుభవముయొక్క నిజస్వభావమెఱుగఁడు. కారణమేమనగా నతఁడు నిజతత్వమునకును (essential) బ్రహ్మాండమునకును (universal) వేరగుచున్నాఁడు. అతఁడు ప్రత్యేకప్రమాణములతో ముఖ్యముకాని రూపవిధానములతో, బ్రత్యేకయుపాధులతో నేకీభావమొందుచున్నాఁడు. అట్లతఁడు తనమనస్సును దేహమును ప్రాణప్రవాహమును తన నిజతత్వమని తలచుచున్నాఁడు. వీని కాధిక్యతయొచ్చి సర్వముతోను సర్వము జేసియొక్క యావిర్భావమో దానితోను విరోధించుచున్నాఁడు. ప్రపంచవాంఛ పూనుకొని శ్రేష్ఠమునదానికొఱకుఁ బ్రయత్నించుట మంచిదేకాని సర్వమునకు వ్యతిరేకముగా సర్వములో నొకకణముకొఱకుఁ బాటుపడుటతప్పు. ఈశకలమును లేక యీ యనుభవ శకలసముదాయమును దనచేనిర్మింపఁబడిన మానసికస్థానమనఁజూచు మానసిక యహంకారమునకుచుట్టు చెడ్చుచున్నాఁడు. అదేతాననుచున్నాఁడు. ఈయహంకారమును జీవించుచున్నాఁడు. విపులమగు మహాన్నతునికొఱకు జీవించక యీ యహంకారముకొఱకు జీవించుచున్నాఁడు. ఇదే యసత్యమందు జీవించుట. ఇది నిజమగు యాత్మకాదు. ఇది యహంకారముకొఱకు జీవయాత్రసడుపుటకాని దేవునికొఱకు జీవించుటకాదు. ఈపతనమే

కలిగెనో ప్రయోగసముత్తర కేర్పడెనో యది సాంఖ్యసంబంధమున
విషయము. కాని యోగమునకు సంబంధించిన విషయములతోగా కా
దు. మనము ముఖ్యముగా గ్రహించవలసినది గోడీయనగా వ్య
యాత్యవిభాగమువల్ల వ్యవస్థము సద్భిసననియు, వ్యవస్థలన నిజ
తత్వమును దెలియఁజాలకున్నామనియుఁ గాబట్టి మానసికములను
ములంద జ్ఞానమనర్థగ దుఃఖమునకు వశులై యున్నామనియు గ్రహిం
చవలెను. ఐక్యతలేకుండుటే యందులకు ముఖ్యకారణము. ఐక్యత
తిరిగిపోందుటే. రాజమార్గము సర్వమతో నేకత్వము సర్వము దే
నిని వేల్చడించుచున్నదో దానితో నేకత్వము. మనము మనయుక్క.
నిజస్వరూపమును సమస్తముయొక్క. నిజస్వరూపమును దెలుసుకొన
వలెను. నిజస్వరూపమును దెలుసుకొనుటే సద్భిదానమును దెలు
సుకొనుట.

25 అధ్యాయము.

మానసిక పురుషునకుఁగల చిహ్నములు.

the difficulties of mental being.

జానయోగమార్గమునందీ స్థితికి నున్నట్లు నొప్పును. మనోప్రాణ స్థూలములకుఁబై ని శుద్ధస్థితి శుద్ధాత్మ తేజసుకొనఁబడు యోగమునకు ముఖ్యమని మొదట ప్రారంభించితిమి. ఇప్పుడు మనకిది చాలదనియు బ్రహ్మమును దాని తత్వవిధానములందు ముఖ్యముగా దాని త్రివిధాత్మకతనత్వమును సచ్చిదానందముగా సహితము తెలుసుకొనవలెనని స్థిరపరిచితిమి. ఆత్మనత్వము బ్రహ్మము యొక్క తత్వము శుద్ధమగు స్థితిమాత్రమేగాక యాస్థితి నునకఁగిని శుద్ధ జ్ఞానానందములై యున్నది.

ఇంతేగాక యాత్మలేక సచ్చిదానందమును జెలుసుకొనుట రెండువిధములై యున్నది. ఒకటి నిష్క్రియప్రాశాంతత్వము. ఆత్మలీనము. ఆత్మసంతృప్తిగల స్థితిజ్ఞానానందము పురుషశూన్యమై గుణవి

లాసరహితమై యసంతప్రహేళ్యంబునుండి వైదొలగి నిర్విఘ్నతా
దానిగాంచుచు నందు పాలుగొనకుండుట. కలదనది యాస్థితీ జ్ఞానా
నందమే వ్రభునై స్వతంత్ర్యము యఖండప్రశాంతియై తోర బనిచేయు
చు నిత్యమగు యాత్మైకాగ్రతనుండి యసంత గూఢగర్భయందుఁ
బ్రవహించుట. విశాలమై సమానమగు పురుషతొప్పయిందీ పురు
షత్వపలాసము తనలో భరించునట్టియు, బ్రహ్మాండముయొక్క య
సంతనై చిత్త్రమును సంగములేకఁ బొందియు, విడదీయశక్యముగాని
యేకాంతములేనట్టియు నుత్తమపురుషుని తాను భరించునట్టి యా
బ్రహ్మాండములేని యావిర్భావముని. అతడు దానినంటడని దానిని
స్వతంత్ర్యుడై పాలించునుగానిదానిచే బంధింపబడడని. నుతములచే
నిర్మింపబడిన సగుణదేవుడీ (personal god) తాడుకొడు. తేవల
తుల సగుణబ్రహ్మణ (Qualified Brahman)తాడుకొడు. అతని
యందు మానుషమమానుషము (personal and impersonal)
సగుణము నిర్గుణము (quality and non quality) ననున ముంది
నని. తన స్వస్వరూపమందీ రెండినిభరించి తన యావిర్భావముతో
కాదెట్టిని వినియోగించునట్టి యతీతుడతాడు. పూర్ణయోగబోధ
కుడు గ్రహించవలసిన విషయమిదే. ఈయన్తేవ్యమునట్టి మూడ
గా మనోప్రణ మూలమునందీ వైతొలగుటయగునట్టి యా
త్మకున్దప్రశాంతత్వమును ప్రసాదించుట యాగోప్యమనియు సరిపా
దింతుటకు మూలమని మనకుఁ దెలియుచున్నది. కావున యాగభా
నము మనయోగమునకు చాలదు. సర్వాభింగన మునదిండు ముఖ
యొకవిధానము కావలెను. మనము బహిరంగమునుండి బ్రహ్మాండ
వికారమునుండి వైదొలగి యాత్మస్థితికి, యాత్మజ్ఞానబ్రహ్మమునకు
జేరినట్లుగానే ప్రాణసూత్రముల సర్వాభింగన సామ్యముగల బ్ర

హృముయొక్క యాత్మస్థితి జ్ఞానానందములతో నింపబడెను. ప్రపంచవిలాసముతో సంబంధములేని శుద్ధమగు యాత్మస్థితిని నొందుట గాక సమస్తస్థితిని మసదనే పొందవలెను. కాలస్థూలమాయులకు దూరమై యవంతాః శూన్యమగు సంతతజ్ఞానము మనముని తెలుసుకొనుటేగాక జ్ఞానముయొక్క బహిష్కరణముతో నేకముకావలెను. కాలములయందు దానిని నిర్మాణశక్తితో నేకముకావలెను. అగాధమగు శాంతప్రశాంతముల నొందుటేగాక సమస్తవస్తువులకుందు స్వేచ్ఛగల యనంతానందము నొందగలిగియుండవలెను. సద్బ్రహ్మానందబ్రహ్మనుదిగాని శుద్ధశాంతత్వముకాదు.

ఊర్ధ్వమానసస్థితికి సులభముగా మనమొక్కగలిగిన, భద్రముగా నచ్చటనుండగలిగిన, ప్రపంచమును స్వయాపస్థితిని తెలుసుకొనఁజూచిన, జ్ఞానమును కర్మము తెలుసుకొనగలిగిన జ్ఞానానుభవమందు నివృత్తి ప్రవృత్తివిధానములఁ దెలుసుకొనఁజూచినయట్టి న్యక్తిని కులపెట్టదు. కాని మనుజుఁడు మావసికుఁడుగాని యూర్ధ్వమానససికుఁడింకను కాలేదు. ఊర్ధ్వమానసస్థితులనుండి యెక్కు సహాయమువచ్చునో దానితో మానసముద్యారా జ్ఞానముకొరకుఁ దన్ను తెలుసుకొనుటకుఁ బ్రయత్నించవలసినవాఁడు. ప్రత్యక్షమున మనకుఁ దెలియవచ్చుచున్న మనస్థితిస్వభావము కాబట్టి మన యోగస్వభావము కొన్నిహద్దుల చిక్కులఁ దెచ్చిపెట్టుచున్నది. అది దైవసహాయమువల్లను లేక యెడతెగవి యభ్యాసమువల్లను నిజమునకీ రెంటివల్లను జయింపఁబడుచున్నది. పరిపూర్ణజ్ఞానానుభవమునకుఁ బరిపూర్ణస్థితి సంప్రాప్తిగల యీచిక్కుల ముందుగాఁ జెప్పవలసియున్నది.

మానసికస్థితి విజ్ఞానస్థితియనునవి మానవస్థితి నిర్మాణముందు వేరువేరుగు రెండులోకములు. ఒకటి యుత్తమమగు దివ్యము. రెం

యోగసంకలసము.

డనది యుక్తమగును మానుషము. మొదటిదానికి యసంకల్పితి
 యసంకల్పజ్ఞాన మనంతానంకుముఁ గ్రహించి నసంకల్పఁ దాపనిచేయుఁ
 గల యుక్తమహాన సంకల్పమైన యసంకల్పస్వర్గియును దివ్యపిషయ
 యులు దానికినాలుగు. రెండవదానికి మనోమయాపాణమయా
 న్నమయములను మూడు మానుషవిషయములు కలవు. మేలి
 మట్టినరేండు విధములు గలవి గనబించును. రెండవ సంబంధము లేన
 ట్లు కానబించును. ప్రవికమపశ్చత్తై సశించనిచ్చితి. మానుషము కా
 లస్థలసూపములను హస్తయుగల నీచితము. అది మరణమే. నిత్యత్యము
 క్షోత్తకు పాటుపడుచున్న జీవితము. ప్రవికము నసంకల్ప దానావిర్భవం
 చుచున్న సమస్తమును నాలింగనమునరింది యత్యంతగు యసంకల్ప
 జ్ఞానము మానుషస్వర్గి తీసి వినోముంది మోక్షార్హమునది. నీచము
 పరగణములకు లోబడినది. శరీరమునకు నహంకారముచేయు బంధం
 పలుడినది. ఇతరస్వగులకును దేహములకు నహంకారములకును నహం
 కుఁగల సంబంధముల సస్యముగా స్నేహభావముగల విచిన్వాధన
 ములచే నపసస్యముగా విరోధభావముగల విషధనానములచే గవి
 పెట్టునది. ప్రవికమపశ్చత్తైగని స్వర్గముగననమభ్యర్థమును నహంకారము
 ము. మానుషము మనోశరీరము స్పర్శము. అది మానుషముగల
 కుఁ బ్రయత్నించుచున్నది. కాని సంతోషము సంభూతిగ్రాంచు
 చున్నది. ప్రవికము నను స్థమును గ్రహించుచున్న యూర్ధ్వమహన
 క్షానము. సమస్తమును జేయగల యూర్ధ్వమహనగిదిత్తము. మహా
 నుకము చిక్కిరిబిక్కిరింప దాగలువచున్న విష్ణుభావములు దయను
 కొనుటచే జ్ఞానమును నహంకారమును యుక్తమయమున్నది. నీచ
 జ్ఞానముయొక్క క్రమాన్వితమునరిందినట్లు తక్కుయొక్క క్రమాన్వితము
 లకమున తక్కుచిత్తముల లోనిచిత్తములను క్షయనముగియె

యున్నది. భిన్నమై విభజింపఁబడిన జ్ఞానవిభాగాలము ననుసరించి నట్టి భిన్నమై విభజింపఁబడు చిత్తపరిశ్రమవలన నీవిపులత్వమును బొందుచున్నది. దైవికమైశ్వర్యముపై స్థాపింపఁబడుచున్నది. అతీతత్వములకు వస్తునమూహములకు బ్రభునైయున్నది. మానుషము భిన్నమగు బహుళత్వముపై నేర్పడుచున్నది. విభాగశకలత్వ సమ్మేళనమైశ్వర్యములకుఁ బ్రభునైనను దాస్యమునుబొందినది. ఈ సంక్లిష్టమధ్యనొక శర, గడియ, కలదు. అది దైవికమును బొందనివ్వకుండుటే శాశ్వతమునైనది.

కాబట్టి మానసస్థితి దైవికమును వెలుసుకొని యదియగుటకుఁ బ్రయత్నించినప్పుడు యీ తరను నీసివేసి యుగడియ నెత్తనలసి యున్నది. ఇట్టికష్టమగు ప్రయత్నమందు నెరవేరినప్పుడు దైవమును దనకు చాలాపై వానిగాఁ దలచుచున్నది. తన హింసస్థితినుండి దానిస్థితికిఁ దానెక్కవలసినదనిగాని లేక నది తన హింసస్థితికి దిగవలసినదనిగాని తలచుచున్నది. దైవికమును మిక్కిలి యుత్తమస్థితిగా భావించి మనలోన్న తలోకముగాఁ దలచుచున్నది. దాని భావజ్ఞానానుసారము స్వర్గములేక (సత్) నిర్మాణమని భావించుచున్నది. తనకన్న వేరుగువానిగా లేక ప్రస్తుతము తనకన్న వేరుగానమ్మి యేదోయొక వేరుతో దైవమని పిలచుచున్నది. పౌరుషేయమనిగాని పౌరుషశూన్యమనిగాని సగుణమనిగాని నిర్గుణమనిగాని నిశబ్దక్రియాశూన్యమగు శక్తియనిగాని క్రియాభరితుఁడే పనిచేయుచున్న ప్రభువు యుపకారియనిగాని తన భావజ్ఞానములననుసరించి తలచుచున్నది. లేక దానిని యుత్తమసత్యమనిన్ని యాయసంపూర్ణస్థితి దాని ప్రతిబింబమనిన్నితలచి బ్రహ్మమని యాత్మయని పిలచుచున్నది. తన భావజ్ఞానముల ననుసరించి స్థితి స్థితిశూన్యములేవో నిహిర్ శక్తి యన్యత్కమని పివిధనామములనిడుచున్నది.

సచ్చిదానందుని మనస్సుచే గ్రహించఁ జేయుచుండఁగా
మనః మొదటిచిక్కు రావచ్చును. అలభ్యమగు సంతానముగలిగి
మనకున్న నున్నదానిగా భావింతుము. ఈయనంతఃకలగలుగు. కానిని
గ్రహించిన మానసపురుషునికంటె కేవలము స్వేచ్ఛకలిగి. మనము
దానివరకెత్తఁబడఁజాలము. దానిని మనస్థితికి దింపఁజాలము. అట్లు
జరిగిన మనస్థితియొక్క ప్రపంచస్థితియొక్క మనయనుభవము దాని
యానందభరిత యనంతత్వమేయగును. ఈగొప్పహృద్ధిలేని యభావ
తమగుట్లునము శ్లేశకలదు. కాని మన జ్ఞానముశ్లేశ కానికి నేనిగానుం
డును. దానితోయున్నను స్వల్పమై యుత్పాదహితమై తిరివిషయ
మై ప్రపంచవిషయమై యనంతమై జెందును. తానుమాచిని యా
గొప్పవస్తువుతోఁ బాలుకొన సమర్థతలేనిదిగా నుండును. ఈయనంత
మగు శుద్ధమగు నానందముకలదు. కాని మనస్థితి నీనన్వభావము
యొక్క నుఖదుఃఖములకు వశమైయున్నది. దివ్యానందగహితమగు
మందవ్యక్తియందూఁ బనిచేయుచున్నది. ఈవరిపూర్వజ్ఞానము చిత్తము
కలదు. కాని మనజ్ఞానము విశ్రాంతమగు మానసికజ్ఞానము. దేనిని
తోఁ బాలుకొనఁజాలనట్టియు, దానితో నేకము కాఁజాలనట్టియు,
గుంటి చిత్తమైయున్నది. ఎంతకాలము మానమాగృహ్యధ్యయనము
శుద్ధమగునావేశము కలిగియుండునో యంతకాలము మనసికమై వే
గైయుండును. కాని మనస్థితితోనికి మనవ్యక్తినిదింపిపోయి మనము
దానియందే పడిపోదుము. అది యదృశ్యమగును. లేని దుగాదుగు
ను. అగ్రహ్యమగును. దేవత్వమును పిడచిపోవును. దివ్యాత్మై య
దృశ్యమగును. మనము పొరిగి మానస్థితియొక్క యల్పత్వముతోఁ
బ్రవేశింతుము.

ఏదోవిధముగా నీయంతరాయమునకు వంతెన వేయవలెను.
మానసపురుషునకిచ్చట గెండు సదుపాయములుకలవు. ఒకసదుపాయ

మేనునగా గొప్ప స్థితినుగ నేకాగ్రతగల సన్మన్మథునిమానసికముగ
ప్రియత్నముచే మానసికముతోఁగల యుత్తమముతోనిగిరి బ్రవేశిం
చుట. ఈప్రియత్నమును మానసము నుపయోగింపి విడువనలెను.
మఱియొకదానితో లయము కానలెను. తత్కాలికముగా ననునది నిర
ముగ్ధుని నను దన్ను ప్రోగొల్పుకొనలెను. సమాధినివ్రోసిగిరి బ్రవేశిం
చనలెను. ఈపేంతునునుబట్టి రాజయోగము మొదలగు యితరయో
గములు యోగనిద్రాయవలయు నీవమాన్యైకత నెక్కువ యాధిక్యత
కల్పించుచున్నవి. ఈసమాధియందు మానసము లేనసాధారణ ప్ర
యోజనములు వ్యాపారములునుండి వైదొలగు లేగాక కుదుట బహి
రంగవ్యాపారస్థితి జ్ఞానమునుండి లేకునాలో యితరంగ మానసవ్యా
పారమునుండి వైదొలగును. ఇట్టి యంతరస్థితియందు మానస మా
త్మతత్వముయొక్కగాని దాని వినిధిస్థితులముక్కగాని యనేక జ్ఞాన
ములఁ బొందనచ్చును. కాని అత్యోక్త మేనునగాఁ బూర్ణిగా నుమాన
స్కమొందుట. మనోజ్ఞానమునకుఁ బ్రతిరోధు జేరియుండు మానస
చిహ్నములడగుచున్నవో యట్టి పూర్ణసమాధిలో బ్రవేశించుట.
కాని యట్టి జ్ఞానస్థితి కొందరికే కలుగును. అదృటియందు యందఱు
తిరిగిరాజాలరు.

మానసవ్యక్త మానసికపురుషుని బాగ్రతావస్థగనుక పూర్ణ
ముగా మన బాగ్రతను యంతరమనస్సును విడువక సాధారణముగా
మఱియొక దానియందది ప్రవేశించదనుట స్పష్టము. ఇదే యోగని
ద్రాకుఁగల యానశ్శిక్షత. కాని యీనిద్రాయందెడ తెగక నన్యమండఁ
జాలఁడు. ఎవఁడై నను పెద్దకాలమందుండుటకు పట్టుదలతోఁ బనిచేసి
నయడల స్థూలజీవితమునకు సంబంధించిన యననరములొనిద్రాను మే
లొక్కలుపవచ్చును. మానసికజ్ఞానము తిరిగివచ్చినయడల యధోస్థితిని

తిరిగి పొందుచున్నాడు. కాబట్టి పూర్తిగా అస్మరాహిన్యము మానసికజీవితములోనుండి పైకెక్కుట స్థూలమును స్థూలజీవితమును బూర్తిగా విడువకఁ గలుగదని చప్పుచున్నది. ఈవిధానముననుసరించిన యోగికివ్యవధిని అత్యంతమేమనగా నను స్థకోగిని అడుచుట మానసికస్థితిని పూర్తిగా విడుచుట, ప్రపంచమునుండి పూర్తిగా విడదొలుపుట, మిక్కిలి గాఢముగు యేకాగ్రతగల సమాధిలోనికి తగుచుప్రవేశించుట, తుదకాయంతరస్థితియందే శరీరమును విడిచి యుక్తమస్థిలోనికి వెళ్లిపోవుట. మనస్సునకు నాత్మకునుగల గూఢహిరంగ తారతమ్యమునుబట్టియే యనేకమతములు ప్రపంచమును నిషేధించి పైస్వర్గము నిర్వాణము మొదలగువానికి మూచుచున్నవి.

ఇట్టిసందర్భములో ప్రాచీనమునకు ప్రయత్నించు మనుజుఁడెఱుగజేసవలయుండేదియెవలెను? ఈకాగ్రదావస్థ మనోవికారముల కిస్వాధీనమైనయెడల దుఃఖము భయము కోపము కోపాధిమానవిశృంఖల కోరికలకే నశమైయున్నయెడల శరీరమును త్యజించుసభాను మానసికపురుషుని యాగనిద్రాయందేకాగ్రతను బొందించినవరాత్రియనుబునరావృత్తిలేకుండ జీవుడు తత్వస్థితిని బొందుననిచెప్పుట యుక్తమముకాదు. ఎందుచేతననగా మనుజుని సాధారణవ్యక్తి భావములు గొలు (Chain) ననిచెప్పు కర్మప్రవాహమునకు వశమైయున్నది. అదియింతను శక్తులఁ బుట్టించుచున్నది. అశక్తులు ఘోరస్థాఖములై జీవత్వముంది తిరిగి శక్తులగునృజించు మానసికస్థితి నొందినదినియున్నవి. మఱియొక విషయమేమనగా స్థిరమగుచునది వ్యక్తి (consciousness) శరీరముకాదు. శరీరము వ్యక్తియొక్క కార్యము. మనుజుడు నదా మానసికత్వము కలవాడు. స్థూలజీవమును విడుచుట మనస్సును విడుచుటకాదు. ప్రపంచమునుగూర్చి మిక్కిలి వినుకుకలిగిన

జాలదు. మానసికస్థితినిగూర్చి విరోధభావము కలిగినఁజాలదు. ఇది సహిత మధోమానసవ్యాపార మగుచున్నది. ఉత్తమబోధ యేమన గా మోక్షాపేక్ష సహితము జీవుఁడు పూర్తిగా న్యతఃకుండ్రు కాక పూర్వమే విడువవలసియున్నది. కాబట్టి మానసము తనస్థితినుండి విశేషస్థితులలోనికిలేవ శక్తికలిగియుండుటేగాక బాగ్రదావస్థయందు సహితము విజ్ఞానము కలిగియుండవలెను.

ఇది మానసపురుషునకుఁగల రెండవసదుపాయము కలిగించుచున్నది. మొదటసదుపాయము తనలోనుండి దివ్యమగు మానసాతీత ప్రపంచములోనికిఁ గన్నులేవ నెత్తుటయైన, రెండవది తనలోనికి దేవునిదింపుట. అప్పుడు మానసత్వము దివ్యవిగ్రహముగా మారును. విజ్ఞానత్వమునొందును. తాను తెలుసుకొన్నదానిని తన వ్యక్తికిసంబంధించినదానిని యోచించుదానిని ప్రతిఫలించు మానసికశక్తిచే నీపని జరుగుచున్నది. మనస్సుకేవలము ప్రతిఫలించునట్లు సాధనము. దానివృత్తులేవియు న్వయముగాఁ బుట్టఁజాలవు. సాధారణముగా మనస్సు ముర్ఖస్వభావమును స్థూలప్రపంచ స్థిత్యానుసారముగాఁ బనిచేయు శక్తివ్యాపారములనుఁ బ్రతిఫలించఁగలదు. కాని యది నిర్మలమై ప్రకాంతత్వముండి సన్యాసముచే శుద్ధిచెందినప్పుడు నిర్మలమగు యద్దమందు వాయువుచే కల్లోలముచెందని నిర్మలోదకమందాకాశము ప్రతిఫలించునట్లు దీనియందు దేవుఁడు ప్రతిఫలించుచున్నాఁడు. ఇంకను మనస్సు దేవుని వశపరచుకొనలేదు. దేవుఁడుకాతేదు. కాని దేవునిచే నావహింపఁబడినది. ఈశుద్ధనిర్మలస్థితియందుండువరకు ప్రకాశమానమగు నీప్రతిబింబముచే నావహింపఁబడినది. అది క్రియారూపకమైనప్పుడు తిరిగి కల్లోలములో ముర్ఖత్వములోఁ బడుచున్నది. అప్పుడు కల్లోలమర్మత్వములనే ప్రతిఫలించునుగాని

జేవుని ప్రతిఫలించదు. ఈ కారణమునుబట్టి పూర్వజ్ఞానశక్తియు మొదట బహిర్వాహకమానస్వత్వము నగువాని నంతరవాహకమానస్వత్వము సాధారణముగ అత్యోర్ధ్వములగునున్నవి. ఇచ్చటసహజము జ్ఞానమార్గానలంబకునకు నొకవిధమైన మేల్కొన్నసమాధి (waking samadhi) యుండవలెను. అవశ్యకమైనకన్నలు కేవల యింద్రియ ప్రతిపాదితములై యప్రయత్న సంభవములై యుండవలెను. ప్రశాంతత్వముగల మానసము వానితోసంబంధము పెట్టుకొనదు. వానిఫలములఁ గాక్షించను.

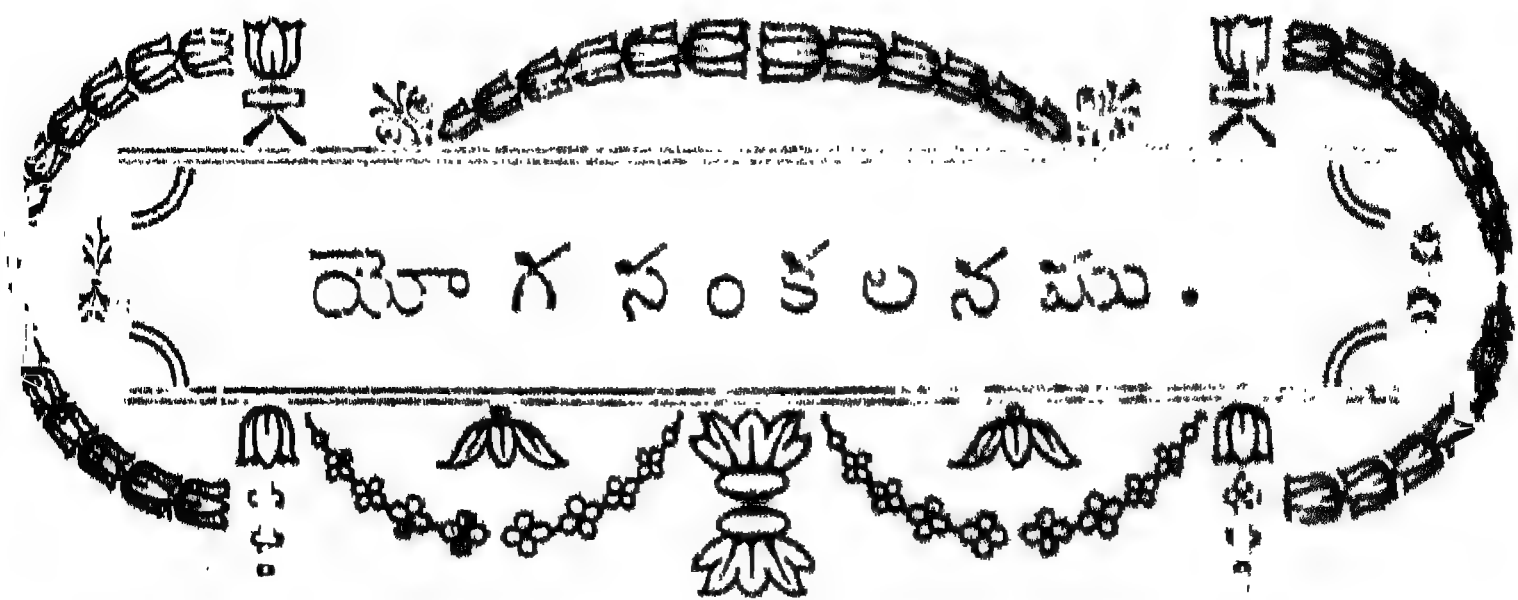
ఇది పూర్వయోగమునకుఁ జాలదు. దానికిఁ బరిపూర్ణమాద్యు యుండవలెను (positive transformation). కేవలము జాగృత్తునందు మానసప్రశాంతత్వమే కాదు. అపరిపూర్ణమాద్యు సాధ్యమయినదేకాని యసాధ్యముకాదు. దివ్యలోకములు మానసికజ్ఞానము కన్నఁ జైనున్నను వానిలోఁ బ్రవేశించవలెనన్న సమాధిలో మానసమును విడువవలసియున్నను, మానసపురుషునగును సాధారణ మానసత్వముకన్న నుత్తమమగు దివ్యలోకములుకలవు. అవి నిజజీవలోకమును దమయందు మానుషత్వాను గుణ్యముగా మార్చుచెందినను నావిర్భవించఁజేయుఁగలవు. జీవలోకానుభవమంతయు వానియందు గ్రహించవచ్చును. కాని యోగగ్రహింపు మానసానుగుణ్యముగ మానసరూపానుగుణ్యముగ నుండును. వృద్ధిజరిగిన మానసమందు జీవమానసలోకములలోనికి జాగ్రదావస్థయందే ప్రవేశించ వచ్చును. లేక నతఁడు వానినుండి యనుభవ ప్రవాహమును బొందవచ్చును. ఈప్రవాహమునని జాగృత్స్థితిని వాని స్వభావములోనికి మార్చుచున్నది. ఈయుత్తమ మానసికస్థితులు మనుజుని పరిపూర్ణత్వమునకి ర్పడిన సన్నిహితమూలములు, గొప్పసాధనములు. అంతగసాధనములై

యున్నవి. వేదమందు వీనిని సద గృహ ధాను పానం భూమి క్షితి
యని పిలుచిరి.

కాని యీలాలోకములఁ జేతునప్పుడుగాని నానినాన ఫల
మొందునప్పుడుగాని మన మానసత్వము ముక్క పాద్యలు మనల
వెంటాడించుచున్నవి. మొదట మనస్సు యగుండమును శుక్లక ఖం
డించునట్టిదై యున్నది. దానిస్వభావములయే సకలవస్తువులను నిలిచి
తక్కినవానిని విడచునట్టిది. గనుక సచ్చిదానందమును నమీపించు
నప్పుడు దానిసత్తునందు నిలచి జ్ఞానానందముల విడిచిపెట్టుచున్నది.
స్థితికి ప్రామాఖ్యత కలుగుచున్నది. అప్పుడు ప్రకాశమగు నద్వితీ
యుడను యనుభవము కలుగుచున్నది (Monist). లేక యదిచిత్తు
నందు నిలిచినప్పుడు స్థిత్యానందముల విడచుచున్నది. శక్తికియా
ధన్యతవచ్చుచున్నది. అప్పుడు శక్తియొక్క తాత్వికపూరితమయ
నుభవము కలుగుచున్నది. లేక యానందమందు నిలిచినప్పుడు స్థితి
జ్ఞానములు పోవుచున్నవి. ఆనందము ప్రబలుచున్నది. అప్పుడు బా
ద్ధక నిర్వాణాన్వేషకుని యనుభవము కలుగుచున్నది. లేక యూర్ధ్వ
మానసజ్ఞానచిత్త ప్రేమలనుండి మనస్సునకు తట్టునట్టి సచ్చిదానంద
దముయొక్క యేదోయొక గుణముపై నిలిచినప్పుడు సచ్చిదానంద
నియనంత నిర్గుణత్వముపోయి ప్రత్యేకదేవతానుభవము (Diety)
కలుగుచున్నది. ఇదేవివిధమతములకుఁ గారణము. బ్రహ్మాండ స్థితిలో
నుండి యెచ్చటికో తప్పించుకొని పోవఁ బ్రయత్నించువారి కిదిచా
లును. ఈవిషయములలో దేనిపై ననో మనస్సునిలిపి యాస్థితినొంది
జాగ్రత్తులోనే వారుకొరిన ప్రయాణఫల మొందుచున్నారు.

కాని పరిపూర్ణయోగసాధకుఁడు వీని నన్నిటిని సమరసత్వ
మొందించి సచ్చిదానందముయొక్క పూర్ణానుభవ మొందవలెను.

ఇచ్చట మనస్సునకున్న తుదికష్టముతనికి నటస్థి చుచున్నది. ఏకత్వ బహుళత్వముల నేకకాలముండిన ననలోనుంచుకొనుటకు దానికి శక్తి లేదు. కేవలయనంతత్వమొంది యుండునినసింనుట తత్కాలమందే జ్ఞానానందస్వరూపముగు స్థితియొక్క పూర్ణానుభవమొందుట యంత కష్టముకాదు. మనస్సు యీయేకత్వానుభవమును బహుళత్వమునకు వ్యాపింపఁజేయఁగలదు. అప్పుడుదానిని బ్రపంచమందాధిక్యతకలదిగాను బ్రపంచములోని ప్రతి వస్తు శక్తికార్యములందాధిక్యతకలదిగాను జూడఁగలదు. తత్కాలమందే ప్రపంచమును ననలోగనిపెట్టియు, సమస్తవస్తువులను జ్ఞానస్థియు సమస్తవ్యాపారముల పుట్టించునట్టియు “స్థితిజ్ఞానానందమును” జేలునుకొనఁగలదు. నిశ్చయమునకీ యనుభవములనన్నిటిని కలిపి క్రమమయిన సమ్మేళనమొందించఁజాలదు. కాని సచ్చిదానందమును యేకకాలమునఁ గనలో సమస్తమందు బహిర్గతముగాను సమన్వయన కంతర్భూతముగాను గలిగియుండుఁగలదు. కాని యీసమస్తముయొక్క తుదియనుభవము దీనితో సచ్చిదానందముగాఁజేర్చి వస్తు శక్తి వ్యాపారరూపము లతఁడుగాక వేరుకాదని నిగ్రహించుట మనస్సునకున్న గొప్పకష్టము. దీనిలో నేదైనను వేరుగాఁజేయవచ్చును. ఒకదానినుండి మఱియొకదానికి మనస్సుపోవచ్చును. ఇది హీనమని యొకదానినివిడిచి యుత్తమమని మఱియొకదానిని జరపవచ్చును. విడువకుండ సన్నిధిని నేకత్వమొందించుట, త్యజించకుండ సర్వమును బూర్ణత్వమొందించుట దానికి బహుకష్టము.

26 అధ్యాయము.

క్రియానిష్క్రయబహుము.

Passive & active Īśānamam.

నిజపురుషుని ప్రపంచపుషుని బూర్జముగాఁ దేలుసుకొనుటకు మానసికపురుషులకుఁగలకష్టములేని యాత్మవృద్ధి కేర్పడిన యాత్మింది రెండు మార్గములలో నెఱ్ఱానిజేతనైన దీనుచున్నది. తాను గొనుకలో కమునుండి మఱియొకలోకమునకుఁ బరిణమించవచ్చును. అట్టిలోక మందు నొకతీతరువాత మఱియొకటి యాయాత్మమముగా నాలోక ముతో నాలోకసంబంధమైనజ్ఞానజీవుఁడు (conscious soul) స్వభావ జీవుఁడు (nature soul) యనఁబడు పురుషుఁడు ప్రకృతిగాఁదెలియ బడు సచ్చిదానందమతో నేకత్వమొందవచ్చును. పై కక్కినకొలది క్రిందిస్థితులయొక్క వ్యాపారమును దనలోనికిఁ దీనుకొనుచున్నాఁడు. ఆత్మవిపులత్వము మార్పుయను పరిణామవిధానముచే స్థూలమును దివ్యపురుషునిగాఁ జేయవచ్చును. పురాతనములులయొక్క విధాన

మిదిగాఁ కనుపించుచున్నది. ఋగ్వేదమందును తైత్తిరీయోపనిషత్తు నందును దీనిభిన్నములు గాన్పించుచున్నవి. కాని మతేయైకవిధము గా సత్యము సరాసరియన్నిటికన్న మనోలోకమందు శుద్ధమాత్మస్థితి జ్ఞానమొందుటకుఁ బ్రయత్నించవచ్చును. అట్టి నిరపాయమైన స్థాన మునండి తన మానసిక త్యాగుగుణ్యముగ నాత్మస్థితి సర్వస్థితలెట్లగు చున్నదో జ్ఞానదృష్టిచేఁ దెలుసుకొనవచ్చును. అజ్ఞానమందు జరుగు పరిణామవృద్ధికి సంబంధించిన చిన్నయాపముగు యహంకాశన్యక్తిలో నికి దిగకుండనే యిట్లగుచున్నది. ఈవిధమున బ్రహ్మాండస్థితియందు సచ్చిదానందుని విజ్ఞానమొందిన మానసికపురుషునిగా భావించును. అంతట శుద్ధవిజ్ఞానస్థితియగు సూర్యమానసలోకమున కెక్కవచ్చు ను. ఈరెండవవిధానముయొక్క సౌపానముల జ్ఞానమార్గాన్వేషకున కిప్పుడు నిరూపించెదము.

నేనను సహంకారము తాను మానసముతోను బ్రాణము తోను దేహముతో నాత్మయొక్క వివిధయేకీభావములనుండి వైదొలగు శిక్షసాధకుఁడు బొందినప్పుడు వాఁడభిన్నము ప్రశాంతము క్రియాశూన్యము ప్రపంచకార్యముచే నబాధ్యమగు శుద్ధనిశ్చబ్దాత్మన్యక్తస్థితిని జ్ఞానముచేఁ దెలుసుకొనుచున్నాఁడు. ఇట్టి యాత్మకుఁ బ్రపంచముతో సంబంధమెట్టిదనగా నిష్పక్షపాతముగల సాక్షి నంటిది. ప్రపంచకార్యముల కంటసి, నానిచే బాధింపఁబడని, వానిలోఁ జిక్కని దోష్టవంటిది. ఈజ్ఞానస్థితిని యింకగొంచముఁ బలపరచినయడలఁ బ్రపంచమాత్మకుఁ గడుదూరమై కాన్పించుచున్నది. ప్రపంచములోనున్న సమస్తమొక యర్థమందాయాత్మ యందున్నది. కాని యాసమస్త మందాత్మ జ్ఞానమునకుఁ దోచుటలేదు. ఆస్థితియందున్నట్లు కనుపించుటలేదు. కాబట్టి స్వప్నము భ్రమయని పిలువఁబడిన

ది. వెలిగానున్న యాయతీతసత్యస్థితి తనయొక్క కేవలయాత్మగాఁ దెలుసుకొనవచ్చును. ఆత్మయనుభావము. తననుభావమునహింసము దానిలో లీనమైయుండవచ్చును. అప్పుడది మనస్సునకు మాత్రము తెలుసుకొనశక్యముకాని దగుచున్నది. మానసచక్షుర్ని దేలియఁబడ కుండుటచేఁ బ్రపంచస్థితితో న్నెత్తినరబంధము న్యనవారము దానికి సాధ్యముకానట్లు కనుపించుచున్నది. మానసికపురుషునకు నిహింస శూన్యము ప్రపంచములోని నస్తుశూన్యమయ్యు యదేనశ్యమనితో చుచున్నది. ఆయతీతమునై పునకింక నేకాగ్రముగాఁ బ్రయోగము చేసినయడల మానసస్థితిని ప్రపంచస్థితిని పూర్తిగాఁ గోలుపోదుము. అవ్యక్తములోఁ బడిపోవుట నంభవించును.

పరిపూర్ణజ్ఞానయోగము ప్రపంచస్థితిలోనికి దిగిగిరివ్వునుచు న్నది. దాని మొదటి సాపానముయాత్మ సర్వముగాఁ దెలుసుకొన మనుచున్నది. (సర్వంబ్రహ్మ). మొదట యాత్మస్థితిని మనసునిలిపి మానసేంద్రియములకుఁదోచు నమస్తము జ్ఞానమందిప్పుడు మనమై యున్న శుద్ధాత్మయందాండు వస్త్రాకారములని తెలుసుకొనవలెను. ఈశుద్ధాత్మస్వరూపము మనోవ్యక్తిని నామరూపములుగా సర్వము దేనియందుకలదో యట్టి యనంతసత్యత్వముగాఁ దోచుచున్నది. కేవలము యాసత్యముగాను స్వప్రయత్నముగాను భ్రమగాను గాక జ్ఞానముచే సృష్టింపఁబడినదిగాను గ్రహింపఁబడునదిగాను వస్తువుగాక పోయిననుసూక్ష్మముగాఁదోచునదయైయున్నది. ఇట్టిజ్ఞానసమత్వమందు సమస్తము స్వప్నముగాఁ గాక నిశబ్దనిష్ఠ్రియప్రకాంతత్వములు గలసాక్షియగుయాత్మయందు బాష్పలాటగాఁ దోచును. మనయొక్క స్థితివికారము యావిభావములోని భాగమే. ఇతర రూపములలోఁ బోటు మనోదేహములయొక్క జడరూపమే (machanical). ఇతర

నామములతోఁబాటు మనుషులు తమంతటఁ దానాత్మయందు సంచరించుచున్న నామము. ప్రపంచముమొక్క క్రియాపాపముగు జ్ఞానము మానవ్యక్తికి నీస్థితియందుఁ దోచుటలేదు. యోచన స్థితి మొందింపఁబడినది. కాబట్టి మనజ్ఞానము పూర్ణముగా స్థితి మొందుటచేఁ బనిచేయుటలేదు. మనమేచేసిన నదిజడమై తనంతటఁదాజరుగుచున్నట్లుతోచును. క్రియాపాపకమగు మన చిత్తజ్ఞానముల ప్రేరేపణలేకనే తనంతటఁ బనిచేయుచున్నట్లు కనుపించును. లేక భావముకలిగినయడల నితరమువలెనే యదికూడ తనంతటనే సంభవించును. శరీరవ్యాపారమువలెనే చెల్లుచేమలలో స్వభావముచేయురీతిని చిత్తప్రేరేపణలేకనే జరుగుచుండును. కారణమేమనగా నీయాత్మ చలనశూన్యమైనది. తాను ద్విష్టయై జరుగనిచ్చుచున్న వ్యాపారమునందు కలుగఁజేసుకొనదు. ఈయాత్మ సర్వచున్న యర్థమేమనగా నడలమై సర్వపాపనామములుగల యనంతద్వితీయమనుటే.

దేనియందు జ్ఞానము (చిత్) పనిచేయక ప్రశాంతమునొందినట్లొనొక్క శబ్దవ్యక్తియందుఁ దదేకాగ్రతనొంది, సృష్టిముఖమై పనిచేయకుండునో యట్టి శుద్ధవ్యక్తియస్థితిని మనస్సు ప్రత్యేకము తెలుసుకొనుటే యీజ్ఞానమునకు మూలము. భిన్నత్వశూన్యమగు నేకశబ్దవ్యక్తియందు దాని జ్ఞానభాగము (చిత్) ప్రశాంతమొందినది. మార్పులేని యాచలవ్యక్తియందు దానివైక్లిభాగము స్థితి మొందినది. కాని యది నామరూపముల నెరుగుచునేయున్నది. విధానమెగుగుచున్నది. ఈవిధానమాత్మనలనఁ గలుగుచున్నట్లు కనుపించదు. దాని యంతఃస్థుతమగు నేదో స్వశక్తిచే నడచుచున్నట్లు కనుపించును. ఆత్మయందుఁ బ్రతిఫలించునట్లు తోచును. దీని యర్థమేమనగా మానసపురుషుఁడు గాఢమగు నేకాగ్రతచేత శక్తియుక్తమగు జ్ఞాన

భాగమును త్యజించినాడని. సత్యత్యమందినదానినాడు. సంపాదకమునకు
జొరశక్యముకాని గోడకట్టినాడు. ప్రశాంత బ్రహ్మమునకును క్రియాబ్ర
హ్మమునకును మధ్య గొప్పయంతరాయము నిర్మింపబడినది. ఆయం
తరాయమునకు నటునిటు యాబ్రహ్మములు నిలిచియున్నవి. ఒక
దానికొకటి కనుపించుచున్నవి. కానిసంబంధమురాగ మైక్ర్యములుపై
కున్నవి. కాబట్టి క్రియాశూన్యబ్రహ్మమునకు సహ సత్త్వగుణైక్య
యాశూన్య స్వభావముగానే తోచును. సహ సత్త్వగుణైక్య
శూన్యముగాను విభాసములు జడముగాను (mechanical) దోచు
చున్నవి. ఇట్టి స్థితియొక్క జ్ఞానమే ప్రాచీన సాంఖ్యశాస్త్రమునకు
మూలము. పురుషుడు జ్ఞానప్రభుడు క్రియాశూన్యుడు పనిచేయని
వాడు శబ్దశూన్యుడు. ప్రకృతి (స్వభావప్రభుడు) మనోవ్యక్తులు
సహ క్రియాశూనకము మూర్ఖుడనగునది. జడముకాని పురుషుని
యందు ప్రతిబింబించును. ప్రతిబింబముతో నేకభావములందు పురు
షుడు జ్ఞానప్రకాశమును దానికి కలిగించుచున్నాడు. దానితో నే
కేభావ మొందనూడదని పురుషుడు తెలుసుకొన్నప్పుడు తనవ్యాపా
రప్రేరేపణనుండి ప్రకృతివైదొలిగి నిద్రజింపబడుచున్నదని సాంఖ్యము
చెప్పుచున్నది. అట్టి తే వేదాంతాభిప్రాయమునకు మూలమగుచు
న్నది. క్రియాశూన్యమగు బ్రహ్మమే యద్వితీయ సత్యత్యమనియు
దక్కి-సదాకాయు మనోభ్రమచే దానియందు నామరూపములుగా స
ధ్యారోపణ చేయబడినదనియు నాభ్రమయచలాత్మయొక్క సరియై
న జ్ఞానమువల్ల సధ్యారోపణనిరాకరణవల్లను తొలగుచున్నదనియు
వేదాంతుల యభిప్రాయము. సాంఖ్యవేదాంతమతములు మాటకు
మట్టుకు భిన్నముగాఁ దోచుచున్నవి కాని నిజమునకవి రెండొక వి
జ్ఞానానుభవమపై నేర్పడినవిషయములే.

ఈమఱములతోఁ దృష్టిచేందనియడల నీప్రపంచవిషయమై
రెండు సంబంధములు సాధ్యమైయుండును. ఈప్రపంచవిలాసమునకుఁ
గ్రియాశూన్యులమై సాక్షిభూతులమై యుండవలయును. లేదా న్యక్తి
యందుఁ బాలుగొనకఁ గేవల యింద్రియవిలాసముచే జడత్వమందుఁ
బనిచేయవలెను. మొదటిసంబంధమందు మనము చేయునది యేమన
గాఁ గ్రియాశబ్దశూన్యులుగు బ్రహ్మముయొక్క నిష్క్రియత్వమున
కు సాధ్యమైనంత పరిపూర్ణ సామీప్యమొందవలెను. మన మనస్సు
నుఁ బ్రశాంతపరచితిమి. యోచనయొక్కపనిని హృదయముయొక్క
కర్మలను ను లేకుండఁ జేసితిమి. పూర్ణమగు యంతఃస్థిమిత శాంతత్వ
ము జేందితిమి. పాణదేహములయొక్క జడవ్యాపారమును స్థిమిత
మొందించుటకుఁ బ్రయత్నించవలెను. కానిని సాధ్యమయినంత స్వ
ల్పస్థితికిఁ దెచ్చి పూర్తిగా లేకుండునట్లు చేయవలసియున్నది. జీవిత
మును గిరాకరించు నన్యాసయోగముయొక్క తుదిభావమిదియే. స్ప
ష్టముగా మన యుద్దేశ్యమదికాదు. రెండవసంబంధముచేతఁ బైకి
పూర్ణవ్యాపారములు జరుగుచుండును. లోన క్రియాశూన్యత ప్ర
శాంతమ మనస్కము రాగరహితత్వము చిత్తసంకల్ప శూన్యత్వము
లుండును.

సాధారణమానసమునకిది సాధ్యమైతోచదు. రాగములఁబట్టి
కోరికలేనిక్రియను భావించలేదు. బుద్ధిరీత్యా యోచనగలభావము జ్ఞా
నముగల యుద్దేశ్యము శక్తినిచ్చు చిత్తములేకుండ క్రియనుభావించలే
దు. కాని నిజమునకు మనయొక్కకర్మలలోఁ బెక్కుభాగము స్థావర
ణంగముల యావత్తుకర్మ లీవిషయములేకనే జడప్రేరేపణమున జరు
గుచున్నవి. కేవల సూలపాణివ్యాపారమునకే యిదిసాధ్యముకాని
మాటలాడుట వ్రాయుట బుద్ధికిసంబంధించిన యావత్తుమానుష

కార్యములు మొదలగు భావేచ్ఛలతోఁగూడిన మనోవ్యాపారము నకు సంబంధించిన సకలవృత్తులకుఁ గూడని వివృతచ్ఛము. కాని నది నిజముకాదని మనము మనోస్వభావమునకుఁగల యలవాట్ల దాటి పైకివెల్లినకొలది మనకుఁ దెలియవచ్చును. వెలికిఁ బనిచేయుదు న్నట్లు కనుపించు కర్మయొక్క భావచిత్తములయందా వ్యక్తిలేక న యీ పనులు జరిగింపవచ్చునని కొద్దికాలముజేరినది మానసశాస్త్ర (Psychological) పరీక్షచాలనఁ గలిగిల్లఁబడినది. మన జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియములు మనవికాని భావచిత్తముల కుపకరణములగు చున్నవి. మాటలాడుట సహితమట్టిదే.

నిశ్చయముగాఁ దెలిపితోఁ జేయఁబడు కార్యమును ప్రేరేపించునది తెలివిగలచిత్తము అది కర్మయొక్కవ్యక్తియై చిత్తమయిం దున్నట్లెదేను. పునఃపర్యవహించి మానసశాస్త్రవిధానములతోఁ గొన్నిటియందొంద్రియముల నునుపయోగించునది యంతరమానసుల చిత్తవృత్తులైయున్నవి. వానిలో ముఖ్యమొన్ని యంతరమాన ప్రేరేపణలో యంతర (Sub-conscious) మానసముయొక్క ప్రేరేపణలో తెలియఁబడును. కాని కేవల యంద్రియవ్యాపారమును నేయోగస్థితి యందు నంతరయాధ్యక్షానస్థానములనుండి పనిచేయునది బ్రహ్మాండవ్యక్తి స్వభావచిత్తము. అది వృత్తాదులలో సూత్రకార్యములలో జడమై పనిచేయుచున్నది. ఇచ్చట వ్యక్తిగల నాత్మమంతకుండును ప్రాణయుక్తమగు సాధనముతోఁ బనిచేయుచున్నది. ఇచ్చట యొకవిశేషముకలదు. ఆస్థితిలోనుండి మాట్లాడుట వ్రాయుట మొదలగు వ్యాపారములు శక్తియుక్తములై ప్రకాశమానములై యుక్తియుక్తములై తప్పులేనివై మనుజుఁడు తన పూర్వపుసాధారణస్థితిలో నున్నట్లు టికంటె విశేషశక్తిసామర్థ్యములు కలిగియున్నవి. కాని యతఁడు

చూచుచునేయుండును. తనకుఁగలుగుచున్న భావమును భావించుట లేదు. అదిచేయుపనులఁ గనుష్ఠులచున్నాఁడు. కాని తనద్వారా పని చేయుచున్న చిత్తముతోఁ బాలుగొనఁడు. శక్తులకు సాక్షిగానుండు నుగాని తనద్వారా పనిచేయుచున్నశక్తులఁ దనచని యొప్పుకొనఁడు. ఈవిషయము సాధారణ వస్తుధర్మములకు మించిన విపరీతకార్యము కాదు. జడముగా పైకికనుపించు భౌతిక కార్యమునందు రహస్యము గా పనిచేయు బ్రహ్మాండ చిత్తవ్యక్తులయొక్క పూర్ణ వ్యాపారము మనము చూచుటలేదా? ప్రశాంతమొందిన యోగిమూలముగాని బ్రహ్మాండచిత్తవస్తువులు పనిచేయుచున్నవి. ఆయోగి తన యజ్ఞాన స్వకీయచిత్తవ్యక్తులచే నాపనికడ్డుపెట్టిండు. వాడు నిశబ్దబ్రహ్మమందు నివసించును. స్వభావస్థితుగు సాధనములద్వారా క్రియాబ్రహ్మ మును బనిచేయనిచ్చుచున్నాఁడు. బ్రహ్మాండశక్తి జ్ఞాననిర్మాణముల తావెలియై యంగీకరించుచున్నాఁడు.

ఒకటితోనొకటికి సంబంధములేని యాయంతరప్రశాంత బహిర్యవృత్తిలే విజ్ఞానస్వాతంత్ర్య మనబడుచున్నది. పనిచేయుచున్నను యోగి పనిచేయడని గీతచెప్పుచున్నది. ఎందుచేతననగాఁ బనిచేయునది యోగికాదు. ఈశ్వరునిచే బ్రేరేపింపబడిన సర్వ వ్యాపకస్వభావమే పనిచేయునది. కాబట్టి యోగి తనకర్మలకు బాధ్యుఁడుకాదు. అతనిమనస్సునందట్టి యుక్తరములుండనివ్వవు. అతని జీవునియందట్టి చిహ్నమునుండనివ్వవు. అది యదృశ్యగుచున్నది. సజ్జించి పోవుచున్నది. కార్యరూపమునఁ బరిణమించి సజ్జించునేగాని యఖండపరమాత్మునిగాని మార్పులేని జీవాత్మనుగాని యెంతమాత్రమంటవు. కాబట్టి పైకెత్తబడినజీవుఁడు ప్రపంచముతో సంబంధము పెట్టుకోదలచినయడల యట్టిసితికి రావలయును. వికల్పములేని

శూన్యము ప్రశాంతత్వ మంతరనిష్క్రియత్వము బ్రహ్మాండశక్తి వివేకములచే నిర్ణయింపబడు బహిర్యార్థపారము కలిగియుండవలెను. గీతచెప్పినట్లుగా కర్మబంధుడుగాక కర్మలచే బంధుఁడగుండవలెను. కర్మయోగమునందిటవరకు మేము చెప్పినట్లు అంతరనిష్క్రియత్వమువలన నేర్పడిన బహిర్యార్థపారత్వము కలిగియుండవలెను.

మనమిప్పుడికి తెలుసుకున్న జ్ఞానస్థితియందూ బ్రహ్మార్థత్వము కలుగలేదు. క్రియా నిష్క్రియబ్రహ్మముల కభేదమింగిను గలుగలేదు. నిశబ్దబ్రహ్మత్వము విడువకుండ మనమింకను వ్యక్తితో క్రియాబ్రహ్మ స్వాధీనమొందవలెను. అంతరనిశబ్దప్రశాంతత్వ శాంతులఁ బునాదిగా నుంచుకొనవలెను. కాని క్రియాబ్రహ్మముమొక్క క్రియలకు వెలియగుటకు ఒదులుగా నానియందు సర్వసమాన్యమైన యానందమును బొందవలెను. మన స్వాతంత్ర్యము ప్రశాంతము పోవుననుబయముతోఁ గర్మలయందుఁ గొలుకొనుటకును నిషేధించుటకన్న సృష్టిదూషమై పనిచేయుచున్నను దన నిజప్రశాంతత్వమునకుఁ గళంకములేని క్రియాబ్రహ్మమును వ్యక్తితోఁ జొందవలెను. భగవంతుఁడు సృష్టిముఖమై పనిచేయుచున్న నాపనులచేబంధింపబడి స్వాతంత్ర్యమును గోలుపోవుటలేదు.

“ సత్ ” స్థితియందు మానసికపురుషుఁడు సత్ నందు మాత్రమే యేకాగ్రతనొందుటచేఁ బక్కకలుగుచున్నది. అప్పుడుచెల్లని నిష్క్రియత్వమందూ నానందప్రశాంతమందనుమ లేనమగుచున్నది. కాని మానసపురుషుఁడు శక్తిచిత్తములుగూఁ బరిణమించుచున్నప్పుడు సత్తోషముగూఁ బరిణమించు నానందమునుసహితము బొందవలెను. ఇచ్చట యొకప్రమాదముకలదు. శక్తి మానమును వశపరచుకొనుటకు ఒదులుగా దానిలో సతివేగముగా మనస్సుపడిపోవుచున్నది. సాధా

రణమునజాని మనోస్థితి యెట్టిదనగా స్వభావమునకు మిక్కిలిగాఢము
గా మఱచుగునట్టిది. అట్టిపతనమువల్ల శరీర ప్రాణమానసిక వృత్తులఁ
ననునిష్ఠితియనియు వానినివిడిచి నిష్క్రియత్వమొందుట శూన్యత్వ
మునకు సమీపించుటేయనియు భావించుచున్నాఁడు. క్రియాబ్ర
హ్మముయొక్క స్థితి విలాసములందు వాఁడు పరిగణించుచున్నాఁడు.
పరిచీయుచున్న యాత్మయందుమాత్రమే పూర్తిగానేకాగ్రతఁజెం
దిన ప్రశాంతజీవునకు సమస్తకార్యములు నానునూపములైయున్నవి
కాని నానికేకార్యములే సత్యములై తోచుచున్నవి. ఆత్మ కేవల
నానుమాత్రమై దోచుచున్నది. ఒకదానియందుఁ గ్రియాశూన్యబ్ర
హ్మము క్రియాబ్రహ్మమునకు విలక్షణముగానుండి దానిజ్ఞానమందుఁ
బాలుగొనుటలేదు. రెండవదానియందుఁ గ్రియాబ్రహ్మము నిష్క్రి
యాబ్రహ్మమునకు విలక్షణమై దాని జ్ఞానమందుఁ పాలుగొనుటలే
దు. తన జ్ఞానమైనను బూర్తిగా నొందుటలేదు. ఈప్రత్యేకత్వమం
దొకటికొకటి నమోస్థితి. ఆత్మస్వాధీనరహితమై జడరూపముగు తమ
స్వరూప దోచుచుండును. కాని వస్తుసారమొకపర్యాయము పూర్తి
గా రుచిసూచినట్టియు, నిశబ్దబ్రహ్మము యొక్కప్రశాంతత్వమునుఁ
బూర్తిగా పరిశీలించినట్టియు సాధకుఁడాయాత్మజ్ఞాన రహితమై ప్ర
శాంతినిపోగొట్టు యోస్థితితోను దృష్టిపొందఁడు. మానసప్రాణదేహ
వృష్టివ్యాపారముందుఁ దిరిగి వాఁడుప్రవేశించుటకు సన్నతీంపఁడు.
అశక్తులమందును యజ్ఞానమందును జొరఁబడుటకిష్టపడఁడు. కొత్త
స్థితిని దేనిని వాఁడుపొందినను దన నిజరూప్యజ్ఞానమునకును యా
త్మానందమునకును యాత్మవశీకరణమునకును యావశ్యకముని తాను
యిదివరకు నమ్మినదానివల్ల యాస్థితికలిగినయెడల దానితోఁ దృప్తి
నొందుచున్నాఁడు.

ప్రపంచవ్యాపారముతోఁ దిరిగి యతఁడు సంబంధము కల్గు
కొనుటకుఁ బ్రయత్నించినయడల వెనుకటి మనోవ్యాపారముతోనికి
తొత్కొలికముగానో కొంతమట్టుకో పై పునఁ బ్రవేశించుటకు నన
కాశమింకనుండును. ఈపునరావృత్తి రాకుండఁ జేసుకొనుటకు లేక
పచ్చిన నిరాకరించుటకు సచ్చిదానందత్వమును గర్హించుకొ
ననలెను. అసంతాద్వితీయునియొక్క లోనజ్ఞానము ననంత బహుళత్వ
వ్యాపారముతోనికి వ్యాపింపఁజేయనలెను. సమస్తసృష్టలయందున్న
యద్వితీయబ్రహ్మముపై యేకాగ్రతనొంది యానిని జ్ఞానశక్తిగాను
జ్ఞానముయొక్క శుద్ధవ్యక్తిగాను దెలుసుకొననలెను. చిత్రమగువస్తు
సారమందేగాక వస్తురూప బహుళత్వమందాసహిత మతీతజ్ఞానముందు
సమస్తమును గలిగియుండుటేగాక నిర్మాణజ్ఞానముచే సమస్తమగుట
సహితహాశ్మను సమస్తముగాఁ దెలుసుకొనుటే తరువాతమెట్లు.
ఈజ్ఞానమువచ్చినకొలది జ్ఞానస్థితి దానికుండవలసిన నానందము
మాదుచున్నది. నామరూపములుగలిగి ప్రకృతిమాద్యులతోఁ బాలు
గొనక వానిని తనలోఁ గలిగియున్న యఖండాత్మకుబదులుగాఁ దత్వ
మందఖండమైన్వీయు, నుఖ్యస్థిమితమందు మూర్చితేన్వీయు మాన
సమునకు నామరూపములుగాఁ దోచి యీనమస్తస్థిత్యావభానమును
కలిగి యగుచున్నట్టియు నాత్మయొక్క జ్ఞానముండనలెను. మనోస్థా
ల నిర్మాణములన్నియు పురుషునియందుఁ బ్రకృతలించు నాకానము
లేగాక వెనుకటి బ్రహ్మము, యాత్మజ్ఞానవంతుఁడు మూలపదార్థ
మగు చున్నాడో వేటికి నిర్మాణసద్భావమగుచున్నాడో యీ
సత్యమగు రూపములే యగుచున్నవి. రూపమునకుఁ గలనాపా
ము కేవలము మనోకల్పితమే కాదు. దానికివెనుక నామము
నుధరించిన జ్ఞానవంతుఁడగువాని శక్తికలదు. బ్రహ్మముయొక్క

స్వకీయమగు నిజానుభవముకలదు. అయినను దాని మూర్ఖులయం
దద్వితీయముగాను, స్వతంత్రముగాను, పానికిపైదిగాను యది యుం
డును. నామరూపముల యధ్యారోపణగల సత్యత్వజ్ఞానమునకు బదు
లుగా సంతస్థియులనొందుచున్న నిత్యుడను జ్ఞానము రావలయును.
యోగియొక్క జ్ఞానమునకు సమస్తస్థితు లాత్మయొక్క భావనామూప
ములుగా తనయొక్క సర్వవ్యాపకస్థితియందు కలిగి తనతోనేకమై
తనకన్న వేరుకాని జీవరూపములగుచున్నవి. జీనజీవితము యాపత్తు
మానసిక ప్రాణ దేహస్థితియావత్తు దానికి విభజింప శక్యముకాని
యొకవ్యాపారముగాఁదోచును. యెల్లప్పుడు సమానమైయున్నవాని
యొక్క కర్మగాఁదోచును. అఖండస్థితిగాను ఖండముగాను రెండు
వైపులగల స్యరూపముగాఁ దెలియవచ్చును. ఇది మనస్థితియొక్క
సర్వభరితత్వముని గ్రహించఁబడుచున్నది.

సంపూర్ణము.

